

ДОКЛАД

ЗА КАСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2024 ГОДИНА

Септември 2024

СЪДЪРЖАНИЕ

Използвани съкращения	4
I. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА.....	5
II. ОСНОВНИ АКЦЕНТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА БЮДЖЕТНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ	7
1. Фискални развията през първото полугодие на 2024 г.	7
2. Предизвикателства при изпълнението на бюджета до края на годината	9
3. Информация за разходите за хуманитарна помощ, както и за справяне с последствията във връзка с военните действия в Украйна	11
4. Мерки за повишаване на събираемостта на приходите.....	13
III. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2024 ГОДИНА	16
1. Изпълнение на приходите по видове по консолидираната фискална програма	25
1.1 Преки данъци.....	27
1.1.1 Корпоративни данъци.....	27
1.1.2 Данък върху доходите на физическите лица	27
1.2 Други данъци.....	28
1.3 Приходи от социални и здравноосигурителни вноски.....	29
1.4 Косвени данъци	29
1.4.1 Данък върху добавената стойност	29
1.4.2 Акцизи	31
1.4.3 Данък върху застрахователните премии	31
1.4.4 Мита.....	31
1.5 Неданъчни приходи	32
1.6 Помощи и дарения	32
2. Изпълнение на разходите по икономически елементи.....	32
2.1 Текущи нелихвени разходи.....	33
2.1.1 Разходи за персонал	33
2.1.2 Издръжка	34
2.1.3 Субсидии	34
2.1.4 Социални и здравноосигурителни плащания.....	36
2.2 Капиталови разходи.....	37
2.3 Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	38
2.4 Лихвени разходи	38
2.5 Вноска на България в бюджета на Европейския съюз	38
3. Просрочени задължения и вземания към 30.06.2024 г.	39
3.1 Просрочени задължения.....	39
3.2 Просрочени вземания	39
4. Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма към 30.06.2024 година.....	41
4.1 Външно финансиране	41
4.2 Вътрешно финансиране.....	42
4.3 Приватизация на дялове, акции и участия	43
IV. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ.13, АЛ.3 И АЛ.4 ОТ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ	44
1. Държавен бюджет	44
1.1 Бюджет на Народното събрание.....	47
1.2 Бюджет на съдебната власт.....	47
2. Бюджети на общините	47
3. Социалноосигурителни фондове	49
3.1 Държавно обществено осигуряване	49

3.2	Национална здравноосигурителна каса	50
4.	Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси и бюджет на Селскостопанска академия	51
4.1	Държавни висши училища	51
4.2	Българска академия на науките	52
4.3	Селскостопанска академия	52
4.4	Българско национално радио	52
4.5	Българска национална телевизия	52
4.6	Българска телеграфна агенция.....	53
5.	Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации	53
5.1	Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите.....	53
5.2	Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд “Земеделие”	56
6.	Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси	59
6.1	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	59
6.2	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	59
6.3	Държавно предприятие „Научно-производствен център“ (ДП „НПЦ“)	60
6.4	Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“ (ДП „УСЯ“)....	60
	ЗАКЛЮЧЕНИЕ	61

Използвани съкращения

Н1 - първо полугодие
БВП – брутен вътрешен продукт
БНБ – Българска народна банка
ВОП – вътреобщностни придобивания
ДДС – данък върху добавената стойност
ДИЗ – държавни инвестиционни заеми
ДОБЦК – държавни и общински ценни книжа
ДОО – държавно обществено осигуряване
ДДФЛ – Данъци върху доходите на физическите лица
ДФЗ – Държавен фонд „Земеделие“
ЗДБРБ – Закон за държавния бюджет на Република България
ЗКПО – Закон за корпоративното подоходно облагане
ИА - изпълнителна агенция
КСО – Кодекс за социално осигуряване
КФП – Консолидирана фискална програма
МБВР – Международна банка за възстановяване и развитие
МВР – Министерство на вътрешните работи
МЗ – Министерство на здравеопазването
МЗХ – Министерство на земеделието и храните
МИИ – Министерство на икономиката и индустрията
МО – Министерство на отбраната
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС – Министерски съвет
МТС – Министерство на транспорта и съобщенията
МФ – Министерство на финансите
НАП - Национална агенция за приходите
НЗОК - Национална здравноосигурителна каса
НК ”ЖИ” – Национална компания „Железопътна инфраструктура“
НОИ – Национален осигурителен институт
НС – Народно събрание
НСИ – Национален статистически институт
НРС – наблюдение на работната сила
НФ – Национален фонд
ПЗР – преходни и заключителни разпоредби
ПРБ – първостепенни разпоредители с бюджет
пр. п. – процентни пункта
ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПМС – Постановление на Министерския съвет
СКФ – Структурни и Кохезионен фондове
УПФ – Учителски пенсионен фонд
ФГВРС – Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“
ФМ на ЕИП – Финансов механизъм на Европейско икономическо пространство
ХИПЦ – Хармонизиран индекс на потребителските цени
ЦБ – Централен бюджет

I. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА

1. Състояние на българската икономика през първата половина на 2024 г.

➤ Брутен вътрешен продукт

През първото полугодие на 2024 г. брутният вътрешен продукт^[1] на България възлезе на 88 430 млн. лв., което представлява увеличение с 6 % спрямо същия период на 2023 г. Реалният растеж на БВП за полугодieto достигна 2 %^[2], с положителен принос от вътрешното търсене.

Крайното потребление нарасна с 3,1 % за периода януари-юни, което представлява забавяне спрямо 2023 г. В същото време растежът на инвестициите в основен капитал се ускори и достигна 7,5 % за полугодieto, като през първо тримесечие бе движан изцяло от частната инвестиционна активност. Износът на стоки и услуги спадна с 2,1 % през първо тримесечие и се увеличи с 0,9 % през второ. При вноса на стоки и услуги също се наблюдаваше отрицателна динамика през първо тримесечие и за полугодieto бе регистриран спад от 0,7 %.

➤ Пазар на труда

Благодарение на умерения ръст на икономиката, броят на заетите (според ЕСС 2010) през първото тримесечие на 2024 г. също отбеляза годишен ръст от 0,7 % и достигна 3 425 хил. души. Основен принос за ръста на заетостта имат услугите и строителството, където броят на работните места се е увеличил съответно с 1,7 % и 2,7 % на годишна база. Проблемите в промишлеността оказват влияние върху динамиката на заетостта в сектора, която е намаляла с 1,8 % спрямо първото тримесечие на 2023 г. Регистрираният през първото тримесечие коефициент на безработица в страната бе 5,0 % според Наблюдението на работната сила, което е с 1,3 пр. п. по-ниско от стойността на индикатора за ЕС-27. От средата на 2023 г. броят на регистрираните безработни в АЗ се движи с около 10 хил. души повече спрямо нивата, наблюдавани през предходната година, но като цяло следва сезонните колебания, характерни и за предходни години. Към края на юни 2024 г. броят на регистрираните безработни е относително нисък, около 151 хил. души.

През първото тримесечие на 2024 г. номиналният растеж на компенсацията на един нает възлезе на 13,7 % и се повиши спрямо края на предходната година. За увеличението в номиналното нарастване на доходите от труд свидетелстваше заложеното увеличение на минималната работна заплата както и динамиката на средната работна заплата. Разгледано общо за полугодieto средната заплата в страна се повиши номинално с 17,1 %, а в реално изражение (дефлирана с ХИПЦ) темпът се ускори до 13,6 % в сравнение с 2023 г.

През първото тримесечие на 2024 г. реалният растеж на производителността на труда се повиши до 1,2 % на годишна база, като принос имаха всички сектори. С най-голям принос беше селското стопанство (3,4 %), следвано от услугите (1,8%) и индустрията без строителство (1,4 %). Производителността в преработващата промишленост също беше висока и достигна 5,8 % на годишна база. Растежите на производителността в строителството и в някои икономически дейности на сектор услуги останаха на отрицателна територия.

➤ Инфлация

Тенденцията на намаление на инфлацията по месеци на годишна база, която започна от последното тримесечие на 2022 г., продължи през цялата 2023 г., както и през първото полугодие на 2024 г. Процесът на дезинфлация продължи без прекъсване до април 2024 г., когато инфлацията спрямо същия месец на предходната година достигна 2,5 % - най-ниската стойност за последните три години. Намалението на годишната инфлация до април обхващаше всички основни компоненти на ХИПЦ. През май годишният темп на инфлация се ускори до 2,7 %, а през юни – до 2,8 %. Това се дължеше на повишението при цените на енергийните стоки и услугите. Базисната инфлация се ускори до 3,0 % през май, като през юни числото

[1] Данните за второ тримесечие на 2024 г. са на база експресни оценки за БВП на НСИ.

[2] Данните за БВП и компонентите му са сезонно изгладени с корекция в разликите в броя на работните дни. Представените растежи са спрямо същия период на предходната година.

остана същото, при 2,5 % през април. От компонентите на базисната инфлация, услугите продължиха да поскъпват през май и юни, съответно до 4,2 % и 4,7 %, докато неенергийните промишлени стоки продължиха да забавят повишението си, съответно до 1,7 % и 1,1 %, спрямо съответния месец на 2023 г.

➤ **Външен сектор**

През първото полугодие на 2024 г. външната позиция на страната остана стабилна. Салдото по текущата сметка бе балансирано, понижавайки се спрямо излишък от 0,2 % от БВП година по-рано. По-ниският баланс отразяваше разрастване на дефицита при търговията със стоки, докато излишъкът при услугите бе почти непроменен, а общият баланс по доходните статии се подобри спрямо предходната година. Цените на международно търгуваните стоки постепенно се покачваха от началото на 2024 г., външно търсене остана потиснато, докато инвестициите и потреблението в България нараснаха. В резултат, темповете на номинален спад на износа на стоки се забавиха през второ тримесечие, а при вноса дори бяха отчетени растежи. Общо за полугодieto износът се понижи с 4,1 % на годишна база, а вносът нарасна с 0,4 %. След съществения спад през 2023 г., енергийните стоки имаха положителен принос за вноса и износа. Според регионалната разбивка, при търговията с ЕС продължават да се отчитат номинални спадове, докато вносът от трети страни се покачва минимално.

➤ **Финансов сектор**

Кредитът за частния сектор продължи ускорението си през първите шест месеца на 2024 г. и в края на юни темпът му на растеж достигна 13,6 % на годишна база при 12,2 % в края на 2023 г. С по-голям принос за това бяха кредитите за домакинства, чийто темп на растеж за същия период се повиши от 15,9 % до 19 %. Водеща роля имаха жилищните кредити (ръст от 24,8 %), след като все още ниските лихвени проценти и нарастването на цените на жилищата продължиха да поддържат търсенето на недвижими имоти. Потребителските кредити също постигнаха висок темп на нарастване от 14 % в края на юни, ускорявайки се спрямо 12,3 % в края на 2023 г. Кредитите за нефинансови предприятия също отчетоха по-висок темп на растеж в края на първото полугодие на 2024 г. от 8,5 % при 7,3 % в края на предходната година. Търсенето на оборотни средства под формата на овърдрафт кредити беше водещо за нарастването на корпоративните кредити периода. След забавянето си през 2023 г., през настоящата то отново се ускори и в края на юни темпът му достигна 11,4 % при 6,6 % в края на декември 2023 г. Същевременно, редовните корпоративни кредити забавиха нарастването си за шестте месеца от 9,4 % до 7,3 %.

II. ОСНОВНИ АКЦЕНТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА БЮДЖЕТНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ

1. Фискални развития през първото полугодие на 2024 г.

В края на месец април 2024 г. Съветът на ЕС окончателно одобри Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 година за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета (ОВ, L от 30 април 2024 г.). С влизането в сила на този Регламент се реформира Пактът за стабилност и растеж - нормативната рамка за координация на националните фискални политики на държавите-членки на ЕС, като съгласно новите промени изготвянето на Конвергентна програма и на Национална програма за реформи на Република България се заменя с изготвяне на Национален средносрочен фискално-структурен план за хоризонт от 4 прогнозни години. Съгласно специфичната уредба за изготвянето на първите фискално-структурни планове за държавите-членки всяка от тях следва да представи своя първи план на ЕК до 20 септември 2024 г., освен ако не е постигнато съгласие между съответната държава членка и Европейската комисия да удължат този краен срок с разумен период от време. България е отправила искане до ЕК за удължаване на срока за изпращане на първия ѝ план до края на октомври т.г.

През месец юни Европейската комисия и Европейската централна банка публикуваха конвергентните доклади за 2024 г., в които представиха оценката си за напредъка по пътя към еврозоната, постигнат от шестте държави членки, задължени да приемат еврото: България, Чехия, Унгария, Полша, Румъния и Швеция. Според докладите страната ни изпълнява три от четирите числови критерия за членство в еврозоната, а именно: стабилност на публичните финанси (бюджетно салдо и държавен дълг), валутен курс и дългосрочен лихвен процент. България не изпълнява единствено критерия за ценова стабилност, като очакванията са инфлацията да се понижи през следващите месеци, което би позволило изпълнение и на този критерий до края на годината. България ще продължи активно да работи за изпълнението на всички критерии за членство в еврозоната, както и за подобряване на бизнес средата и институционалната рамка за постигане на устойчиво сближаване с еврозоната. При покриване на всички критерии за членство, което се очаква да бъде изпълнено в края на годината, страната ни ще поиска изготвянето на извънредни конвергентни доклади от Европейската комисия и Европейската централна банка, на базата на които възможно най-скоро да се вземе решение за датата на членство на България в еврозоната.

Фискалните развития през първото полугодие на 2024 г. бяха доминирани от множество фактори, влияещи разнопосочно върху бюджетните показатели. От една страна, завръщането към нормалния бюджетен процес и приемането на закона за бюджета преди началото на бюджетната година повиши предвидимостта за икономиката и се очаква да подкрепи растежа с одобрената безпрецедентна по размер капиталова програма. Тенденциите на забавяне и спад при инфлацията продължиха, а безработицата остана на ниско равнище. От друга страна обаче, страната отново се завърна към периода на политическа нестабилност, което съответно води до по-голяма неопределеност сред икономическите субекти за политиките и приоритетите, които ще бъдат следвани в краткосрочен и средносрочен план. Върху фиска продължиха да оказват влияние цените на международните пазари на суровините и енергоносителите, нарушените вериги за доставка, наложените санкции поради войната в Украйна и други.

От страна на приходите, към полугодиято се наблюдава нарастване на данъчните приходи и приходите в частта на помощите и даренията (основно грантове по програмите и фондовете на ЕС), докато неданъчните приходи се свиват спрямо същия период на предходната година. В номинално изражение приходите по КФП нарастват с близо 3,1 млрд. лв. (9,8 на сто) спрямо първите шест месеца на 2023 г., като основната част от този ръст се формира от данъчните приходи, които нарастват с над 2,6 млрд. лв. (10,7 на сто). Първото тримесечие на годината

очерта ясно изразено забавяне при косвените данъци, които останаха номинално по-ниски от отчетените за същия период на 2023 г. Докато причините за забавянето при акцизите бяха свързани основно с базов ефект от увеличение на ставките през 2023 г., то при ДДС от внос продължиха да оказват влияние цените на нефта и други основни суровини на международните пазари, обемът на внесените стоки, курсът на щатския долар и др. Номиналният ръст на постъпленията от ДДС за първото тримесечие остана нисък (3,9 на сто). Предприетите действия от приходните администрации за повишаване на събираемостта дадоха положителен резултат, като постъпленията от ДДС за второто тримесечие на 2024 г. отчитат номинален ръст от 23,9 на сто спрямо второто тримесечие на 2023 г. Това съответно компенсира в голяма степен забавянето от първото тримесечие и данъчните приходи към полугодieto са близки до разчета за периода. Изпълнението на разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. в частта на данъчните приходи по КФП към полугодieto на 2024 г. е 46,9 на сто, което е малко по-добро от отчетеното за същия период на 2023 г. (46,2 на сто).

В частта на неданъчните приходи се очертава забавяне основно при постъпленията от продажба на квоти за емисии на парникови газове по бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (ФСЕС) и при приходите от дивидент за държавата от държавни предприятия. Цените и количествата на продадените квоти за първите шест месеца на годината са по-ниски от заложените в плана за годината, което съответно води до по-ниски от планираните постъпления по бюджета на ФСЕС. При постъпленията от дивидент за държавата от държавни предприятия постъпленията през настоящата година са значително по-малко от отчетените към полугодieto на 2023 г. – при постъпили 727,8 млн. лв. от дивидент за държавата от държавни предприятия за шестте месеца на 2023 г., през същия период на 2024 г. са постъпили едва 78,5 млн. лв. (при планирани в ЗДБРБ за 2024 г. 324,3 млн. лв.), поради неразпределяне на дивидент от печалбата на „БЕХ“ ЕАД за финансовата 2023 г., съгласно Решение на Народното събрание от 29.03.2024 г.

Изпълнението на разчетите в частта на помощите към полугодieto е относително ниско, основно поради забавянето на постъпленията по втория, респективно третия транш по Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ). Към настоящия момент второто искане за плащане, което е изпратено към Европейската комисия (ЕК) на 07.10.2023 г., е в етап на оценка. Съществува риск от намаляване на размера на заявените средства (1,3 млрд. лв.), поради включени в искането няколко ключови реформи в област Правосъдие и област Енергетика, на базата на които Националният план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) е получил положителна оценка и за които ЕК не приема декларираното изпълнение като задоволително. Очакват се действия, както от страна на Народното събрание за осигуряване на съответствие на част от законодателните реформи с поетите ангажименти в НПВУ, така и от страна на органи, част от Съдебната система. Съгласно методологията, която прилага ЕК за неизпълнение на етапи и цели от ключови реформи, стойността на задържаната сума за всеки етап се екстраполира с коефициент над 5. Допустимият период за коригиране на приетите като незадоволително изпълнени етапи и цели е 6 месеца, след което стойността на същите съгласно оценката на ЕК се намалява от общата сума на Плана. С протоколно решение № 30 на Министерския съвет от 17 юли 2024 г. е взето решение за финализиране на преговорите с ЕК във връзка с изменението на НПВУ на основание член 21 от Регламент (ЕС) 2021/241 за създаване на МВУ (Регламента за МВУ) и за представяне на глава REPowerEU съгласно член 21в от Регламента в срок до 11 септември 2024 г. Процесът влияе на подаването на третото искане за плащане, което е на стойност 1,4 млрд. лв. и многократно увеличава риска от неполучаване на средствата в рамките на 2024 г.

През първите шест месеца на 2024 г. се наблюдава относително ускорено нарастване на разходите, докато нарастването в частта на приходите бе по-умерено, което съответно се отрази във формиране на дефицит в размер на 0,6 млрд. лв. (0,3% от прогнозния БВП) по консолидираната фискална програма към края на юни 2024 г. За разлика от предходната година, когато през юни и юли еднократните приходи от дивидент за държавата от държавни предприятия компенсираха натрупания дефицит от предходните месеци, през 2024 г. ръстът на разходите е по-висок от темпа на нарастване на приходите, включително и поради липсата

на еднократни приходи, което е причината бюджетното салдо да премине на отрицателна територия още към полугодieto.

На съпоставима база¹ спрямо същия период на предходната година разходите и вноската в общия бюджет на ЕС нарастват номинално с близо 5,1 млрд. лв. (16,3 на сто), което се дължи основно на по-високия размер на разходите по националния бюджет. В отделните разходни показатели най-значително нарастване има при социалните и здравноосигурителните разходи (2,5 млрд. лв.), както и в частта на разходите за персонал (1,9 млрд. лв.), капиталовите разходи (1,0 млрд. лв.) и други. Ръстът на разходите се дължи на влезли в сила нормативни актове, вкл. промени в пенсионната сфера, разходи по реализирането на одобрени от Народното събрание инвестиционни проекти в сферата на отбраната и други инвестиционни разходи, влезли в сила увеличени размери на възнагражденията в редица администрации и други.

При отделните елементи на разходите, съпоставено със същия период на предходната година, най-значителен номинален ръст се отчита при социалните и здравноосигурителните разходи (2,5 млрд. лв. или 18,2 на сто), в т.ч. разходите за пенсии нарастват с 1,2 млрд. лв. (12,9 на сто). Основните мерки в пенсионната сфера, действащи през първото полугодие на 2024 г., влязоха в сила през 2023 г.: от 1 юли 2023 г. бяха увеличени пенсиите по т. нар. „швейцарското правило“, като заедно с това бяха повишени минималните размери на трудовите пенсии и определени нови по-високи размери на пенсиите, несвързани с трудова дейност. Съвкупният ефект от тези промени засяга общо 2 013 700 пенсионери и възлиза средно-претеглено на 12 на сто увеличение след тяхното прилагане. Предвид обстоятелството, че посочените мерки не са действали през първото полугодие на 2023 г. при съпоставката със същия период на предходната година се наблюдава базов ефект, което обуславя относително високия номинален ръст.

Друг елемент на разходите, при който се отчита съществено нарастване спрямо полугодieto на предходната година (с 1,9 млрд. лв. или 24,5 на сто) са разходите за персонал. Разгледани по съставни бюджети, най-съществена част от номиналното нарастване на разходите за персонал се формира по държавния бюджет, където те нарастват с близо 0,9 млрд. лв. (23,3 на сто), следвани от разходите за персонал по бюджетите на общините, които нарастват с близо 0,8 млрд. лв. (27,2 на сто). Нарастването на разходите се дължи основно на увеличение на размера на възнагражденията със ЗДБРБ за 2023 г. и 2024 г., както и на редица законодателни промени и актове на Министерския съвет, които бяха одобрени през второто полугодие на 2023 г. и първите шест месеца на 2024 г.

Капиталовите разходи на съпоставима база нарастват с 1,0 млрд. лв. (47,9 на сто), спрямо полугодieto на 2023 г., като основен принос отново имат капиталовите разходи, извършени по държавния бюджет, които нарастват на съпоставима база с 0,8 млрд. лв. (основно поради разходите по одобрен от Народното събрание проект за инвестиционен разход „Придобиване на основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада“ и други), следвани от инвестиционните разходи по сметките за средства от ЕС и по общинските бюджети.

2. Предизвикателства при изпълнението на бюджета до края на годината

След по-малко от една година управление на редовно правителство България отново навлезе в период на политическа нестабилност, вследствие на което, вместо предварително планираната ротация, Народното събрание гласува за оставка на правителството. Предвидените в Конституцията на Република България процедури за сформиране на ново правителство в рамките на 49-тото Народно събрание бяха изчерпани без успех и бяха

¹ През месец февруари 2024 г. в изпълнение на чл. 71, ал.1 от Постановление № 13 на Министерския съвет от 2024 г. от сметката за чужди средства по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) бяха възстановени средства в общ размер на 1 200,0 млн. лв. В хода на изпълнението на бюджета за 2024 г. тези средства се предоставят с акт на Министерския съвет на базата на подписани споразумения с МРРБ като трансфери за общините за финансиране на Инвестиционната програма по реда на чл. 107 от ЗДБРБ за 2024 г., по реда на чл. 106 от ЗДБРБ за 2024 г. и други. При елиминирането на тази трансакция, с оглед съпоставимост с предходната година, разходите към края на юли 2024 г. са 43 018,9 млн. лв. при 37 056,8 млн. лв. за същия период на 2023 г.

насрочени нови извънредни избори за Народно събрание и одобрен нов служебен кабинет. След проведените избори ново управленско мнозинство отново не бе формирано в рамките на 50-тото Народно събрание и предстои насрочване на нови извънредни избори за Народно събрание и одобряване на нов служебен кабинет. Продължителният период на политическа нестабилност допълнително поставя предизвикателства както при изпълнението на бюджета за 2024 г., така и при изпълнението на етапите на бюджетната процедура за изготвянето на законопроекта за държавния бюджет за следващата година, както и за изготвянето на Актуализирана средносрочна бюджетна прогноза за периода 2025-2027 г. и Национален средносрочен фискално-структурен план на Република България за периода 2025-2028 г. Последният е от изключително значение в контекста на усилията на България за присъединяване към еврозоната.

Рамката по приходите в разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. е планирана амбициозно и изисква максимална мобилизация на приходните администрации за подобряване на събираемостта, борба със сивата икономика и данъчните престъпления и насърчаване доброволното плащане на дължимите публични вземания. На този фон основните рискове пред изпълнението на прогнозите за приходите от данъци за 2024 г. са свързани с евентуални отклонения в използваните макроикономически допускания, потенциално забавяне на скоростта на икономическия растеж в страната и при външноикономическите ни партньори, както и с потенциалните преки и косвени ефекти върху икономиката от военните действия в Украйна. Към момента напрежение при изпълнението на разчетите за годината се очертава при приходите от ДДС от внос, мита и корпоративни данъци. В тази връзка приходните администрации са ангажирани да предприемат активни мерки за засилване на фискалния контрол и други административни действия за повишаване на събираемостта на приходите.

По отношение на разходите съществуват потенциални рискове, свързани с възможностите за финансиране в рамките на одобрените разходи за годината на планираните за реализиране през 2024 г. проекти по Инвестиционната програма по чл. 106 и чл. 107 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г., тъй като индикативният размер на прогнозния бюджет в Приложение № 2 към чл. 106, ал. 5 и Приложение № 3 към чл. 107, ал. 13 на ЗДБРБ за 2024 г. е по-висок от заложените разходи в разчетите към закона за бюджета за настоящата година. При негативен сценарий за реализиране и финализиране в срок на проекти с по-голям бюджет за 2024 г. от заложения в разчетите за годината биха могли да възникнат нови задължения за разходи, които да доведат до влошаване на салдото на сектор „Държавно управление“ спрямо индикативната рамка за годината.

По отношение на планираните траншове по Механизма за възстановяване и устойчивост затруднения могат да възникнат при евентуално допълнително забавяне на изпълнението на заложените съгласно актуалния профил за плащане по НПВУ етапи и цели в т.ч. и приемането на необходимите законодателни промени, съответно закъснение при отчитането им и изпращането на ново искане за плащане до Европейската комисия, което ще създаде риск от неполучаване на планирания приход в рамките на финансовата година. При негативен сценарий за размерите на потенциалното неизпълнение на разчетите по приходите по КФП (близо 2,5 млрд. лв.), независимо от значителното изоставане от прогнозните разходи по МВУ, се създава обективна предпоставка за невъзможност на Министерския съвет, в условията на напрегнат бюджет, да одобри адекватни компенсиращи мерки на основание чл. 27, ал. 2 на ЗПФ, които да обезпечат спазването на индикативната цел за бюджетното салдо по КФП в мотивите към ЗДБРБ за 2024 г. Въпреки това, прилагайки методологията на Европейската система от регионални и национални сметки 2010 (ЕСС 2010) за оценка на показателите за сектор „Държавно управление“, ще бъдат положени максимални усилия дефицита на сектора за 2024 г. да остане в рамките на референтната стойност от 3 на сто от прогнозния БВП.

В частта на разходите по КФП предизвикателство би представлявало възникването на потенциално нови, значителни по размер разходи за компенсации в изпълнение на приетата от Министерски съвет Програма за компенсиране на разходите на небитови крайни клиенти за електрическа енергия за периода от 01.07.2024 г. до 31.12.2024 г., одобрена с Решение № 546 от 31.07.2024 г. и в изпълнение на Решение на 50-тото Народно събрание (обн. ДВ бр.

64/30.07.2024 г.). При евентуално значително покачване на средномесечните цени през оставащите месеци до края на година могат да възникнат задължения за изплащане на компенсации, които да надвишават ресурса от целеви вноски по § 3 от ПЗР на ЗДБРБ за 2024 г. и съответно да формират дефицит по бюджета на ФСЕС.

В контекста на усилията за присъединяване на България към еврозоната и поддържане на дефицита и дълга на сектор „Държавно управление“ в рамките на критериите за конвергенция при спазване на референтните стойности от Пакта за стабилност и растеж, в краткосрочен план за 2024 г. се полагат усилия потенциалните рискове по отношение на критерия за дефицита, оценен по методологията на ЕСС 2010, да бъдат преодолени. Основните предизвикателства са да се постигне заложената цел - дефицит на сектор „Държавно управление“ да не надвиши 3 на сто от прогнозния БВП, което е свързано с оценката на бюджетното салдо по КФП за 2024 г. и с недопускане възникването на нови задължения за разходи в края на годината, които независимо че не оказват влияние на касова основа се отразяват като разход за годината по методологията на ЕСС 2010. Вниманието заслужават и корективите, свързани с отразяването на потоците по програмите и фондовете на ЕС по методологията на ЕСС 2010, оценките за корективите за отчитане на данъците по метода на времево изместване на касовите приходи и корективи за трансакции, приравнени на разход. По-задълбочен анализ на данните от оборотните ведомости на първостепенните разпоредители с бюджет ще бъде направен от данните за деветмесечието на 2024 г.

3. Информация за разходите за хуманитарна помощ, както и за справяне с последствията във връзка с военните действия в Украйна

Отчетените от ПРБ разходи към 30.06.2024 г. по бюджетите им за финансиране на дейности по оказване на незабавна хуманитарна помощ на живеещите в Украйна български граждани и българи с украинско гражданство, включително при необходимост от евакуация, за предоставяне на хуманитарна помощ за Украйна, както и за извършване на разходи за справяне с последствията от военните действия срещу Украйна са в размер на 346,9 млн. лв. за сметка на националния бюджет и 8,4 млн. лв. за сметка на средства от ЕС.

По програми за хуманитарна помощ за лица, търсещи временна закрила

Разходите за хуманитарна помощ и за справяне с последствията от военните действия в Украйна към 30.06.2024 г. по „Програма за хуманитарно подпомагане на разселени лица от Украйна с предоставена временна закрила в Република България“ възлизат в размер на 15,4 млн. лв. като от тях: с ПМС № 22/15.02.2024 г. са одобрени допълнителни разходи по бюджета на Министерството на туризма за 2024 г. общо в размер на 6,1 млн. лв. и с ПМС № 209/10.06.2024 г. са одобрени допълнителни разходи по бюджета на МТ за 2024 г. в размер на 9,3 млн. лв.

Държавна помощ „Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“

Изплатените средства към 30.06.2024 г. от Държавен фонд „Земеделие“ по схема на държавна помощ „Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“ през 2023 г. и по схеми на държавна помощ „Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“ и „Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани, производители на зърнени и маслодайни култури, за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“ за 2024 г., разработени при спазване на правилата Временната рамка за мерки за държавна помощ при кризи в подкрепа на икономиката след агресията на Русия срещу Украйна, са в общ размер на 329,8 млн. лв., в т. ч.:

➤ по схема на държавна помощ „Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“ през 2023 г. – 10 392 лв. Средствата са одобрени с Решение на Управителния съвет на ДФЗ /Протокол № 224 от 17.01.2024 г./ и представляват неразплатени средства от предходна

година, в т.ч. спрени плащания поради неприключили проверки и изплащане на средства на бенефициери с върнати суми поради закрити сметки.

➤ по схеми на държавна помощ „Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“ и „Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани, производители на зърнени и маслодайни култури, за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“ за 2024 г. - 329 814 760 лв. Средствата са одобрени с Постановление на Министерския съвет № 153 от 30.04.2024 г. и решения на Управителния съвет на ДФЗ /Протокол № 228 от 07.05.2024 г. и № 229 от 16.05.2024 г./.

В областта на социалната закрила - в рамките на действащата нормативна уредба в областта на системата на социалното подпомагане, пристигащите в страната лица със статут на временна закрила, за които след оценка на всеки конкретен случай се констатира, че се нуждаят от подкрепа за задоволяване на основните жизнени потребности, имат право на социални помощи и защита, в т. ч. и хора с увреждания. Наред с това, пристигащите от Украйна имат право да работят у нас без разрешение за достъп до пазара на труда, както и да ползват облекчени процедури за достъп до българския пазар на труда.

Към 30.06.2024 г. от Министерство на труда и социалната политика са отчетени общо 79 245 лв. социални разходи, от които:

- Сумата от 58 314 лв. за отпуснати еднократни помощи по реда на чл. 16 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (ППЗСП) на разселени от Украйна лица с предоставена временна закрила, до петкратния размер на гарантирания минимален доход (375 лв.). За периода м.01-06.2024 г. са изплатени еднократни помощи на 155 лица с предоставена временна закрила.

- Сумата в размер на 20 931 лв. за отпуснати месечни помощи по реда на чл. 9 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (ППЗСП) на разселени от Украйна лица.

Отчетените ведомствени разходи от Министерство на здравеопазването за хуманитарна помощ, както и за справяне с последствията във връзка с военните действия в Украйна към 30.06.2024 г. са в размер на 0,08 млн. лв. за украински граждани, получили специална закрила, настанени в Общежитието на „Национален център по обществено здраве и анализи“.

Предоставените средства за финансиране на дейности на БЧК, свързани със засиления миграционен натиск на граждани на Украйна - функциониране на контактен център към Правителствения информационен портал за Украйна в размер на 264 000 лв. съгласно ПМС № 40/07.03.2024 г.

Към 30.06.2024 г. Министерство на земеделието и храните е извършило разходи във връзка с Решение № 317 от 20.05.2022 г. на Министерски съвет за приемане на програма за хуманитарно подпомагане на разселени лица от Украйна с предоставена временна закрила в Република България. Посочените суми са отчетени от Почивна база „Морско утро“ – Китен в размер на 287 567 лв.

4. Мерки за повишаване на събираемостта на приходите

Мерките в областта на данъчната политика, с които се цели по-ефективна превенция и противодействие на данъчните измами и укриването и неплащането на данъци и повишаване на събираемостта на данъците, през 2024 г. включват:

Мярката за осъществяване на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск (СВФР) е надградена с въвеждане на **задължително предварително деклариране на данни за превозите на СВФР** на територията на Република България (ДВ, бр. 66 от 2023 г., в сила от 1.10.2023 г.). От 1 януари 2024 г. прилагането на мярката е разширено, като е добавено и декларирането на СВФР, започващи от територията на трета държава и завършващи на територията на страната, както и когато превозите започват и завършват на територията на страната.

От 01.01.2024 г. са в сила приетите промени в ДОПК (обн., ДВ, бр. 100 от 2022 г.), с които се **подобрява цялостната уредба на обмена на информация и административното сътрудничество и се разширява обхватът на автоматичния обмен на информация**, като се включва и информацията, предоставяна от операторите на цифрови платформи за продавачи, извършващи дейност чрез тези платформи. Развитието на цифровизацията на икономиката и възможностите за укриване на доходи, особено в случаите, когато дейността се извършва чрез цифрови платформи, установени в други юрисдикции, мотивира разширяването на обхвата на автоматичния обмен на информация за данъчни цели по отношение на доходите, реализирани чрез такива платформи, и техните получатели. Промените са в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2021/514 на Съвета от 22 март 2021 година за изменение на Директива 2011/16/ЕС относно административното сътрудничество в областта на данъчното облагане.

От началото на 2024 г. са в сила и направените в ЗДДС (обн., ДВ, бр. 102 от 2022 г., в сила от 01.01.2024 г.) изменения с цел да се разреши проблемът с измамите с ДДС при електронната търговия, чрез засилване на сътрудничеството между данъчните органи и доставчиците на платежни услуги, във връзка с **изискванията за доставчиците на платежни услуги**, въведени с разпоредбите на Директива (ЕС) 2020/284 на Съвета от 18 февруари 2020 година за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на въвеждането на определени изисквания за доставчиците на платежни услуги (Директива (ЕС) 2020/284). С промените са въведени задължения за доставчиците на платежни услуги да предават определена информация за трансграничните плащания, произхождащи от държави членки и за бенефициента („получателя“) на тези презгранични плащания, с цел правилното отчитане и облагане с ДДС на електронната търговия в ЕС.

Като мярка с цел изсветляване на сивата икономика е приета законова норма, с която се дава възможност на получател по доставка да задържи плащането на стойността на доставката/продажбата, в случаите когато доставчикът е задължен, но **не издаде касова бележка** (ЗИД ЗДДС, ДВ, бр. 106 от 2023 г., в сила от 1.01.2024 г.).

Въведено е (чл. 123 ал. 10 от ЗДДС) задължение за деклариране на данни от текущата счетоводна отчетност за **наличните парични средства в касите**, както и размерът на вземанията (включително от предоставени заеми) от собственици физически лица, работници, служители, лица, наети по договор за управление и контрол, и подотчетни лица, при условие че в края на календарно тримесечие общата сума на наличностите и вземанията надхвърля 50 000 лева.

В съответствие с Директива (ЕС) 2022/2523 на Съвета за от 14 декември 2022 година за гарантиране на глобално минимално равнище от 15 на сто на данъчно облагане на ниво ЕС на многонационалните групи от предприятия и големите национални групи в Съюза **в България е въведен допълнителен данък за постигане на минимално ефективно корпоративно данъчно облагане на многонационални групи предприятия и на големи национални групи предприятия**. Всички дружества, които са част от многонационални или национални групи предприятия с годишни приходи в консолидираните финансови отчети на крайното

образуване майка на групата през поне две от четирите данъчни години, непосредствено предшестващи текущата данъчна година, от най-малко 750,0 млн. евро, подлежат на облагане с този допълнителен данък. Допълнителният данък за тези дружества ще се дължи от крайното предприятие майка или някое от междинните предприятия майки на групата, когато то е разположено в България. В страната е въведен и национален допълнителен данък, съгласно който съставните образувания на една многонационална група предприятия, които се намират в Република България, или на голяма национална група предприятия, подлежат на облагане с национален допълнителен данък.

Оптимизирани са разпоредбите на ЗКПО, въвеждащи режима на **данъчното облагане при напускане съгласно чл. 5 от Директива (ЕС) 2016/1164 на Съвета от 12 юли 2016 година за установяване на правила срещу практиките за избягване на данъци, които пряко засягат функционирането на вътрешния пазар**. Промяната касае трансфера на активи/дейност към друга част на предприятието, разположена извън страната, които са част от общия режим за данъчно регулиране при трансфер между част на едно предприятие, разположена в страната, и друга част на същото предприятие, разположена извън страната.

С цел да се осигури по-ефективно противодействие на отклонението от данъчно облагане чрез изплащане на част от възнаграждението под формата на „необлагаем доход“, в ЗДДФЛ е направена промяна, с която се **разширява обхвата за предоставяне на информация от платците на доходи, касаеща необлагаемите доходи**.

Прието е **изплащането на трудово възнаграждение да се извършва само чрез превод или внасяне по платежна сметка** в посочена от работника или служителя банка в страната, когато то се изплаща от работодател със 100 или повече наети лица (с изключение на лицата, с които е сключен трудов договор за краткотрайна сезонна селскостопанска работа) - чл. 3, ал. 1, т. 3 от Закона за ограничаване на плащанията в брой (ДВ, бр. 66 от 2023 г.).

От началото на месец май е внедрена нова електронна услуга на НАП с контролиран достъп „**Справка за наличие или липса на задължения за целите на чл. 264 от ДОПК**“. Услугата е разработена в изпълнение на ангажиментите на НАП във връзка с промените в чл. 74 и чл. 264 от ДОПК, които са в сила от 03 май 2024 г. Чрез нея нотариуси, съдии по вписванията и длъжностни лица в Агенция по вписванията извършват проверка за непогасени задължения при прехвърлянето или учредяването на вещни права върху недвижими имоти или наследствени права, включващи недвижими имоти, включването на недвижими имоти или вещни права върху недвижими имоти, като непарични вноски в капитала на търговски дружества, вписването на ипотека или особен залог, както и при прехвърляне на моторни превозни средства.

Реализира се въведения в ЗАДС акцизен календар за поетапно увеличаване на ставките за период от четири години по отношение на облагането с акциз на тютюна и тютюневите изделия - в сила от 1 март 2023 г., както и на графика за увеличаване на акцизните ставки на заместителите на тютюна и на течностите за електронни цигари, независимо дали съдържат никотин (в сила от 01.08.2023 г.). В съответствие с този календар (чл. 37-39 ЗАДС), от 01.01.2024 г. са в сила нови, по-високи акцизни ставки за облагане на тютюневите изделия.

Положителен ефект върху приходите от акцизи през 2024 г. оказва **отпадането на временната мярка за освобождаване от акциз на електрическата енергия, втечнения нефтен газ и природния газ**, използвани като моторно гориво, съгласно член 15 от Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 г. относно реструктурирането на правната рамка на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията. Освобождаването действа през периода от 9 юли 2022 г. до 31 юли 2023 г.

Като мярка за борба с COVID-19, през предходните години беше прието **прилагане на намалена ставка за ДДС от 9 % на определени стоки и услуги**. Въведената намалената ставка на ДДС в размер на 9 % за доставките на природен газ и за доставките на централно отопление приключи своето действие през миналата година (в сила за периода от 9 юли 2022 г. до 1 юли 2023 г.). Същевременно, прилагането на намалени ставки по ДДС за други стоки и

услуги продължава да се прилага и през 2024 г. което оказва отрицателен ефект върху бюджетните приходи:

- срокът на действие на намалената ставка от 9 на сто за ресторантьорски и кетъринг услуги е удължен до 31.12.2024 година;

- за доставка на услуга за използване на спортни съоръжения и за обща туристическа услуга, намалената ставка от 9 % действа до средата на годината, а от 01.07.2024 г. се прилага стандартна ставка от 20 % ДДС;

- временният характер на ставката от 9 % за доставка на книги, на храна, подходяща за бебета или за малки деца и на бебешки пелени и подобни хигиенни артикули е изменен в постоянен;

- срокът на действие на въведената нулева ставка на ДДС за доставки на хляб и на брашно е удължен до 31 декември 2024 година.

III. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2024 ГОДИНА

Основните параметри по изпълнението на консолидираната фискална програма за първото полугодие на 2024 г., съпоставени с изпълнението към полугодието на 2023 г. и разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. са представени в следната таблица:

Изпълнение на основните параметри на консолидираната фискална програма към 30 юни 2024 година.

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	Отчет Н1 2023	Разчет 2024 г. КФП	Отчет Н1 2024 г.			Отчет Н1 2024 към отчет Н1 2023	Отчет Н1 2024 към разчет 2024
			КФП	Национален бюджет	Европейски средства		
			к.1	к.2	к.3		
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	31 405,0	75 289,7	34 495,4	32 625,1	1 870,3	109,8%	45,8%
Данъчни приходи	24 580,6	57 950,8	27 204,5	27 204,5		110,7%	46,9%
Преки данъци	4 946,1	12 868,8	5 418,9	5 418,9		109,6%	42,1%
Косвени данъци	10 454,4	25 504,1	11 810,8	11 810,8		113,0%	46,3%
Приходи от социално и здравно осигурителни вноски	7 459,5	17 726,4	8 698,2	8 698,2		116,6%	49,1%
Други данъци	1 720,6	1 851,5	1 276,5	1 276,5		74,2%	68,9%
Неданъчни приходи	5 621,0	10 258,2	5 291,3	5 295,4	-4,1	94,1%	51,6%
Помощи и дарения	1 203,4	7 080,7	1 999,6	125,3	1 874,4	166,2%	28,2%
РАЗХОДИ И ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	31 230,6	81 509,0	35 091,3	33 569,4	1 522,0	112,4%	43,1%
Нелихвени	30 033,3	77 857,2	33 880,6	32 358,6	1 521,9	112,8%	43,5%
Текущи	27 818,4	67 804,4	31 981,4	31 376,7	604,7	115,0%	47,2%
Капиталови	2 180,8	10 025,3	1 880,0	972,4	907,6	86,2%	18,8%
Предост. тек. и капит. трансфери за чужбина	34,1	27,5	19,2	9,5	9,7	56,5%	69,9%
Лихвени	349,6	1 010,6	497,2	497,2	0,01	142,2%	49,2%
Резерв за непредвидени и неотложни разходи		370,2					
Вноска за общия бюджет на ЕС	847,6	2 271,1	713,5	713,5		84,2%	31,4%
Трансфери - нето				-423,4	423,4		
БЮДЖЕТНО САЛДО	174,4	-6 219,3	-595,9	-1 367,6	771,7		

* В позицията "Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи" се отразяват само разходите по разчет, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет са отчетени по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи

Изпълнение на общите параметри по приходите

➤ **Приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма (КФП) за първото полугодие на 2024 г. са в размер на 34 495,4 млн. лв., което представлява 45,8 % от годишните разчети към ЗДБРБ за 2024 г. Постъпленията нарастват с 3 090,4 млн. лв. (9,8 %) спрямо отчетените към юни 2023 г. Сравнени със същия период на 2023 г. данъчните приходи нарастват номинално с 2 623,9 млн. лв. (10,7 %), неданъчните приходи намаляват с 329,7 млн. лв. (5,9 %), а постъпленията в частта на помощите и даренията (основно грантове по програмите и фондовете на ЕС) са повече със 796,3 млн. лева. Общата сума на *данъчните***

постъпления (вкл. приходите от осигурителни вноски) за първото полугодие на 2024 г. възлиза на 27 204,5 млн. лв., което представлява 78,9 % от общите постъпления по КФП. Приходите в частта на **преките данъци** възлизат на 5 418,9 млн. лв., което представлява 42,1 % от годишния разчет и ръст от 472,8 млн. лв. (9,6 %) спрямо отчетените към юни 2023 г. Приходите от **косвени данъци** са в размер на 11 810,8 млн. лв., което представлява 46,3 % от годишния разчет и ръст от 1 356,4 млн. лв. (13,0 %) спрямо отчетените към юни 2023 г. Постъпленията от **други данъци** (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 276,5 млн. лв. (в т. ч. 229,3 млн. лв. по бюджета на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" при 676,6 млн. лв. към юни 2023 г.), което представлява 68,9 % от разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. Приходите от **социалноосигурителни и здравни вноски** към 30.06.2024 г. са в размер на 8 698,2 млн. лв. или 49,1 % от планираните за годината, като спрямо същия период на предходната година нарастват с 1 238,7 млн. лв. (16,6 %).

Постъпилите **неданъчни приходи** към 30.06.2024 г. са в размер на **5 291,3 млн. лв.**, което представлява 51,6 % изпълнение на годишните разчети. Неданъчните приходи се формират основно от приходи от държавни, общински и съдебни такси, приходи и доходи от собственост, приходи от концесии, приходи от продажба на квоти за емисии на парникови газове и други. В сравнение с предходната година тези приходи намаляват с 329,7 млн. лв. (5,9 %) основно поради спад при постъпленията от продажба на квоти за емисии на парникови газове по бюджета на ФСЕС и приходи от дивидент за държавата от държавни предприятия.

Постъпилите **помощи и дарения** от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на **1 999,6 млн. лв.**, което представлява 28,2 % от годишния разчет.

Основните приходни групи за първото полугодие на 2024 г., съпоставени с постъпленията за същия период на предходната година, са както следва:

Изпълнение на общите параметри по разходите

➤ **Разходите по консолидираната фискална програма** (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) за първото полугодие на 2024 г. са в размер на **35 091,3 млн. лв.**, което представлява 43,1 % от годишния разчет.

Съпоставени със същия период на предходната година, разходите и вноската в общия бюджет на ЕС нарастват номинално с 3 860,8 млн. лв. (12,4 на сто), което се дължи основно на повишения размер на разходите по националния бюджет. През месец февруари 2024 г. в изпълнение на чл. 71, ал.1 от Постановление № 13 на Министерския съвет от 2024 г. от сметката за чужди средства по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) бяха възстановени средства в общ размер на 1 200,0 млн. лв. В хода на изпълнението на бюджета за 2024 г. тези средства се предоставят с акт на Министерския съвет на базата на подписани споразумения с МРРБ като трансфери за общините за

финансиране на Инвестиционната програма по реда на чл. 107 от ЗДБРБ за 2024 г., по реда на чл. 106 от ЗДБРБ за 2024 г. и други. При елиминирането на тази трансакция, с оглед съпоставимост с предходната година, разходите към края на юни 2024 г. са 36 291,3 млн. лв. при 31 230,6 млн. лв. за първите шест месеца на 2023 г. В отделните разходни показатели нарастване има при социалните разходи, вследствие на изплатените по-високи пенсии след влязлото в сила увеличение от юли 2023 г., както и при разходите за персонал, след увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал и при други администрации със ЗДБРБ за 2023 г. и ЗДБРБ за 2024 г., и други.

Нелихвените разходи (на съпоставима база) са в размер на 35 080,6 млн. лв., което представлява 45,1 % от годишния разчет. **Текущите нелихвени разходи** към юни 2024 г. са в размер на 31 981,4 млн. лв. **Капиталовите разходи** (вкл. нетния прираст на държавния резерв и елиминиране на 1 200 млн. лв. възстановен разход в изпълнение на ПМС №13/2024 г.) възлизат на 3 080,3 млн. лв. **Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина** са в размер на 19,2 млн. лв. **Лихвените плащания** са в размер на 497,2 млн. лв. (49,2 % от планираните за 2024 г.).

➤ **Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС**, изплатена към 30.06.2024 г. от централния бюджет, възлиза на **713,5 млн. лв.**, което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС.

➤ **Бюджетното салдо по КФП** за първото полугодие на 2024 г. е **отрицателно** в размер на **595,9 млн. лв.** (0,3 % от прогнозния БВП) и се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 1 367,6 млн. лв. и превишение на приходите над разходите по европейските средства в размер на 771,7 млн. лева.

➤ **Общият размер на касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФМДР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за първото полугодие на 2024 г. е **2 781,0 млн. лв.** **Нетните постъпления от ЕС към 30.06.2024 г.** (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на **2 067,5 млн. лева.**

➤ **Фискалният резерв²** към 30.06.2024 г. е в размер на **11 303,1 млн. лв.**, в т. ч. 9 143,3 млн. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 2 159,8 млн. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

Бюджетните разходи, разгледани по функционален признак, отразяват основните направления в политиката по КФП в рамките на бюджетния ресурс за 2024 година.

²Съгласно §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

Разходи по консолидираната фискална програма по функции

РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ	млн. лв.			%	
	ЗДБРБ за 2024 г.	Отчет Н1 2023	Отчет Н1 2024	Изпълнение Н1 2024 спрямо ЗДБРБ за 2024	Отчет Н1 2024 спрямо отчет Н1 2023
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ	4 233,9	1 551,3	1 836,1	43,4%	118,4%
II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ	7 470,8	3 051,3	4 336,1	58,0%	142,1%
III. ОБРАЗОВАНИЕ	8 396,1	3 054,5	3 669,7	43,7%	120,1%
IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	9 785,4	3 869,6	4 756,6	48,6%	122,9%
V. СОЦИАЛНО ОСИГ., ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ	29 509,5	11 748,3	13 778,4	46,7%	117,3%
VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОП. И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	3 446,6	1 217,3	122,7	3,6%	10,1%
VII. КУЛТУРА, СПОРТ, ПОЧИВНИ ДЕЙНОСТИ И РЕЛИГИОЗНО ДЕЛО	1 277,4	622,4	718,1	56,2%	115,4%
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ	13 737,5	4 918,4	4 662,9	33,9%	94,8%
IX. РАЗХОДИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДР. ФУНКЦИИ	1 380,8	349,8	497,2	36,0%	142,2%
ОБЩО РАЗХОДИ	79 238,0	30 382,9	34 377,8	43,4%	113,1%

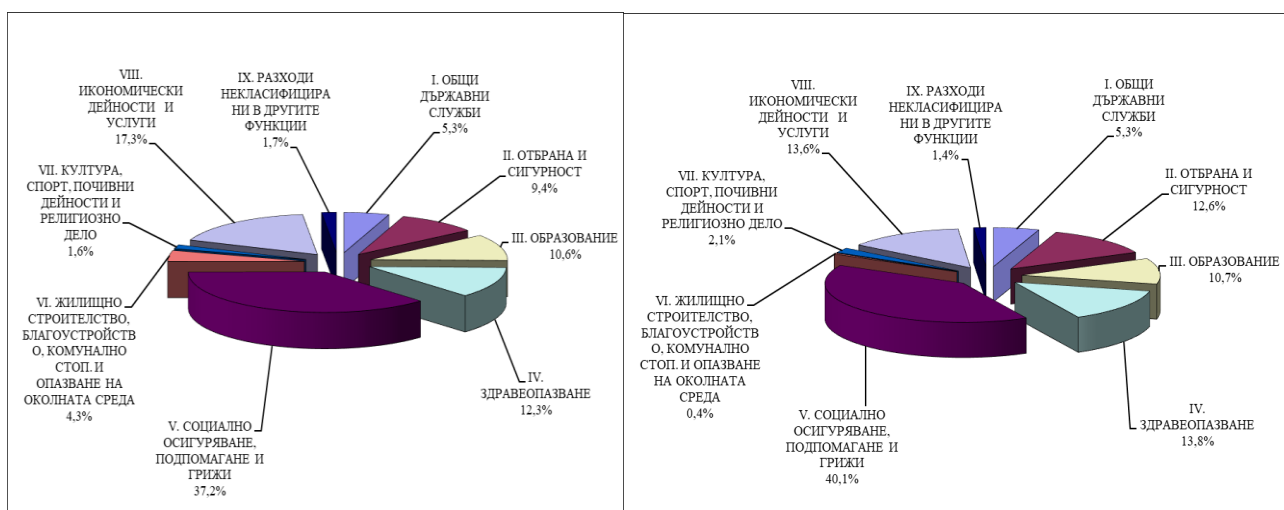
*Във функция "IX. Разходи, неклассифицирани в другите функции" по разчет е включен и резерва за непредвидени и неотложни разходи, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет, са посочени в съответните функции според функционалното предназначение на разхода. Разходите по функции не включват вноската на Република България за общия бюджет на ЕС.

Структурата на разходите по консолидираната фискална програма по функции (годишен разчет и отчет за първото полугодие на 2024 г.) е представена на следната графика:

Структура на разходите по функции по КФП

Годишен разчет за 2024 г.

Отчет първо полугодие 2024 г.

Планираните разходи за функция *общии държавни служби* са предназначени за осигуряване на ефективно функциониране на органите на законодателната и изпълнителната власт, както и за финансиране на дейностите в сферата на науката. Изразходваните средства са насочени към осигуряване на условия за функционирането на централната и местната администрации с оглед изпълнение на възложените им дейности и задачи, свързани с провеждане на вътрешната и външната политика на страната във всичките им аспекти, в т.ч. и средства за българската помощ за развитие, изплащане на членския внос в международни организации, създаването и

функционирането на устойчива система за постигане на максимална ефективност при събирането на данъците и осигурителните вноски, намаляване на корупцията, повишаване качеството на административните услуги, подобряване на митническия контрол, борбата срещу митническите и валутните нарушения, контрабандата и незаконния трафик на наркотици и други. Тук се включват и разходите, свързани с научна и изследователска дейност. **Извършените разходи** за тази функция към полугодieto на 2024 г. са в размер на 1 836,1 млн. лв., което представлява 43,4 % от планираните с разчета за годината, като спрямо същия период на предходната година изразходваната сума е нараснала с 284,8 млн. лв. или 18,4 %.

Разходите за **отбрана и сигурност** са насочени към сферите на отбраната, сигурността и вътрешния ред, съдебната власт, както и дейностите по изпълнението на наказанията. Основните приоритети на политиката в областта на отбраната са: приемственост и устойчивост на развитието на въоръжените сили (ВС) чрез провеждане на реалистична отбранителна политика, която съответства на заплахите за сигурността на страната, на съюзните ни ангажименти в НАТО и ЕС и на наличните финансови ресурси; задълбочаване на трансатлантическото сътрудничество като гарант за сигурността и развитието на България; поддържане на съществуващите и постепенно развитие на нови отбранителни способности; поддържане и усвояването на плановете за бойна готовност и на моделите за работа на всички нива, осигурявайки устойчиво управление на щабовете и формированията при привеждането им в по-високи степени на бойна готовност и изпълнението на мероприятията по нарастване на готовността им; разширяване на участието на ВС в интегрираната система за реакции при кризи за по-ефективна защита на населението при бедствия; създаване на условия за висока мотивация и професионален подбор в Българската армия; развитие на отбранителните способности; законодателно уреждане на националната координация на специалните служби. Политиката в областта на сигурността и вътрешния ред се реализира в следните направления: защита на националната сигурност, опазване на обществения ред и борба с корупцията, противодействие на тежките престъпления срещу личността и собствеността на гражданите; намаляване щетите за икономиката на страната от дейността на организираните престъпни групи и недопускане извършването на терористични действия; охрана и контрол на държавната граница и противодействие на незаконната миграция; повишаване на ефективността при контрола и организацията на движението по пътищата и внедряване на технически системи за наблюдение и контрол с цел намаляване на пътно-транспортните произшествия; осигуряване на пожарна безопасност и защита на населението при пожари, бедствия и други извънредни ситуации; осигуряване на лична постова и техническа охрана, специализиран транспорт и пропускателен режим; обезпечаване на оперативната и разузнавателна дейност; информационно-аналитично обезпечаване на държавното ръководство за подпомагане процеса на вземане на решения с цел защита на националната сигурност и интересите на Република България. В областта на правосъдието се реализират следните дейности: подобряване управлението и организацията на работата на съдебната власт, без да се нарушава нейната независимост; постигане на равен достъп до правосъдие и на европейски стандарти в областта на правната помощ; осъществяване на правосъдие и правораздавателна власт с цел защита правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата; развитие на информационна стратегия на правораздавателните органи; укрепване на професионалната квалификация на правоприлагащите органи; укрепването на пенитенциарната система (свързана с изпълнение на наказанието лишаване от свобода) и инфраструктурата по сигурността в затворите и следствените арести; електронно правосъдие. **Общият размер на разходите** за отбрана и сигурност за първото полугодие на 2024 г. е 4 336,1 млн. лв., което представлява 58,0 % от планираните средства за годината. Съпоставени със същия период на предходната година, разходите за отбрана и сигурност нарастват с 1 284,9 млн. лв. (42,1 %).

Политиките в сферата на **образованието** са насочени към посрещане на основните предизвикателства и подпомагане на изпълнението на ключовите политики в сектора. За реализиране на образователните приоритети в сферата на предучилищното и училищното образование се изпълняват комплексни мерки и действия, гарантиращи равен достъп до

качествено образование чрез осигуряване на безплатен транспорт на децата и учениците и целодневна организация на учебния ден в средишните училища; допълнително финансиране на защитени училища и детски градини; основен ремонт, реконструкция и строителство на нови детски градини и училища, спортни площадки и салони, както и тяхното съвременно оборудване; преминаване към нов етап от внедряването на компютърни технологии в системата, базиран на електронното обучение и информационните технологии. В това функционално направление важна цел е и предприемане на мерки за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система, повишаване квалификацията на педагогическите специалисти и обучението на българите в чужбина. Реализирането на политиките в областта на висшето образование се осъществява чрез осигуряване на финансиране, насочено към резултатите от обучението; чрез засилване взаимодействието между висшите училища и бизнеса; чрез усъвършенстване модела на акредитация и оценяване на качеството във висшето образование; чрез стимулиране на научното развитие и кариерно израстване на преподавателите от висшите училища; чрез подкрепа на мобилността на студенти и преподаватели. Висшето образование се финансира с прилагането на диференциран подход в зависимост от комплексна оценка на качеството на обучение. Важна цел в рамките на политиката в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал е както повишаване на инвестициите в научноизследователската и развойна дейност, така и увеличаване на дела на лицата със завършено висше образование. **Размерът на разходите** за функция образование за полугодieto на 2024 г. е 3 669,7 млн. лв., като представляват 43,7 % от разчетените за 2024 г. и с 20,1 % (615,2 млн. лв.) повече от същия период на предходната година.

Разходите в сферата на *здравеопазването* през първото полугодие на 2024 г. са в размер на 4 756,6 млн. лв., което е с 22,9 % (887,0 млн. лв.) повече от полугодieto на 2023 г., и представляват 48,6 % от годишния разчет. Постоянен приоритет в областта на здравеопазването е осигуряването на сигурност, стабилност и предвидимост в системата, като се създадат предпоставки за контрол и ефективност на разходите и същевременно се гарантира качеството на лечението и достъпа до медицинска помощ. Като приоритетни направления и дейности са и спешната медицинска помощ, електронното здравеопазване, майчиното и детското здравеопазване, асистираната репродукция, лечебните заведения за болнична помощ, както и лекарствената политика. Политиката в сектора е насочена към подобряване на достъпа до комплексни медицински дейности, повишаване на удовлетвореността на българските граждани от качеството на предлаганите медицински услуги, адекватно финансиране и постигане на финансова устойчивост на сектора в средносрочен план. Чрез бюджета на Министерството на здравеопазването се финансират програмите и дейностите, осъществявани от бюджетните структури в областта на общественото здраве, спешната помощ, стационарната психиатрична помощ, медико-социалните грижи за деца, лечение в чужбина и други. Финансово се обезпечават национални програми и централни доставки за профилактика, контрол и лечение на социално-значими заболявания, осигуряване на ваксини за задължителни имунизации и реимунизации, както и обучението за придобиване на специалност в системата на здравеопазването. Запазват се ангажиментите на държавата по отношение финансирането на определени дейности в лечебните заведения за болнична помощ, които остават държавна отговорност – психиатрична помощ, спешна медицинска помощ, лечение на болни от ХИВ/СПИН, трансплантация на тъкани, органи и клетки, медицинска експертиза на работоспособността и други, както и финансово подпомагане на лечебни заведения за болнична помощ в отдалечени и трудно достъпни райони, в които липсата на здравни звена представлява сериозен риск за населението.

С най-голям относителен дял в разходите по КФП към полугодieto на 2024 г. са средствата за сферата на *социалното осигуряване, подпомагане и грижи*. В голяма степен това се предопределя от демографски и икономически фактори в страната. Разходите за социално осигуряване, подпомагане и грижи са насочени към реализиране на приоритетите в сферата на пенсионното осигуряване, социалното подпомагане и гарантиране на социалната защита на уязвимите групи от населението, към активните мерки по заетостта, както и реализирането на

редица мерки за социална защита. По отношение на пенсионната политика приоритет е осигуряването на адекватни пенсионни доходи за всички, които да гарантират разумен жизнен стандарт след пенсиониране. В областта на социалните помощи приоритет остават гарантирането на социалната защита на уязвимите групи от населението чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаването на ефективността на програмите, прилагането на диференциран подход, усъвършенстването на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане и оптимизирането на институционалната структура, свързана със социалната защита на най-нискодоходните и рискови групи от населението. Целта на реализираните активни мерки на пазара на труда е постигането на по-висока и устойчива заетост, интегриране на пазара на труда на безработните и неактивните лица в трудоспособна възраст чрез насърчаване разкриването на нови работни места и подобряване на посредническите услуги по заетостта; намаляване на безработицата и неактивността сред младежите; насърчаване на трудовата заетост на трайно безработни лица в трудоспособна възраст. Политиката за интеграцията на хората с увреждания е насочена към създаване на условия и гаранции за равнопоставеност, индивидуална оценка на потребностите, социална интеграция и упражняване на правата, защитата на хората с увреждания и техните семейства, както и интегрирането на тези лица в работна среда. С разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. за политики и мерки във функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи” са предназначени 37,2 на сто от разходите по КФП (без вноската в общия бюджет на ЕС). **Извършените разходи** за функцията към полугодieto са в размер на 13 778,4 млн. лв. или 46,7 % от разчета за годината. Спрямо предходната година разходите по функцията са повече с 2 030,1 млн. лв. или 17,3 %.

Разходите за дейностите по жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда през първите шест месеца на годината са в размер на 122,7 млн. лв., което представлява 3,6 % от разчетите за 2024 година. Това е с 89,9 % (1 094,6 млн. лв.) по-малко разходи спрямо шестмесечието на 2023 г. Дейностите в това функционално направление са насочени за изпълнение на политиката в областта на интегрираното развитие на регионите в страната и намаляване на различията, както и подобряване на тяхната инфраструктурна свързаност. Един от основните приоритети в това функционално направление е ефективното и ефикасно използване на публичните финанси за подобряване качеството на жизнената среда и създаване на работни места. Финансират се разходи за изграждане, реконструкция и рехабилитация на канализационна и вътрешна водопроводна мрежа в населени места, разходи за устройствено планиране, кадастрални карти и регистри, разходи за геозащита, поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура и интегрирано управление на водните ресурси. При дейностите по опазване на околната среда се изпълняват проекти, свързани с изграждането на екологични обекти като пречиствателни станции за отпадъчни води, канализационни мрежи и довеждащи колектори, съоръжения за защита на коритата и бреговете от ерозия, съоръжения за регулиране на оттока на реките и създаване на водни площи с местно значение, голяма част от които са по бюджетите на общините. В тази област се осигуряват средства за финансиране строителството на нови или рекултивация на съществуващи депа, инсталации или съоръжения за управление на отпадъците. Част от основните дейности в това функционално направление са свързани с прилагане на механизми за превенция и контрол за намаляване на общия натиск от различните източници и дейности върху околната среда. В тази функция се отчитат и разходите, свързани с поддържането на чистотата и благоустрояването, извършвани от фирми или общински предприятия.

Разходите за култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело за първото полугодие на 2024 г. са в размер на 718,1 млн. лв. или 56,2 % от разчета за годината и с 95,7 млн. лв. (15,4 %) повече спрямо отчетените за същия период на предходната година. Политиката в областта на културата е свързана с укрепването, популяризирането и развитието на българската идентичност, култура и духовни ценности, опазване на движимото и недвижимото културно наследство и оптимизиране на действащата система на финансиране в мрежата на сценичните изкуства и повишаване на ефективността на маркетинга и атрактивността на предлаганите

културни продукти. Отчетените разходи за финансиране на културата за първото шестмесечие на 2024 г. са в размер на 536,7 млн. лв. Политиките в областта на физическата култура и спорта са насочени към насърчаване на учащите от различните възрастови групи към физическа активност, здравословен начин на живот и създаване на навици за занимания със спорт, укрепване на здравето на гражданите чрез здравословна физическа активност и осигуряване на условия за практикуване на спорт, за развитие на елитния спорт на регионално, национално и международно ниво чрез реализиране на програми, оптимизиране управлението на спортната подготовка и подобряване на координацията между държавните институции, общините и спортните организации, както и изграждане, реконструкция и модернизация на спортните обекти и съоръжения. Разходите в тази група към 30.06.2024 г. са 124,5 млн. лв. Към края на юни 2024 г. разходите за финансиране на почивни дейности са 16,8 млн. лв., а в областта на религиозно дело – 40,1 млн. лева.

Разходите за икономическите дейности и услуги за първото полугодие на 2024 г. са в размер на 4 662,9 млн. лв. или 33,9 % от разчета за годината. Сравнени със същия период на 2023 г., разходите са по-малко с 5,2 % (255,6 млн. лв.). С използваните средства се осъществява държавната политика по отношение на реалния сектор, политиките в селското и горското стопанство, рибарството и аквакултурите, както и приоритетните политики в сферата на енергетиката, проекти в сферата на транспорта, проекти, свързани с енергийната сигурност и ефективност, промишлеността, строителството и туризма. Основните приоритети в областта на енергетиката са насочени към устойчиво енергийно развитие на страната, ефективно използване на енергията и енергийните ресурси, задоволяване потребностите на обществото от електрическа и топлинна енергия, природен газ и горива, установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез рационално използване на конвенционалните и възобновяеми източници на енергия (ВИ), минимизиране влиянието на производството, преноса и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на природните ресурси. Специфична дейност в областта е извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация и безопасно съхранение на ядрени отпадъци, извършване на експертизи и обследвания на енергийни потребители, разработване на мерки за намаляване на енергийното потребление в индустрията, осъществяване на дейности и програми за енергийна ефективност. Една от основните цели в областта на енергетиката е свързана с пълна либерализация на пазарите на електроенергия и газ и интегрирането им в Общия европейски енергиен пазар, както и защитата на уязвимите потребители. Насърчава се въвеждането на енергоефективни и екологосъобразни технологии в промишления и енергийния сектор. Изграждането и модернизиранието на транспортната инфраструктура на страната е също сред основните приоритети. В това функционално направление се осъществяват дейностите в областта на осигуряването на ефективен и устойчив транспорт, развитието на екологосъобразни, безопасни и сигурни видове транспорт и висококачествени транспортно-логистични услуги, подобряване на свързаността на българската транспортна система с единното европейско транспортно пространство, ограничаване на негативното въздействие на транспорта върху околната среда и здравето на хората, повишаване на сигурността и безопасността на транспортната система, развитието на модерна съобщителна и пощенска инфраструктура, подкрепа за балансирано регионално развитие, изграждане на съвременна електронна инфраструктура и услуги, както и технологично развитие и иновации. В областта на селското стопанство приоритетите са свързани с: борбата със заразни и паразитни болести, събиране и унищожаване на високорискови отпадъци, охрана и възпроизводство на горите, с издръжка на горската и ловна стража с оглед опазване на горите и дивеча; с опазване, възстановяване и подобряване на почвеното плодородие и екологичните функции на почвената покривка; с развитието на лозаро-винарския сектор в страната съгласно изискванията на ЕС; с осъществяване на противоградова защита на продукцията в селското стопанство; с опазване и възпроизводство на рибата и аквакултурите и други. В областта на туризма осъществяваните приоритети са свързани с: насърчаване предоставянето на качествени услуги и защита правата и сигурността на потребителите; постигане на ефективна координация между институциите, ангажирани с определяне и осъществяване на политиката в туризма; взаимодействие с туристическия бизнес, нарастване на приходите от международен туризъм в България, в т.ч.

чрез облекчен достъп и оптимизирана система за привличане на чуждестранни туристи на територията на България; превръщане на подходящото културно-историческо наследство в част от инфраструктурата на туризма; разнообразяване на предлаганите продукти с цел целогодишно използване на туристическия потенциал на страната. В областта на промишлеността и строителството се реализира политиката, насочена към постигане на устойчиво икономическо развитие и конкурентоспособност на българската икономика. Със средствата в тази област се осъществяват дейностите по насърчаване създаването и развитието на микро, малки и средни предприятия, подкрепа на процеса на предприемачество, насърчаване създаването на предприятия, базирани на иновативни идеи и стимулиране на научно-изследователската и развойна дейност, стимулиране на пазарно ориентирани научно-приложни изследвания, предназначени за индустрията и създаване на условия за привличане на частни капитали за финансиране на иновации, подобряване на бизнес средата, дейности в областта на метрологията и техническия надзор, на патентната дейност, на дейностите по акредитиране на лаборатории и органи, на обществените поръчки и други.

Разходите, неклассифицирани в другите функции, обхващат лихвените плащания по обслужване на държавния и общинския дълг. Годишният разчет в ЗДБРБ за 2024 г. за функция „Разходи, неклассифицирани в другите функции” включва и резерва за непредвидени и неотложни разходи. Средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет, са отчетени в съответните функции според функционалното предназначение на разхода. За първото полугодие на 2024 г. отчетените разходи в тази функция са в размер на 497,2 млн. лева.

1. Изпълнение на приходите по видове по консолидираната фискална програма

Отчетът на приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма към първото полугодие на 2023 г. и 2024 г. по основни приходни групи е представен в следната таблица:

Приходи, помощи и дарения по КФП за първото полугодие на 2023 г. и 2024 г.

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет Н1 2023 (млн. лв.)	2024 г.		Отчет Н1 2024 спрямо Н1 2023	Изпълнение Н1 2024 спрямо Програма 2024
		Програма 2024 г. (млн. лв.)	Отчет Н1 2024 (млн. лв.)		
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	31 405,0	75 289,7	34 495,4	109,8%	45,8%
Данъчни приходи	24 580,6	57 950,8	27 204,5	110,7%	46,9%
<i>Преки данъци</i>	4 946,1	12 868,8	5 418,9	109,6%	42,1%
Корпоративни данъци	2 086,2	5 930,0	2 144,4	102,8%	36,2%
- от нефинансови предприятия *	1 953,7	5 620,3	1 860,6	95,2%	33,1%
- финансов сектор	132,5	309,7	283,7	214,1%	91,6%
Данък в/у доходите на физическите лица	2 859,8	6 938,8	3 274,6	114,5%	47,2%
Други данъци	1 720,6	1 851,5	1 276,5	74,2%	68,9%
<i>Приходи на осигурителни фондове</i>	7 459,5	17 726,4	8 698,2	116,6%	49,1%
- НОИ, УПФ и ФГВРС	5 390,8	12 846,3	6 277,7	116,5%	48,9%
- НЗОК	2 068,7	4 880,1	2 420,5	117,0%	49,6%
<i>Косвени данъци, в т.ч.:</i>	10 454,4	25 504,1	11 810,8	113,0%	46,3%
ДДС	7 423,1	18 626,1	8 428,1	113,5%	45,2%
Акцизи	2 837,6	6 445,0	3 210,9	113,2%	49,8%
Мита и митнически такси	166,1	370,0	140,2	84,4%	37,9%
Данък върху застрахователните премии	27,5	63,0	31,8	115,3%	50,4%
Неданъчни приходи	5 621,0	10 258,2	5 291,3	94,1%	51,6%
Помощи и дарения	1 203,4	7 080,7	1 999,6	166,2%	28,2%

* Вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни лица.

➤ Общият размер на приходите, помощите и даренията по КФП към 30.06.2024 г. е **34 495,4 млн. лв.**, което представлява 45,8 % от годишните разчети към ЗДБРБ за 2024 г. Съпоставени със същия период на предходната година, постъпленията към юни 2024 г. нарастват с 3,1 млрд. лв. (9,8 %), като основната част от този ръст се формира от данъчните приходи (ръст от 2,6 млрд. лв., 10,7 на сто). Неданъчните приходи по КФП намаляват номинално с 0,3 млрд. лв. (5,9 %), докато постъпленията в частта на помощите и даренията (основно грантове по програмите и фондовете на ЕС) са повече с 0,8 млрд. лв. спрямо отчетените за същия период на предходната година.

Приходите от данъци по КФП за първото полугодие на 2024 г. са в размер на **27 204,5 млн. лв.** или 46,9 % от разчетените по ЗДБРБ за 2024 г. Относителният дял на данъчните приходи в общата сума на приходите по консолидираната фискална програма е 78,9 процента. Съпоставени със същия период на предходната година, данъчните приходи нарастват номинално с 2 623,9 млн. лв. или 10,7 %. Първото тримесечие на годината очерта ясно изразено забавяне при косвените данъци, които останаха номинално по-ниски от отчетените за същия период на 2023 г. Номиналният ръст на постъпленията от ДДС за първото тримесечие остана нисък (3,9 на сто). Предприетите действия от приходните администрации за повишаване на събираемостта дадоха положителен резултат, като постъпленията от ДДС за второто тримесечие на 2024 г. отчитат номинален ръст от 23,9 на сто спрямо второто

тримесечие на 2023 г. Това съответно компенсира в голяма степен забавянето от първото тримесечие и данъчните приходи към полугодieto са близки до разчета за периода. Изпълнението на разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. в частта на данъчните приходи по КФП към полугодieto на 2024 г. е 46,9 на сто, което е малко по-добро от отчетеното за същия период на 2023 г. (46,2 на сто).

Постъпленията в групата на **преките данъци** за първото полугодие на 2024 г. са в размер на 5 418,9 млн. лв., което представлява изпълнение от 42,1 % от разчета за годината, при 4 946,1 млн. лв. за същия период на 2023 година. Ръстът при преките данъци е 9,6 % (472,8 млн. лв.).

Отчетените **приходи от социални и здравноосигурителни вноски** към 30.06.2024 г. са в размер на 8 698,2 млн. лв. или 49,1 % изпълнение спрямо разчета. В номинално изражение осигурителните вноски са повече от предходната година с 16,6 % или 1 238,7 млн. лева.

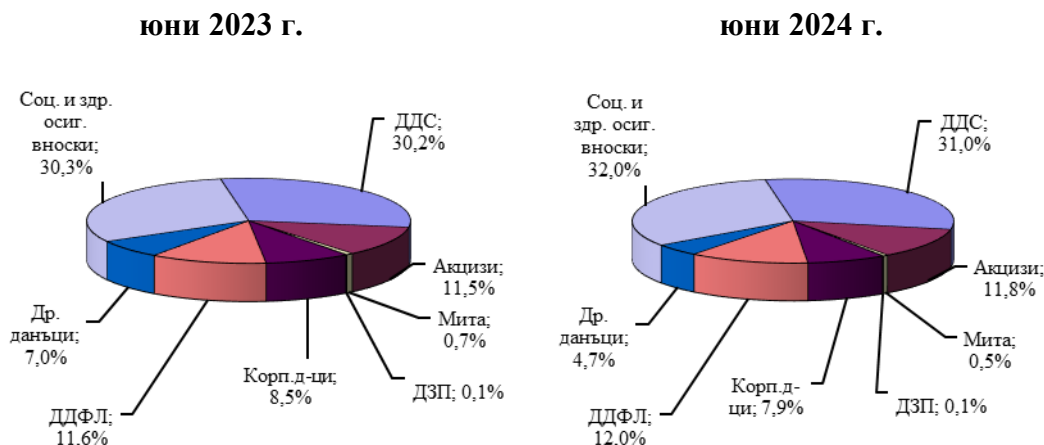
Постъпленията от **косвени данъци** са в размер на 11 810,8 млн. лв., което представлява 46,3 % от предвидените в ЗДБРБ за 2024 г. Спрямо полугодieto на предходната година е налице нарастване от 1 356,4 млн. лв. (13,0 %).

Постъпленията от **други данъци** (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 276,2 млн. лв., което представлява 68,9 % от разчетите към ЗДБРБ за 2024 г., като намаляват с 25,8 % (444,1 млн. лв.) спрямо юни 2023 година. Тук се отчита базов ефект основно в две направления. Първо, целевите вноски от производителите на електрическа енергия по бюджета на ФСЕС намаляват във връзка с нормализирането на цените на електрическата енергия на Българската независима енергийна борса. Второ, няма постъпления от временната солидарна вноска, която е с изтекъл срок на действие и не се прилага през 2024 г. за дружествата и местата на стопанска дейност от Съюза, извършващи дейност в отраслите на суровия нефт, природния газ, въглищата и нефтопреработването, за генерираните свръхпечалби съгласно член 14 от Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията.

Неданъчните приходи са в размер на 5 291,3 млн. лв., което представлява 51,6 % изпълнение на годишните разчети. В сравнение с предходната година тези приходи намаляват с 329,7 млн. лв. (5,9 %) основно поради спад при постъпленията от продажба на квоти за емисии на парникови газове по бюджета на ФСЕС и приходи от дивидент за държавата от държавни предприятия. За разлика от предходната година, когато към полугодieto в държавния бюджет бяха постъпили 727,8 млн. лв. от дивидент за държавата от държавни предприятия, през първите шест месеца на 2024 г. приходите от дивидент са едва 78,5 млн. лева.

Постъпленията от **помощи и дарения** от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на 1 999,6 млн. лв., което представлява 28,2 % от годишния разчет.

Структура на данъчните приходи по консолидирания бюджет за първото полугодие на 2023 г. и 2024 г.

1.1 Преки данъци

1.1.1 Корпоративни данъци

Приходите от корпоративни данъци по КФП (вкл. данък върху дивидентите и доходите) към края на месец юни 2024 г. са в размер на 2 144,4 млн. лв. или 36,2 % от годишния разчет и заемат 7,9 % в общия размер на данъчните приходи. Спрямо полугодieto на 2023 г. са постъпили с 58,1 млн. лв. (2,8 %) повече приходи.

✓ Корпоративен данък

Приходите от корпоративен данък за периода са в размер на 2 079,3 млн. лв. и представляват 35,8 % от годишния разчет за 2024 година. Относителният дял на корпоративния данък в данъчните постъпления по консолидираната фискална програма е 7,6 %. Спрямо юни 2023 г. се отчита увеличение от 1,9 % или 38,1 млн. лева. Приходите от *корпоративен данък на нефинансовите предприятия (вкл. юридически лица с нестопанска цел)* към 30.06.2024 г. са в размер на 1 795,6 млн. лв., което представлява 32,6 % от предвидените в ЗДБРБ за 2024 година. Съпоставени с юни 2023 г., приходите от данъка намаляват със 113,0 млн. лв. (5,9 %). Постъпленията от *корпоративен данък на финансови институции (включително застрахователни компании)* към края на юни възлизат на 283,7 млн. лв. или 91,6 % от разчета за годината. Спрямо същия период на предходната година приходите от данъка са със 151,2 млн. лв. (114,1 %) повече.

✓ Данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни юридически лица (ЧЮЛ) и данък върху доходите на ЧЮЛ

Постъпленията от тези данъци за полугодieto на 2024 г. са в размер на 65,0 млн. лв. или 57,0 % от разчета за годината, като за същия период на предходната година са постъпили 45,1 млн. лева.

1.1.2 Данък върху доходите на физическите лица

Приходите от данъка върху доходите на физически лица за отчетния период са в размер на 3 274,6 млн. лв. или 47,2 % от годишния разчет и формират 12,0 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи. Върху размера на постъпленията от ДДФЛ основно влияние оказват икономическата активност и развитието на пазара на труда, предприетите законодателни и административни мерки в областта на трудовото, социалното и данъчното законодателство, както и мерките за повишаване на събираемостта на задължения за минали периоди и тематичните кампании за контрол, провеждани от НАП.

По трудови правоотношения приходите от данъка към юни 2024 г. са 2 704,8 млн. лв., като нарастват с 379,6 млн. лв. (16,3 %) в сравнение със същия период на предходната година.

Отчетеният ръст при тази група данъчни приходи е повлиян в голяма степен от приетия през 2023 г. в Кодекса на труда (чл. 244, ал. 2) механизъм, съгласно който минималното трудово възнаграждение за страната за следващата календарна година се определя до 1 септември на текущата година в размер на 50 на сто от средната брутна работна заплата за период от 12 месеца, който включва последните две тримесечия на предходната година и първите две тримесечия на текущата година. В съответствие с новия механизъм от 1 януари 2024 г. минималната работна заплата за страната е увеличена от 780 лв. на 933 лв. или с 19,6 %. Други фактори за нарастване на приходите от ДДФЛ са отчетеният висок номинален ръст на средната работна заплата през първите две тримесечия на 2024 г., както в частния сектор, така и в общественения сектор, в т. ч. увеличението на заплатите в сферата на образованието и на разходите за персонал в бюджетните организации.

Влияние върху приходите от трудови правоотношения в посока намаление от началото на годината оказва ползването на облекченията за деца по чл. 22в и чл. 22г от ЗДФЛ чрез подаване на декларация по образец при работодателя през месец декември и чрез подаване на годишната данъчна декларация за доходите, придобити през 2023 година. Очаква се

авансовото ползване при работодател за придобитите доходи през 2024 г. да окаже въздействие и през следващите отчетни периоди.

По извънтрудови правоотношения (свободни професии, граждански договори, еднолични търговци и др.) приходите от данъка към юни 2024 г. са в размер на 249,1 млн. лв. За отчетния период са постъпили с 12,2 млн. лв. (4,7 %) по-малко приходи спрямо края на юни 2023 година. Основно влияние върху тези приходи оказват резултатите от годишните данъчни декларации по чл. 50 от ЗДДФЛ (дължим данък за довносяне или надвнесен данък) и дължимите авансови вноски. Върху размера на приходите от тези групи данъци влияе и ползването с подаването на годишните декларации на постановените в ЗДДФЛ данъчни облекчения, от които с най-голям ефект за намаляване на данъчните приходи са облекченията за деца и данъчното облекчение за лица с намалена работоспособност. По-ниският размер на приходите през отчетния период се дължи и на факта, че крайният срок за подаване на годишните данъчни декларации по чл. 50 от ЗДДФЛ за доходи от стопанска дейност като едноличен търговец през 2024 г. е 01.07.2024 г. (30.06. е почивен ден), приетите декларации на тази дата и направените вноски се отразяват като резултат през месец юли.

Приходите от *окончателния годишен (патентен) данък и данък върху таксиметров превоз на пътници* по консолидирания бюджет за полугодieto на 2024 г. са 7,9 млн. лв.

Окончателен данък на местните и чуждестранни физически лица, данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически лица - постъпленията от тези данъци са в размер на 312,8 млн. лв. За отчетния период са постъпили с 45,8 млн. лв. (17,1 %) повече приходи спрямо юни 2023 година. Ръстът на тези приходи се дължи, както на отчетените финансови резултати от нефинансовите предприятия през 2023 г., така и от предприетите законодателни и контролни мерки. Влияние за по-високото изпълнение на приходите от данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически и юридически лица има предприетата комуникационна кампания и контролни действия от НАП за проверка на касови наличности. Контролните действия са насочени приоритетно към лица, за които има информация за висока касова наличност (над 100 хил. лв.), и при които има риск от наличие на сделки, сключени при условия, водещи до отклонение от данъчно облагане, наличието на скрито разпределение на печалбата по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗКПО. Скритото разпределение на печалбата се третира като дивидент, за който се внася 5 % данък върху разпределените суми. От 1.09.2023 г. в Закона за ограничаване на плащанията е приетата разпоредба плащанията на територията на страната на дивиденти, със стойност равна на или надвишаваща 1000 лв., да се извършват само чрез превод или внасяне по платежна сметка, в резултат на което постъпленията от данъка върху дивидентите нарастват допълнително.

1.2 Други данъци

Приходите от други данъци по консолидирания бюджет включват основно алтернативните данъци по ЗКПО и имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси. Постъпилите приходи в тази група към 30.06.2024 г. са в размер на 1 276,5 млн. лв. (в т. ч. 229,3 млн. лв. по бюджета на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" при 676,6 млн. лв. към юни 2023 г.) или 68,9 % от разчета за годината и бележат спад от 25,8 % (444,1 млн. лв.) спрямо постъпленията за шестмесечието на 2023 година. Основната причина за отчетения спад е базовия ефект основно в две направления. Първо, целевите вноски от производителите на електрическа енергия по бюджета на ФСЕС намаляват във връзка с нормализирането на цените на електрическата енергия на Българската независима енергийна борса. Второ, няма постъпления от временната солидарна вноска, която е с изтекъл срок на действие и не се прилага през 2024 г. за дружествата и местата на стопанска дейност от Съюза, извършващи дейност в отраслите на суровия нефт, природния газ, въглищата и нефтопреработването, за генерираните свръхпечалби съгласно член 14 от Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията.

✓ **Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане**

Постъпленията от други данъци по ЗКПО по консолидираната фискална програма към юни 2024 г. са в размер на 132,5 млн. лв. или 50,8 % от годишния план. В сравнение със същия период на 2023 г. постъпленията от тази група данъци нарастват с 19,1 млн. лв. (16,8 %). Най-голям относителен дял в общата сума за отчетния период имат постъпленията от данъка върху хазартната дейност (36,5 %), следван от данъка върху приходите на бюджетните предприятия (22,5 %), данъка върху представителните разходи (21,8 %), данъка върху социалните разходи, предоставяни в натура (18,9 %) и данък върху дейността от опериране на кораби (0,3 %).

✓ **Имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси**

Имуществените данъци включват данък върху недвижимите имоти, данък върху превозните средства, данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин, данък върху наследствата и туристически данък, които постъпват по бюджетите на общините. Постъпленията в тази група към 30.06.2024 г. възлизат на 914,7 млн. лв., което представлява 58,1 % от годишния разчет, като нарастват номинално с 88,5 млн. лв. (10,7 %) спрямо постъпленията за същия период на предходната година. В структурно отношение най-голям дял заемат постъпленията от данък върху недвижимите имоти (34,8 %), следват данък върху превозните средства (32,3 %), данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин (31,9 %) и туристически данък (0,9 %). Данъкът върху наследствата, освен че има инцидентен характер, предвид нормативно определения изключително ограничен обхват, е от несъществено значение в общите приходи от имуществени данъци.

1.3 Приходи от социални и здравноосигурителни вноски

Общата сума на приходите от социално и здравноосигурителни вноски към края на месец юни 2024 г. е в размер на 8 698,2 млн. лв., което представлява 49,1 % от планираните за годината.

Осигурителните вноски по бюджетите, администрирани от НОИ (вкл. държавното обществено осигуряване, фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” и Учителски пенсионен фонд), са в размер на 6 277,7 млн. лв. и представляват 48,9 % от предвиденото в ЗБДОО за 2024 година. Върху изпълнението на приходите от осигурителни вноски влияние оказват същите фактори, както и върху приходите от трудови правоотношения по ДДФЛ, вкл. и промяната в размера на максималния осигурителен доход от 1.01.2024 г. от 3 400 на 3 750 лв.

Здравноосигурителните вноски по бюджета на Националната здравноосигурителна каса са в размер на 2 420,5 млн. лв. или 49,6 % от предвидените за годината.

1.4 Косвени данъци

1.4.1 Данък върху добавената стойност

С най-голям относителен дял сред видовете данъци по КФП за първото полугодие на 2024 г. е данъкът върху добавената стойност – 31,0 %. Отчетените постъпления са в размер на 8 428,1 млн. лв. или 45,2 % от годишния разчет, като нарастват с 1 004,9 млн. лв. (13,5 %) спрямо отчетените за същия период на предходната година.

Нетният размер на приходите от ДДС от внос към юни 2024 г. е 3 138,8 млн. лв., като нараства със 7,3 % (212,4 млн. лв.) спрямо същия период на предходната година. Разглеждайки декларирания ДДС при внос по групи стоки, съобразно Класификатора на широките икономически категории (ВЕС), през първото полугодие на 2024 г. спрямо същия период на предходната година се наблюдава спад при групите „Промислени доставки“, „Инвестиционни стоки“, „Транспортно оборудване“ и „Потребителски стоки“. Повишение се отчита при групите „Горива и смазочни материали“ и „Храни и напитки“. Върху постъпленията от ДДС от внос влияние оказва възможността за отложено начисляване на ДДС от вносител при внос на стоки от трети страни, в съответствие с разпоредбата на чл. 167а от Закона за данък върху добавената стойност. Ефектът от прилагането на този режим към края на юни 2024 г. е неначислен ДДС при внос в размер на 759,8 млн. лв., което е със 100,8 млн. лв. повече спрямо същия период на 2023 г. (ръст от 15,3 %). Стоките с най-значителен дял са: руди, шлаки и пепели – 472,9 млн. лв. (увеличение със 113,5 млн. лв., 31,6 % ръст), мед и изделия от мед –

118,5 млн. лв. (намаление с 10,9 млн. лв., 8,4 % спад) и чугун, желязо и стомана – 78,2 млн. лв. (увеличение с 10,1 млн. лв., 14,8 % ръст). Изброените три групи стоки формират 88,1 % от неначисления ДДС при внос за първите шест месеца на 2024 година.

Постъпленията от ДДС от внос по групи стоки са както следва:

млн. лв.

Групи стоки с начислен ДДС от внос	Отчет 30.06.2023	Отчет 30.06.2024	Относителен дял	Ръст 2024/2023
Промислени доставки	913,3	867,2	28,3 %	-5,1%
Горива и смазочни материали	575,9	900,5	29,4 %	56,4%
Инвестиционни стоки	597,8	542,2	17,7 %	-9,3%
Транспортно оборудване	186,3	167,2	5,5 %	-10,3%
Потребителски стоки, храни, напитки и др.	550,8	582,1	19,0 %	5,7%
Начислен ДДС от внос	2 824,1	3 059,2	100,0 %	8,3 %
Касови постъпления на ДДС от внос (нето)	2 926,4	3 138,8		7,3%

Начисленият ДДС при внос на промишлени доставки е в размер на 867,2 млн. лв., като отчитат намаление от 46,1 млн. лв. (5,1 %). Индексът на цените на промишлените доставки, обложени с ДДС при внос намалява с 9,0 %, а индексът на количествата се увеличават с 4,3 %. Най-голям спад се отчита при декларираните суми за ДДС при внос на различни видове продукти на химическата промишленост в размер на 9,8 млн. лв. (50,6 %), при изделия от чугун, желязо или стомана със 7,5 млн. лв. (11,1 %), както и при мазнини и масла от животински, растителен или микробен произход и продукти от тяхното разпадане със 7,4 млн. лева (42,1 %).

Постъпленията от внос на горива и смазочни материали са в размер на 900,5 млн. лв., с 324,6 млн. лв. (56,4 %) повече спрямо юни 2023 година. Цените на стоките, обложени с ДДС при внос нарастват с 41,4 %, а количествата с 10,6 %. Начислените суми за ДДС при внос на суров петрол към месец юни 2024 г. са в размер на 781,2 млн. лв., при 412,8 млн. лв. през същия период на 2023 г. (ръст от 368,4 млн. лева, 89,2 %). Касовите постъпления от суров петрол през отчетния период са 772,9 млн. лв., с 319,6 млн. лева (70,5 %) повече спрямо първите шест месеца на 2023 година.

Декларираните суми от ДДС при внос на инвестиционни стоки са в размер на 542,2 млн. лв., като се регистрира намаление с 9,3 % (55,6 млн. лв.) спрямо юни 2023 година. Наблюдава се намаление на внесените количества на стоки с начислен ДДС при внос с 3,8 %, а цените им се понижават с 5,7 %.

От внос на транспортно оборудване през отчетния период са начислени 167,2 млн. лв., с 19,1 млн. лв. (10,3 %) по-малко в сравнение с периода януари-юни 2023 година. Индексът на физическите обеми на транспортно оборудване, обложено с ДДС при внос намалява с 9,4 %, както спада и индексът на цените на тези стоки с 1,0 % спрямо месец юни 2023 година.

Декларираните суми от ДДС при внос на потребителски стоки, храни, напитки и други общо са в размер на 582,1 млн. лв., като се увеличават с 31,3 млн. лв. (5,7 %) в сравнение с 2023 г., което основно се дължи на ръст на постъпленията от стоки в група храни и напитка. Количествата на внесените потребителски стоки намаляват с 0,9 %, а на храните и напитките се повишават с 13,3 %, а докато при индекса на цените се отчита спад и при двете групи стоки съответно с 0,6 % и с 1,7 %.

Постъпленията от ДДС при сделки в страната и ВОП (нето) към юни 2024 г. възлизат на 5 289,2 млн. лв. Сравнени с данните за същия период на предходната година, постъпленията нарастват със 17,6 % (792,5 млн. лв.). Отчита се спад при декларирания ДДС за възстановяване (208,9 млн. лв. по-малко), който зависи от размера на износа и направените инвестиции. Данъкът за възстановяване се приспада по реда на чл. 92, ал. 1 от ЗДДС или ефективно се възстановява от данъчната администрация след определения срок. Приспаднатият данък за първите шест месеца на 2024 г. е 452,9 млн. лв. и е с 85,4 млн. лв. по-малко от 2023 година. Възстановеният данък се намалява и е в размер на 5 366,1 млн. лв., което е със 147,3 млн. лв. под възстановените суми към края на юни миналата година. Невъзстановеният данъчен кредит към 30.06.2024 г. е в размер на 55,1 млн. лева.

1.4.2 Акцизи

Приходите от акцизи (нето) от внос, вътрешно производство и въведени в страната от други държави-членки на ЕС акцизни стоки са в размер на **3 210,9 млн. лв.**, което е 49,8 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 г. Съпоставени със същия период на предходната година, приходите от акцизи нарастват номинално с 373,2 млн. лв. (13,2 %).

С най-голям относителен дял са приходите от тютюневи изделия (55,3 %, при 54,9 % дял през юни 2023 г.), следвани от постъпленията от горива (39,0 %), алкохол и алкохолни напитки (5,0 %) и други акцизни стоки (0,7 %). Постъпленията от акцизи към юни 2024 г. по основни стокови групи, са както следва:

- *акцизите от тютюн и тютюневи изделия* възлизат на 1 776,9 млн. лева;
- *акцизите от горива* са в размер на 1 251,7 млн. лева;
- *акцизите от алкохол и алкохолни напитки (вкл. бира)* възлизат на 160,9 млн. лева;
- *приходите от ел. енергия и др. акцизни стоки* възлизат на 21,4 млн. лева.

1.4.3 Данък върху застрахователните премии

Приходите от данък върху застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори (рисковете, по които са поети от застрахователи) са в размер на **31,8 млн. лв.**, при планирани за годината 63,0 млн. лева.

1.4.4 Мита

Постъпленията от мита възлизат на **140,2 млн. лв.** или 37,9 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 г., като заемат 0,5 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи по КФП. В сравнение със същия период на предходната година събраните мита са с 25,9 млн. лв. (15,6 %) по-малко. Влияние върху спада в приходите от мита оказват нарушените вериги на доставки в резултат на събитията в Червено море, както и въведените от ЕС ограничителни мерки спрямо Русия в съответствие с Регламент (ЕС) № 833/2014³ и неговите последващи изменения и допълнения. Друг фактор върху намалените постъпления от мита има удължения с Регламент (ЕС) 2023/1077⁴ на ЕП и Съвета от 31 май 2023 г. преференциален режим спрямо Украйна под формата на пълно премахване на вносните мита върху вноса на промишлени продукти от страната, спиране на прилагането на механизма на „входните цени“ по отношение на плодовете и зеленчуците, спиране на прилагането на тарифните квоти и пълно премахване на вносните мита, и други.

При два от показателите, които се използват за оценка на динамиката на приходите от мита при внесените стоки, обложени със ставка на митото, различна от „0“ се отбелязва спад през първите шест месеца на 2024 г. спрямо същия период на предходната година. Намалените приходи от мита са в резултат от *спада на количествата* на внесените стоки, обложени със ставка на митото, различна от „0“ с 22,3 % и от спада на *осреднената ставка на митото*, приложена за облагане на внесените от трети страни стоки от 3,1 % на годишна база. При *осреднената статистическа стойност за килограм* внесена стока се отчита ръст от 11,7 % спрямо същия период на предходната година.

В зависимост от произхода на внасяните стоки, през месец юни 2024 г. най-голям е делът на начислените приходи от мита при внос на стоки от Китай. Декларираната сума е 70,6 млн. лв., което представлява 51,5 % от всички начислени мита, като спрямо юни 2023 г. е отчетен спад от 22,0 на сто.

³ РЕГЛАМЕНТ НА СЪВЕТА (ЕС) № 833/2014 от 31 юли 2014 година относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна

⁴ Регламент (ЕС) 2023/1077 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2023 година относно временни мерки за либерализиране на търговията с цел допълване на търговските отстъпки, приложими за украинските продукти съгласно Споразумението за асоцииране между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия и техните държави членки, от една страна, и Украйна, от друга страна, като действа до 5 юни 2024 г.

1.5 Неданъчни приходи

Постъпленията от **неданъчни приходи** по КФП към края на месец юни 2024 г. са в размер на 5 291,3 млн. лв. или 51,6 % от годишния разчет към ЗДБРБ за 2024 година. В структурно отношение неданъчните приходи включват държавни, общински и съдебни такси (36,5 %), приходи и доходи от общинска и държавна собственост (30,5 %), постъпления от продажба на нефинансови активи (15,7 %), глоби, санкции и наказателни лихви (4,3 %), концесии (1,9 %) и други неданъчни приходи (11,2 %). В сравнение с предходната година неданъчните приходи намаляват с 329,7 млн. лв. (5,9 %) основно поради спад при постъпленията от продажба на квоти за емисии на парникови газове по бюджета на ФСЕС и приходи от дивидент за държавата от държавни предприятия. За разлика от предходната година, когато към полугодieto в държавния бюджет бяха постъпили 727,8 млн. лв. от дивидент за държавата от държавни предприятия, през първите шест месеца на 2024 г. приходите от дивидент са едва 78,5 млн. лева.

Отчетените неданъчни приходи по *държавния бюджет* през първото полугодие на 2024 г. са в размер на 2 961,2 млн. лв. или 61,8 % от годишния разчет. От тях 1 704,7 млн. лв. са по бюджетите на министерствата и ведомствата (50,5 % от разчета по ЗДБРБ за 2024 г.). Неданъчните приходи по бюджета на съдебната власт са в размер на 55,6 млн. лв. (55,6 % от разчетените за годината), в т.ч. 45,4 млн. лв. приходи от съдебни такси.

Неданъчните приходи по *общинските бюджети* са в размер на 1 024,6 млн. лв., което представлява 46,4 % от разчета за годината. С най-добро изпълнение се открояват приходите от общински такси – 62,3 % от годишния разчет, следвани от приходите от глоби, санкции и наказателни лихви – 47,8 % от предвиденото, приходите и доходи от собственост – 42,4 %. Приходите от концесии са 37,4 % от разчетите за 2024 г., а постъпленията от продажба на нефинансови активи – 16,1 % от годишния разчет.

Събраните през първото полугодие на 2024 г. неданъчни приходи във *Фонд „Сигурност на електроенергийната система“* са в размер на 944,5 млн. лв. (36,2 % изпълнение на годишните разчети), в т.ч. 198,7 млн. лв. други неданъчни приходи (приходи от 5 %-ните вноски от произведената и продадена и внесена и продадена ел. енергия, от приходите за достъп и пренос на ел. енергия, от приходите от достъп и пренос на природен газ и от приходи от достъп и съхранение на природен газ, и от фактурираните средства от цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17 от Закона за енергетиката, наричана цена „задължение към обществото“) и 745,2 млн. лв. приходи, получени от търговете за продажба на квоти по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата.

1.6 Помощи и дарения

Постъпленията от помощи и дарения от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на 1 999,6 млн. лв., което представлява 28,2 % от годишния разчет. От тях 1 874,4 млн. лв. са постъпленията от европейските фондове, а 125,3 млн. лв. са помощите, отчетени по националния бюджет и от други международни програми.

2. Изпълнение на разходите по икономически елементи

Разходите по КФП, включително вноската в общия бюджет на ЕС, за първите шест месеца на 2024 г. представляват 43,1 на сто от годишните разчети към ЗДБРБ за 2024 г. Усвояването на общите разходи по КФП за първото полугодие на годината е традиционно ниско, което се дължи на изместване на голяма част от инвестиционните и капиталови разходи за последното тримесечие на годината. Неравномерното усвояване на капиталовите разходи е обективно обусловено от календара на строителния сезон, като изпълнението на повечето инфраструктурни проекти се извършва през летните месеци и разплащането за извършената работа се концентрира в последното тримесечие.

Отчетът на разходите на консолидирано ниво по икономически елементи за първото полугодие на текущата година, съпоставен с разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. и отчета за същия период на предходната година, е представен в следната таблица:

Разходи по консолидираната фискална програма за първото полугодие на 2024 година

ПОКАЗАТЕЛ	2023	2024		Отчет Н1 2024 спрямо отчет Н1 2023	Изпълнение Н1 2024 спрямо ЗДБРБ 2024
	ОТЧЕТ Н1 (млн. лв.)	ЗДБРБ (млн. лв.)	ОТЧЕТ Н1 (млн. лв.)		
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	31 230,6	81 509,0	35 091,3	112,4%	43,1%
Общо нелихвени разходи	30 033,3	77 857,2	33 880,6	112,8%	43,5%
Текущи нелихвени разходи	27 818,4	67 804,4	31 981,4	115,0%	47,2%
Разходи за персонал	7 574,8	18 038,8	9 432,7	124,5%	52,3%
Стипендии	70,8	174,4	79,6	112,3%	45,6%
Издръжка *	3 288,5	8 286,5	3 162,7	96,2%	38,2%
Субсидии	3 059,3	6 402,1	2 965,9	96,9%	46,3%
Социални и здравноосиг. плащания	13 825,0	34 902,6	16 340,5	118,2%	46,8%
Пенсии	9 076,5	21 709,2	10 249,7	112,9%	47,2%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	1 655,9	5 562,4	2 263,3	136,7%	40,7%
Здравноосигурителни плащания	3 092,5	7 630,9	3 827,5	123,8%	50,2%
Капиталови разходи и прираст на държавния резерв	2 180,8	10 025,3	1 880,0	86,2%	18,8%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	34,1	27,5	19,2	56,5%	69,9%
Резерв за неотложни и непредвидени разходи		370,2			
Лихвени разходи	349,6	1 010,6	497,2	142,2%	49,2%
Вноска за бюджета на ЕС	847,6	2 271,1	713,5	84,2%	31,4%

* вкл. разходите за членски внос и участия в нетърговски организации и дейности и разходите за платени данъци, такси и административни санкции

2.1 Текущи нелихвени разходи

2.1.1 Разходи за персонал

Разходите за персонал на консолидирано ниво за полугодията на 2024 г. са в размер на 9 432,7 млн. лв., което представлява 52,3 % от разчетените за годината. В структурно отношение с най-голям относителен дял в разходите по КФП са разходите за персонал по държавния бюджет и по бюджетите на общините, което е свързано с обхвата и спецификата на делегираните им функции. Съпоставени с полугодията на 2023 г., разходите за персонал нарастват с 24,5 на сто (1 857,9 млн. лв.), основно поради увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал и при други администрации със ЗДБРБ за 2023 г. и ЗДБРБ за 2024 г. Разгледани по съставни бюджети, най-съществена част от нарастването на разходите за персонал се формира по бюджетите на общините, където тези разходи нарастват с 27,2 на сто (778,2 млн. лв.), следвани от разходите за персонал по държавния бюджет, които също нарастват с 23,3 на сто (904,4 млн. лв.). Увеличението на разходите за персонал по бюджетите на висшите училища, БАН и ССА е в размер на 24,5 % (125,7 млн. лв.) в сравнение със същия период на миналата година.

2.1.2 Издръжка

Разходите за издръжка по консолидираната фискална програма за полугодieto на 2024 г. са в размер на 3 162,7 млн. лв., което представлява 38,2 % от заложените за годината. В разходите за издръжка се включват текуща издръжка, разходите за членски внос и участие в организации с нестопанска цел и разходите за платени данъци, такси и административни санкции. Разходите за текуща издръжка обхващат разходите за храна, медикаменти, научно-изследователски разходи и книги, горива и енергия, външни услуги, текущ ремонт и други разходи.

В структурно отношение основната част от разходите за издръжка за изминалите шест месеца на 2024 г. са по държавния бюджет и бюджетите на общините.

2.1.3 Субсидии

Общата сума на средствата, предоставени за субсидии за системата на здравеопазването, за нефинансови предприятия (вкл. организациите с нестопанска цел) и за финансови институции на консолидирана база през първото полугодие на 2024 г. е 2 965,9 млн. лв., което представлява 46,3 % от планираните за годината.

✓ Субсидии за нефинансови предприятия, организации с нестопанска цел и финансови институции

Държавното финансово подпомагане на нефинансовите предприятия през 2024 г. отразява взаимоотношенията с реалния сектор. Чрез държавното финансово подпомагане се осъществяват и елементи от социалната правителствена програма, свързани с организирането и изпълнението на задължения за услуги от обществен интерес. Възлагането им от страна на държавата съответства на концепцията за услугите от обществен интерес, както и на политиката в тази област на страните от ЕС и Регламентите на ЕС, в основата на които е поставен интересът на гражданите, техните потребности и популателната им способност, което макар и непряко, влияе положително върху жизнения стандарт.

Основните приоритетни направления, за които се насочват субсидиите за нефинансови предприятия, са стопански субекти от секторите транспорт, съобщения, земеделие и други. През първите шест месеца на 2024 г. са предоставени субсидии за нефинансови предприятия, организации с нестопанска цел и финансови институции в размер на 2 800,1 млн. лв., което представлява 46,1 % от разчета за годината.

• Транспорт и съобщения

Субектите от отраслите транспорт и съобщения са ангажирани в изпълнението на задължения за услуги от обществен интерес, възложени им от държавата с договор при определени параметри, показатели и условия. Средствата в сектора са предназначени за търговски дружества от различните видове транспорт – железопътни пътнически превози, автомобилни пътнически превози (вътрешноградски превози и превози в планински и други райони), както и за текущо поддържане и експлоатация на железопътната инфраструктура.

Поддържането и развитието на железопътната система в страната се извършва основно от Национална компания „Железопътна инфраструктура“ като Управител на железопътната инфраструктура в страната, и на лицензирания основен превозвач - „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД, изпълняващ задължение за извършване на обществени превозни услуги, в съответствие със Закона за железопътния транспорт.

- Средствата за субсидии се предоставят на „БДЖ - Пътнически превози“ ЕООД за осигуряване изпълнението на възложеното им задължение за извършване на обществени превозни услуги по договор, сключен между министъра на транспорта и съобщенията и дружеството. Субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД за 2024 г., предвидени по бюджета на МТС, са в размер на 209,9 млн. лв. За първото полугодие на 2024 г. предоставените от МТС средства за тази цел са в размер на 104,6 млн. лв. или 49,8 % от годишния разчет.

- Със ЗДБРБ за 2024 г. за Национална компания „Железопътна инфраструктура” са предвидени средства под формата на субсидии, предназначени за финансирането на дейностите по експлоатацията на железопътната инфраструктура, в размер на 301,2 млн. лева. Усвоените средства към полугодieto са в размер на 150,6 млн. лв. или 50,0 на сто от годишния план. Същите са предоставени в съответствие с утвърдения от министъра на транспорта и съобщенията График за превеждане на субсидиите, съобразен с необходимостта от средства за финансиране на текущите дейности на предприятието.

- Средствата за субсидии за „Български пощи” ЕАД, предвидени по бюджета на МТС за 2024 г., са в размер на 86,5 млн. лв. За първите шест месеца са предоставени средства общо в размер на 29,9 млн. лв. или 34,6 % от годишния разчет.

- Средствата за субсидии за „България Хели Мед Сървиз” – ЕАД (държавното предприятие, осъществяващо спешна помощ по въздуха), предвидени по бюджета на МТС за 2024 г., са в размер на 6,0 млн. лв. За първите шест месеца са предоставени средства общо в размер на 3,0 млн. лв. или 50,2 % от годишния разчет.

- Предвидените със ЗДБРБ за 2024 г. средства за субсидиране на превоза на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, включително и за Столична община – вътрешноградски транспорт, са в размер на 188,0 млн. лева. По своя характер те са обществени превозни услуги от общ икономически интерес и имат предимно социална насоченост – масови превози до и от работните места в рамките на града и превози до малки отдалечени селища, осигуряващи връзка с общинския център. Средствата се разпределят по общини по предложение на Министерството на транспорта и съобщенията, с изключение на тези за Столична община. Към първото полугодие на 2024 г. усвоените средства за субсидиране на превоза на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, включително Столична община, са 84,9 млн. лв. Изпълнението спрямо годишния план е 45,2 на сто.

- Предоставените средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативни актове за определени категории пътници, по вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт към 30.06.2024 г. са в размер на 110,2 млн. лв. Средствата, диференцирани по групи правоимащи лица и по размер на намалението спрямо редовната цена, са както следва:

- 42,4 млн. лв. за транспорт на деца и ученици;

- 67,8 млн. лв. за безплатни и по намалени цени пътувания по общини, в това число: 59,3 млн. лв. за безплатни пътувания на деца до седемгодишна възраст, ветерани от войните, военноинвалиди и военнопострадали, както и пътувания по намалени цени на деца от 7 до 14 навършени години, учащи се и лица, получаващи пенсия, лица с намалена работоспособност над 70,99 на 100 с вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт и 8,5 млн. лв. за превоз на служители, ползващи право на безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения.

- Предоставените средства към 30.06.2024 г. за компенсиране на намалените приходи от прилагането на намалени цени за пътувания с железопътния транспорт са в размер на 4,0 млн. лв.

• *Земеделие*

Към 30.06.2024 г. чрез бюджета на Държавен фонд „Земеделие” (ДФЗ) и сметката за средства от Европейския съюз на РА към ДФЗ са изплатени субсидии за нефинансови предприятия в размер на 602,4 млн. лв., в това число: държавна помощ-субсидия в размер на 369,9 млн. лв., национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 111,2 млн. лв., преходна национална помощ за тютюн – 69,5 млн. лв., текущи субсидии за пазарни мерки – 29,0 млн. лв., средства за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ – 5,8 млн. лв., средства по Програмата за развитие на селските райони в размер на 4,2 млн. лв. и други. Изплатените

субсидии за първите шест месеца на 2024 г. на организации с нестопанска цел са в размер на 10,5 млн. лева.

- ***Програми за заетост***

Предоставяните субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия по програмите за заетост за 2024 г. от МТСП са насочени към осигуряване на трайна заетост и стимулиране разкриването на нови работни места в реалния сектор. За първите шест месеца на годината са изплатени 23,5 млн. лв. за програми и мерки за заетост.

- ✓ ***Субсидии за системата на здравеопазването***

Министерство на здравеопазването субсидира лечебните заведения за болнична помощ с държавно и общинско участие въз основа на договор за дейностите, които са определени като държавна отговорност в съответствие с чл. 82 от Закона за здравето и за субсидиране на лечебни заведения за болнична помощ в труднодостъпни и/или отдалечени райони, в съответствие с чл.106 от Закона за лечебните заведения, по критерии и ред, определени от министъра на здравеопазването.

Общият размер на предвидените в разчетите за годината средства за субсидии за системата на здравеопазването е 325,1 млн. лв. От тях за първото полугодие на 2024 г. са усвоени средства в размер на 165,8 млн. лв., от които 157,0 млн. лв. по държавния бюджет и 8,9 млн. лв. – по бюджета на общините. В рамките на този ресурс на болниците е предоставена изравнителна субсидия за дейностите, изпълнени по договорите до края на 2023 година.

2.1.4 Социални и здравноосигурителни плащания

Общата сума на социално и здравноосигурителните разходи на консолидирана база за първото полугодие на 2024 г. е 16 340,5 млн. лв., което представлява 46,8 % от разчета за годината. Тук се включват разходите за: пенсии, социални помощи и обезщетения и здравноосигурителни плащания. В структурно отношение социалните и здравно-осигурителни разходи са с най-висок относителен дял (46,6 %) в общите разходи по КФП (вкл. вноската в общия бюджет на ЕС), което се обуславя от тяхната приоритетност и провежданата социална политика, насочена към гарантиране на социална подкрепа на най-уязвимите групи от населението, в условията на неблагоприятна демографска среда.

- ✓ ***Разходи за пенсии***

Разходите за пенсии за отчетния период са в размер на 10 249,7 млн. лв., което представлява 47,2 % от разчета за годината. В тази сума са включени разходите за пенсии от ДОО и УПФ. Прямо полугодието на 2023 г. са изплатени 1 173,1 млн. лв. повече, вследствие на изплатените по-високи пенсии, след влезлите в сила увеличения от юли 2023 г. и юли 2024 г. Средният месечен размер на пенсията на един пенсионер за осигурителен стаж и възраст за м. юни 2024 г. е 910,65 лв. Средната пенсия на един пенсионер за осигурителен стаж и възраст за м. юни 2023 е бил 807,65 лева.

- ✓ ***Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата***

Извършените разходи за текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата на консолидирана основа през отчетния период са в размер на 2 263,3 млн. лв., което представлява 40,7 % от заложеното в годишните разчети. Разходите са свързани с изплатените обезщетения и помощи на основание на Кодекса за социално осигуряване (КСО), Закона за социално подпомагане, Закона за хората с увреждания и Закона за семейни помощи за деца. В структурно отношение това са разходи, които се извършват основно по държавния бюджет (главно МТСП) и по бюджета на ДОО.

Отчетените разходи за **социални помощи и обезщетения по КСО** за първото полугодие на 2024 г. са в размер на 1 276,8 млн. лв. От структурна гледна точка с най-голям относителен дял са обезщетенията за временна неработоспособност поради общо заболяване (35,3 %), за

бременност/раждане и отглеждане на дете до 2 годишна възраст (33,3 %), и обезщетенията и помощите при безработица (23,3 %).

✓ **Здравноосигурителни плащания**

Общият размер на здравноосигурителните плащания за първите шест месеца на 2024 г. е 3 827,5 млн. лв. или 50,2 % от предвидените за 2024 г. здравноосигурителни плащания в размер на 7 630,9 млн. лева. В отделните направления на здравноосигурителните плащания изпълнението на бюджета е следното:

- *Първична извънболнична медицинска помощ – 266,1 млн. лева;*
- *Специализирана извънболнична медицинска помощ – 283,1 млн. лева;*
- *Дентална помощ – 200,2 млн. лева;*
- *Медико-диагностична дейност – 99,3 млн. лева;*
- *Лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за домашно лечение на територията на страната – 547,5 млн. лева;*
- *Лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ – 501,3 млн. лева;*
- *Медицински изделия, прилагани в болничната помощ – 75,9 млн. лева;*
- *Болнична медицинска помощ – 1 827,2 млн. лева;*
- *Други здравноосигурителни плащания – 26,9 млн. лева.*

Като здравноосигурителни плащания следва да се третираат и преведените 93,6 млн. лв. трансфери по договори за извършване на медицински услуги към бюджетни организации, в структурата на които има лечебни заведения по чл. 5 от Закона за лечебните заведения. Заедно с преведените трансфери усвоените средства за здравноосигурителни плащания възлизат на 3 921,0 млн. лева.

2.1 Капиталови разходи

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) за първото полугодие на 2024 г. възлизат на 1 880,0 млн. лева. Изпълнението на разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. за първото полугодие при капиталовите разходи е 18,8 %. През месец февруари 2024 г. в изпълнение на чл. 71, ал.1 от Постановление № 13 на Министерския съвет от 2024 г. от сметката за чужди средства по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) бяха възстановени средства в общ размер на 1 200,0 млн. лв. В хода на изпълнението на бюджета за 2024 г. тези средства се предоставят с акт на Министерския съвет на базата на подписани споразумения с МРРБ като трансфери за общините за финансиране на Инвестиционната програма по реда на чл. 107 от ЗДБРБ за 2024 г., по реда на чл. 106 от ЗДБРБ за 2024 г. и други. При елиминирането на тази трансакция, с оглед съпоставимост с предходната година, капиталовите разходи към края на юни 2024 г. са 3 080,0 млн. лв. или 30,7 % изпълнение на годишните разчети при 2 180,8 млн. лв., отчетени за същия период на миналата година. Следва да се отбележи, че усвояването на капиталовите разходи през първите месеци на годината е традиционно ниско, поради технологични и процедурни фактори при голяма част от инфраструктурните и инвестиционни проекти, което води до изместване на разходите във втората половина на годината и по-специално в последното тримесечие.

В обхвата на КФП с най-голям относителен дял в инвестиционните разходи (без нетния прираст на държавния резерв) на съпоставима база са капиталовите разходи по държавния бюджет – 42,7 %, по общинските бюджети – 24,0 %, след които се нареждат капиталовите разходи по сметките за средства от ЕС на Националния фонд и на бенефициентите по оперативните програми на ЕС – 19,9 %, по сметката за средства от ЕС, администрирана от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ и на бенефициентите по Програмата за развитие на селските райони и Програмата за развитие на сектор рибарство – 6,0 % и др.

Общата сума на извършените капиталови разходи по държавния бюджет за първото полугодие на 2024 г. е 138,5 млн. лв., в т.ч. възстановените през м. февруари 2024 г. от сметката за чужди средства на МРРБ 1 200,0 млн. лв. по бюджета на министерството. При елиминиране на тази трансакция изпълнението на капиталовите разходи за първите шест месеца на годината е 39,6 % на предвидените в ЗДБРБ за 2024 година. Нетният прираст на държавния резерв към 30.06.2024 г. е отрицателен в размер на 52,8 млн. лева. Капиталовите трансфери, предоставени от държавния бюджет за реалния сектор, са насочени главно към изграждане и развитие на железопътната инфраструктура, пристанищната инфраструктура и други дейности. През първото полугодие на 2024 г. усвоените средства са в размер на 180,9 млн. лв., от които 108,5 млн. лв. за НК „Железопътна инфраструктура“, 49,1 млн. лв. - за БДЖ „Пътнически превози“ ЕООД и 9,4 млн. лв. за ДП „Пристанищна инфраструктура“.

През 2024 г. продължава действието на *програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация*. За отчетния период м. януари – м. юни 2024 г. не са извършвани капиталови разходи за изпълнение на програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация.

Капиталовите разходи по бюджетите на общините са в размер на 753,3 млн. лв. и в сравнение със същия период на 2023 г. са се увеличили със 155,1 млн. лева.

2.2 Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 19,2 млн. лв. Основна част от средствата са предоставени чрез сметките за средства от Европейския съюз.

2.3 Лихвени разходи

Лихвените плащания на консолидирана база за полугодieto на 2024 г. са в размер на 497,2 млн. лв., което представлява 49,2 % от предвидените с разчетите към ЗДБРБ за 2024 година. Размерът на лихвените разходи през годината зависи от календара на лихвените плащания.

Разгледани по бюджетни системи лихвени разходи се извършват основно по държавния бюджет (467,6 млн. лв.) и по общинските бюджети (28,4 млн. лв.). Размерът на разходите за лихви по външни заеми за полугодieto е 428,0 млн. лв., а на вътрешните лихви – 69,2 млн. лева. Изпълнението им спрямо разчетите за годината е съответно 50,2 % и 43,8 процента.

2.4 Вноска на България в бюджета на Европейския съюз

България регулярно и в срок превежда вноската си в общия бюджет на Европейския съюз в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС. Вноската на България в общия бюджет на ЕС се формира от следните компоненти – традиционни собствени ресурси (75 % от събраните мита), ресурс на база приходите от ДДС, ресурс на база брутен национален доход, ресурс на база неретицирани отпадъци от опаковки от пластмаса и участие във финансиране на брутното намаление за Австрия, Дания, Германия, Нидерландия и Швеция и вноска за корекция за неучастие на съответни държави членки в някои политики за свобода, сигурност и правосъдие.

Касови плащания от централния бюджет към първото полугодие на 2024 година.

(млн. лв.)	
ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	Отчет Н1 2024
Вноска на база брутен национален доход	400,4
Вноска на база данък добавена стойност	132,8
Ресурс на база неретицирани отпадъци от опаковки от пластмаса	33,1
участие във финансирането на брутното намаление за Австрия, Дания, Германия, Нидерландия и Швеция и вноска за корекция за неучастие на съответни държави членки в някои политики за свобода, сигурност и правосъдие	40,5
Вноска на традиционни собствени ресурси (мита)	106,8
ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	713,5

3. Просрочени задължения и вземания към 30.06.2024 г.

3.1 Просрочени задължения

Към 30.06.2024 г. просрочените задължения на централно и местно правителство са в размер на **320,6 млн. лева**.

Размерът на просрочените задължения на **централното правителство** (министерства, ведомства и разпоредителите с бюджет по чл. 13, ал. 3 и ал. 4 на ЗПФ) е **214,5 млн. лева**. Спрямо отчетените в края на 2023 г. те намаляват с 16,0 млн. лева. В обхвата на държавния бюджет по-значими проблеми с наличие на просрочени задължения има при следните министерства: Министерството на регионалното развитие и благоустройството – 167,7 млн. лв. (намаление с 12,9 млн. лв. спрямо просрочията в края на 2023 г. във връзка с обезпечени със средства договори за текущ ремонт и поддържане на републиканските пътища, вкл. и зимно поддържане); Министерството на земеделието и храните – 16,6 млн. лв. (намаление с 6,4 млн. лв. спрямо просрочията в края на 2023 г.); Министерството на отбраната – 3,4 млн. лв. (увеличение с 0,3 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2023 г.), в т.ч. 3,3 млн. лв. на ВМА. От разпоредителите с бюджет по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси проблеми с наличието на просрочени задължения има основно при държавните висши училища – 6,5 млн. лв. (увеличение с 1,1 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2023 г. и представляват задължения за комунални услуги, неплатени данък сгради и такса смет на общините от Софийския университет „Св. Климент Охридски“, надвнесени такси от студенти и специализанти на Медицинския университет - София и просрочени задължения към МБАЛ "Света Марина" - Варна от Техническия университет Варна), Българската национална телевизия – 10,2 млн. лв. (увеличение с 4,5 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2023 г., като това са основно просрочени задължения към доставчици в страната) и Българското национално радио – 2,9 млн. лв. (увеличение с 0,3 млн. лв. спрямо просрочията в края на 2023 г., като това са основно просрочени задължения за данъци, вноски, такси и административни санкции към Столична община за такса битови отпадъци за минали периоди, в т.ч. 1,3 млн. лв. за лихви). От разпоредителите с бюджет по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси проблеми с наличие на просрочени задължения има при Държавно предприятие „Научно-производствен център“ – 2,1 млн. лв. (увеличение с 0,1 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2023 г.).

Просрочените задължения по **бюджетите на общините** към 30.06.2024 г. са в размер на **106,1 млн. лв.**, като спрямо края на 2023 г. се отчита намаление с 52,1 млн. лева. С най-голям относителен дял в просрочените задължения по бюджетите на общините към края на месец юни 2024 г. са просрочените задължения към доставчици, които са в размер на 94,8 млн. лева. В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са в размер на 6,8 млн. лева.

Извън обхвата на консолидираната фискална програма, продължава да има проблем с просрочията на лечебните заведения за болнична помощ (държавни и общински болници – търговски дружества). Към 30.06.2024 г. размерът на просрочените задължения е 60,3 млн. лв., от които 46,0 млн. лв. са на държавните болници и 14,3 млн. лв. са на общинските болници. Спрямо отчетените просрочени задължения към 31.12.2023 г. се отчита увеличение с 4,0 млн. лв. (със 7,1 на сто).

3.2 Просрочени вземания

Към 30.06.2024 г. в системите на редица министерства и ведомства са налице и просрочени вземания. По-значимите от тях в обхвата на държавния бюджет са при следните разпоредители с бюджет:

✓ Министерство на икономиката и индустрията (МИИ) – размерът на просрочените вземания в края на първото полугодие на 2024 г. е **700,7 млн. лв.** Това са основно просрочени публични държавни вземания, от които на: Централното управление на МИИ – 683,8 млн. лв. начислено публично държавно вземане, установено с Акт № АПДВ - 1/04.08.2008 г., издаден от министъра на икономиката и енергетиката срещу "Кремиковци" АД. Сумата е начислена въз основа на влязло в сила решение № 3456 от 12.03.2014 г. по адм. дело № 10631/2013 г. на ВАС,

решението е окончателно и държавата официално е включена в списъка с кредиторите на "Кремиковци" АД. Вземането е провизирано като несъбираемо; Комисия за защита на потребителите – просрочените вземания са в размер на 7,2 млн. лв.; Държавна агенция за метрологичен и технически надзор – просрочените вземания са в размер на 7,5 млн. лв.

✓ Висш съдебен съвет - общо просрочени вземания: **484,2 млн. лв.** Основната част от тях са просрочени публични държавни вземания – 473,7 млн. лв. по актове издадени в полза на съдебната власт към 30.06.2024 г. и възложени за събиране от Националната агенция за приходите, Камарата на частните съдебни изпълнители и държавните съдебни изпълнители към органите на съдебната власт. Вземанията от аванси по сключени договори за СМР и вземания по изпълнителни листове, както и невъзстановените разходи за консумативи от органи на други първостепенни разпоредители, настанени в сгради на органи на съдебната власт, и др. са в размер на 10,1 млн. лева.

✓ Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси”- към 30.06.2024 г. има просрочени вземания в размер на **302,0 млн. лв.** Балансово са начислени провизии за трудно събираемите и несъбираеми вземания, като коректив на отчетната им стойност. Предприети са всички мерки за събиране на вземанията на агенцията, като се образуват изпълнителни производства пред държавен и частен съдебен изпълнител и НАП.

✓ Министерство на труда и социалната политика - общият размер на просрочените вземания към 30.06.2024 г. възлиза на **193,4 млн. лв.**, основно на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ (ИА ГИТ). В отчета на ИА „Главна инспекция по труда” са осчетоводени установените вземания просрочени повече от 90 дни от крайния срок за погасяване в размер на 188,9 млн. лв., в т.ч. 81,3 млн. лв. - начислени просрочени вземания по влезли в сила наказателни постановления (НП) неплатени от 01.01.2011 г. до 31.03.2024 г. и 107,6 млн. лв. - начислени просрочени вземания, изчислени наказателни лихви по неплатени НП от 01.01.2011 г. до 31.03.2024 г.

✓ Държавен фонд „Земеделие“ - към 30.06.2024 г. ДФЗ има просрочени вземания в размер на **162,0 млн. лв.**, които представляват предимно просрочени вземания от заеми – 128,5 млн. лв., следвани от други просрочени вземания – 30,5 млн. лв. и просрочени вземания от клиенти – 2,9 млн. лв.

✓ Министерство на вътрешните работи - размерът на просрочените вземания в края на първото полугодие на 2024 г. е **81,9 млн. лв.** Просрочените публични държавни вземания са в размер 56,3 млн. лв. Просрочените вземанията включват и такива за неполучени суми по фактури за сключени договори за извършени услуги, от изпълнителни листове и съдебни решения, присъдени в полза на МВР.

✓ Министерство на земеделието и храните - към края на месец юни 2024 г. по бюджета на министерството са отчетени просрочени вземания в размер на **74,3 млн. лв.**, които са основно: вземания от издадени актове за установяване на публични държавни вземания във връзка с Решение на Европейската комисия С(2014)_6207 final от 05.09.2014 г. относно схема за помощ, приведена в действие от Република България при замените на горска земя; вземания по неиздължени суми по сключени договори за наеми на земеделска земя от държавен поземлен фонд и за оземляване на безимотни граждани и лица, отстранени от ползване или неправомерно ползване на имоти от държавния поземлен фонд, на основание чл. 34 от Закона за собствеността и ползване на земеделските земи, както и просрочените вземания, които са неиздължени суми от клиенти, свързани с осъществяване дейността на Българска агенция по безопасност на храните (представляващи основно фактурирани по действащите нормативни уредби такси).

✓ Министерство на финансите - размерът на просрочените вземания в края на първото полугодие на 2024 г. е **56,9 млн. лв.** (основно просрочените вземания са на Националната агенция за приходите – 53,1 млн. лв.), от които: 28,6 млн. лв. представляват вземания от служители, които следва да възстановят надплатени работни заплати в резултат на представени болнични листи след 20-то число на месеца, както и вземания по изпълнителни листове за присъдени в полза на НАП юрисконсултски възнаграждения и съдебни разноски, неплатени в срока за доброволно изпълнение и други; 8,5 млн. лв. представляващи дължимо вземане, съгласно чл. 30 от Закона за хазарта (ЗХ) - между НАП и длъжника се водят съдебни

дела; 2,2 млн. лв. дължимо вземане съгласно чл. 10а от ЗХ, между НАП и длъжника се водят съдебни дела; 3,8 млн. лв. начислени вземания, представляващи просрочени вземания с характер на имуществена санкция, от неиздължено изцяло наказателно постановление, съгласно чл. 104, ал. 3 от ЗХ; 1,3 млн. лв. просрочени публични вземания, дължими на основание ЗХ и други.

✓ Министерство на енергетиката - размерът на просрочените вземания в края на първото полугодие на 2024 г. е **42,5 млн. лв.** Това са основно концесионни задължения (40,5 млн. лв.), в т.ч. просрочени вземания от концесии, неустойки, присъдени вземания, издадени наказателни постановления, заведени иски молби и др., в т. ч. дължима вноса от Радиоизотоп ЕООД във фонд „Радиоактивни отпадъци“.

Извън обхвата на държавния бюджет, съществуват **просрочени вземания** основно в **НОИ (53,9 млн. лв.** - основно вземания от надвзети пенсии, надвзети обезщетения и вземания по разпореждания, касаещи разходите, съставени от контролните органи на НОИ), **НЗОК (29,5 млн. лв.** – основно дължими суми по сключени договори за отстъпки по чл.21, ал.1 от Наредба №10/2009 г., за лекарствени продукти, за които е проведено централизирано договаряне. Сумите представляват договорени отстъпки, суми по механизма, гарантиращ устойчивост и предвидимост в полза на НЗОК и отстъпки в полза на пациента, дължими от притежателите на разрешения за употреба на лекарствени продукти/техни упълномощени представители за лекарствени продукти) и **в общинските бюджети.**

Просрочените вземания по бюджетите на общините към 30.06.2024 г. са в размер на 346,6 млн. лв. С най-голям относителен дял са просрочените публични общински вземания – 219,2 млн. лв. или 63,2 на сто от общия размер на просрочените вземания.

4. Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма към 30.06.2024 година

4.1 Външно финансиране

Нетният размер на външното финансиране по КФП за първото полугодие на 2024 г. е отрицателен и възлиза на 62,9 млн. лева.

✓ *Външни заеми*

За първите шест месеца на 2024 г. усвоените средства по външни заеми по КФП са в размер на 82,1 млн. лв., като цялата сума представлява получени заемни средства от общинските бюджети по договори с чуждестранни кредитори. Средствата са отчетени от Столична община и са за финансиране на проекти за изграждане и реконструкция на основни пътни артерии в град София и за осигуряване на транспортна свързаност и достъпна среда.

✓ *Погашения по външни заеми*

Размерът на извършените за първото шестмесечие на 2024 г. погашения по външни заеми по КФП е 141,7 млн. лв., което представлява 52,7 % от разчетите към ЗДБРБ за 2024 година. Извършените погашения са както следва:

- по централния бюджет - през първото полугодие на 2024 г. са изплатени погашения в размер на 61,9 млн. лв., като от тях 29,8 млн. лв. - по заем към Международната банка за възстановяване и развитие и 32,1 млн. лв. - по заем към Европейска инвестиционна банка.
- по бюджетите на министерствата и ведомствата – извършените погашения към 30.06.2024 г. по ДИЗ, управлявани от министерствата са в размер на 52,7 млн. лв., а по заемите с крайни бенефициенти – 4,2 млн. лева.
- по бюджетите на общините погашенията по външни заеми са в размер на 23,0 млн. лв. (от Столична община са 17,4 млн. лв., община Бургас – 2,0 млн. лв.; Варна – 1,9 млн. лв., Пловдив – 1,5 млн. лв. и от община Ловеч са 0,2 млн. лв.)

✓ *Наличности (нето) в левова равностойност на валутни сметки в чужбина*

Нетното изменение на наличностите в левова равностойност в каса и по валутни сметки в чужбина към 30.06.2024 г. е увеличение с 3,3 млн. лева.

4.2 Вътрешно финансиране

Нетното вътрешно финансиране за първото полугодие на 2024 г. е положително в размер на 658,8 млн. лв. и включва заеми от банки и други лица страната (нето), операции с ДЦК и ОбЦК (нето) и покупко-продажба на ДОБЦК, нетно изменение на депозитите, друго финансиране, възмездно финансиране (нето) и придобиване на дялове, акции и съучастия (нето).

✓ *Заеми от банки и други лица в страната – нето*

Нетният размер на показателя за първите шест месеца на годината е отрицателен в размер на 82,6 млн. лв. По-голямата част от отчетената сума е по бюджетите на общините. От банки в страната за първото полугодие на 2024 г. общините са получили заеми в размер на 33,6 млн. лв., а са погасили към същите 54,4 млн. лева. За периода предоставените заеми на общините от други лица в страната са в размер на 26,7 млн. лв. („ФЛАГ“ ЕАД), а сумата на направените погашения към тази група кредитори е - 88,1 млн. лв., в т.ч. 83,6 млн. лв. към „ФЛАГ“ ЕАД, 0,2 млн. лв. по заеми към Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“, а останалите 4,3 млн. лв. към други кредитори по договори за заеми по финансов инструмент, управляван от „Фонд Мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД. Нетният размер на заемите от банки и други лица в страната, отчетени от държавните висши училища и ССА е (-0,4) млн. лв.

✓ *Операции с държавни/общински ценни книжа (нето)*

На консолидирана база за разглеждания период е реализирано положително нетно финансиране с държавни и общински ценни книжа в размер на 1 089,5 млн. лв. и то включва емитирани ДЦК по централния бюджет в размер на 1 092,8 млн. лв. и погашения по бюджетите на общините в размер на 3,2 млн. лв. Постъпленията от емисии на ДЦК на вътрешния пазар възлизат на 1 092,8 млн. лв. или са емитирани ДЦК на обща номинална стойност 1 100,0 млн. лв., разпределени в две емисии, както следва:

- **3-годишни ДЦК** (емисията е пусната в обращение през април 2024 г., деноминирана е в лева, с падеж 17.04.2027 г. и годишен лихвен купон от 3 %) с общ пласиран обем от 700,0 млн. лв., в т.ч. през април 200 млн. лв., през май 300 млн. лв. и през юни 200 млн. лв.;

- **6-годишни ДЦК** (пуснати в обращение през май 2024 г., деноминирани са в лева, с падеж 15.05.2030 г. и годишен лихвен купон от 3,35 %) с общ пласиран обем от 400,0 млн. лв., в т.ч. през месец май и юни по 200,0 млн. лв.

Погашенията по емитирани през предходни периоди общински ценни книжа са в размер на 3,2 млн. лв. и са отчетени от 6 общини. За отчетния период няма емитиран нов общински дълг на вътрешния пазар.

✓ *Покупко-продажба на държавни/общински ценни книжа*

През отчетния период реализираните покупки на ДЦК възлизат на 47,1 млн. лв. и са извършени по бюджета на Фонд „Гарантирани вземанията на работниците и служителите“ (ФГВРС).

✓ *Финансови операции по прилагане на Общата селскостопанска и общата рибарска политики (нето)*

Нетният размер на финансовите операции по прилагане на Общата селскостопанска и общата рибарска политики за полугодията на 2024 г. е отрицателен и възлиза на 158,1 млн. лева. Това включва:

- **Плащания за сметка на Европейския съюз**

Общият размер на плащанията, извършени към земеделските производители от сметката за европейски средства на Разплащателната агенция към ДФ ”Земеделие” и други за сметка на

ЕС, за полугодieto на 2024 г. е 1 064,7 млн. лв., от които 1 061,7 млн. лв. са от средствата за директни плащания (вкл. средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директните плащания), 2,6 млн. лв. за пазарни мерки и 0,4 млн. лв. от суми за реструктуриране.

- Възстановени суми от Европейския съюз

Възстановените суми от Европейския съюз са общо 906,6 млн. лв., от които 883,9 млн. лв. за директни плащания (вкл. средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директните плащания), 21,9 млн. лв. за пазарни мерки и 0,8 млн. лв. - суми за реструктуриране.

✓ *Възмездно финансиране (нето)*

Нетният размер на възмездното финансиране (вкл. предоставените заеми към крайни бенефициенти по ДИЗ (нето)) за първите шест месеца на годината е отрицателен – (-37,5) млн. лв.

Нетното изпълнение на операциите по ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество към края на месец юни 2024 г. е положително в размер на 4,4 млн. лв., като цялата сума представлява постъпили средства от крайни бенефициенти по ДИЗ във връзка с извършване на погашения в съответствие с предвидените погасителни схеми за 2024 година.

Размерът на предоставените кредити за първото полугодие на 2024 г. е 0,7 млн. лв. Възстановените главници по отпуснати през предходни периоди лихвени кредити са в размер на 0,2 млн. лв.

Размерът на предоставената възмездна финансова помощ на консолидирана база към полугодieto на 2024 г. е 159,0 млн. лв., като по-голямата част от нея (155,4 млн. лв.) е отпусната по бюджетите на министерствата и ведомствата, а останалата част по общинските бюджети. Възстановената възмездна финансова помощ на консолидирана база за първите шест месеца на годината е 118,5 млн. лв., като по-голямата част е възстановена по сметките за средства от ЕС.

Нетната сума на плащанията по активирани гаранции, поръчителства и преоформен държавен дълг е в размер на (-0,8) млн. лв.

✓ *Придобиване на дялове, акции и съучастия (нето)*

Нетният размер на средствата за придобиване на дялове, акции и съучастия за първото полугодие на 2024 г. е отрицателен – 45,1 млн. лв., от които по бюджетите на министерствата и ведомствата 43,4 млн. лв. и по бюджетите на общините – 1,7 млн. лева.

4.3 Приватизация на дялове, акции и участия

Към 30.06.2024 г. по КФП няма постъпили приходи от приватизация.

IV. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ.13, АЛ.3 И АЛ.4 ОТ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

1. Държавен бюджет

➤ Основни параметри на изпълнението на държавния бюджет за първото полугодие на 2024 година.

Изпълнението на основните показатели на държавния бюджет за първото полугодие на 2024 г., съпоставено към същия период на предходната година и програмата, е както следва:

Изпълнение на държавния бюджет за полугодие на 2024 г.

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет	Закон	Отчет	Изпълнение	Изпълнение
	Г-во	2024 г.	Г-во	спрямо	спрямо
	полугодие		полугодие	2023 г.	Закон
	2023 г.		2024 г.		2024 г.
Приходи, помощи и дарения	18 349,1	43 406,5	20 375,8	111,0%	46,9%
-Данъчни приходи	15 612,0	38 616,0	17 354,3	111,2%	44,9%
Преки	4 939,7	12 835,0	5 411,0	109,5%	42,2%
Косвени	10 454,4	25 504,1	11 810,8	113,0%	46,3%
Други данъци	217,8	276,9	132,5	60,8%	47,8%
-Неданъчни приходи	2 734,6	4 790,0	2 961,2	108,3%	61,8%
-Помощи и дарения	2,6	0,5	60,3		
Разходи, трансфери и вноска за бюджета на ЕС	19 208,7	51 439,0	22 783,6	118,6%	44,3%
-Нелихвени разходи	7 354,3	22 561,5	8 191,7	111,4%	36,3%
-Лихви	326,9	966,8	467,6	143,1%	48,4%
Външни заеми	268,3	833,6	419,0	156,2%	50,3%
Вътрешни заеми	58,7	133,2	48,7	83,0%	36,5%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи*		131,4			
- Трансфери за др. бюджети - нето	10 679,8	25 508,1	13 410,8	125,6%	52,6%
- Вноска за бюджета на ЕС	847,6	2 271,1	713,5	84,2%	31,4%
Бюджетен баланс	-859,6	-8 032,4	-2 407,8		

* В позицията "Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи" се отразяват само данните по разчет, а разходите по отчет се отразяват по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.

През първото полугодие на 2024 г. постъпилите **приходи, помощи и дарения** по държавния бюджет са в размер на 20 375,8 млн. лв., което представлява 46,9 % изпълнение на годишните разчети в ЗДБРБ за 2024 г. Спрямо същия период на 2023 г. постъпленията по държавния бюджет са с 2 026,8 млн. лв. повече. Постъпилите **данъчни приходи** към 30.06.2024 г. са в размер на 17 354,3 млн. лв., което представлява изпълнение от 44,9 % на планираните разчети за 2024 г. или се увеличават с 11,2 на сто спрямо същия период на 2023 г.

Приходите в частта на **преките данъци** възлизат на 5 411,0 млн. лв., което представлява 42,2 % от планираните за годината, като спрямо същия период на предходната година се отчита увеличение с 471,3 млн. лева. Приходите от корпоративни данъци към юни 2024 г. са в размер на 2 144,4 млн. лв. или 36,2 % от годишния план. Сравнени с данните за месец юни на предходната година постъпленията нарастват с 58,1 млн. лв. (2,8 на сто).

Календарният ефект от изместване на крайния срок за внасяне на задълженията по корпоративен данък в месец юли 2024 г. (30 юни 2024 е почивен ден) обуславя по-ниския дял на изпълнението спрямо същия период на предходната година (ръст от 1,9 % спрямо същия период на 2023 г.) и оказва влияние върху нивото на изпълнение на постъпления от този вид данък спрямо заложения годишен план (35,8 % от плана).

В тази група данъци са и приходите от данък върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица, които са в размер на 65,0 млн. лв., като съпоставени със същия период на 2023 г. приходите са повече с 20,0 млн. лв. (44,3 %). Постъпленията от данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на юридически лица зависят от състоянието на икономиката и осъществяващите се процеси по разпределение на фирмена собственост в страната.

Приходите от данъци върху доходите на физически лица са в размер на 3 266,6 млн. лв. или 47,3 % от заложените в разчета за годината. Тези приходи са с 413,1 млн. лв. повече или 14,5 % ръст спрямо същия период на предходната година.

Приходите от *косвени данъци* към юни 2024 г. са в размер на 11 810,8 млн. лв. или 46,3 % от годишния разчет. Съпоставени с данните за същия период на предходната година, постъпленията нарастват с 1 356,4 млн. лв. (13,0 на сто).

Приходите от ДДС са в размер на 8 428,1 млн. лв., което представлява 45,2 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 година. Съпоставени с края на юни 2023 г., приходите от ДДС нарастват с 1 004,9 млн. лв. (13,5 на сто). Приходите от акцизи (нето) от внос, вътрешно производство и въведени в страната от други държави-членки на ЕС акцизни стоки са в размер на 3 210,9 млн. лв., което е 49,8 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 г. Съпоставени с юни 2023 г., постъпленията от акцизи нарастват номинално с 373,2 млн. лв. (13,2 %), главно поради увеличените акцизни ставки от 1 януари 2024 г. Постъпленията от мита възлизат на 140,2 млн. лв. или 37,9 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 г., като заемат 0,8 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи по държавния бюджет. Събраните приходи от мита към месец юни са с 25,9 млн. лв. (15,6 %) по-малко спрямо същия период на 2023 година. Влияние върху спада в приходите от мита оказват нарушените вериги на доставки в резултат на събитията в Червено море, както и въведените от ЕС ограничителни мерки спрямо Русия в съответствие с Регламент (ЕС) № 833/2014 и неговите последващи изменения и допълнения. Друг фактор върху намалените постъпления от мита има удължения с Регламент (ЕС) 2023/1077 на ЕП и Съвета от 30 юни 2023 година преференциален режим спрямо Украйна под формата на пълно премахване на вносните мита върху вноса на промишлени продукти от страната, спиране на прилагането на механизма на „входните цени“ по отношение на плодовете и зеленчуците, спиране на прилагането на тарифните квоти и пълно премахване на вносните мита, и др. Приходите от данък върху застрахователните премии са в размер на 31,8 млн. лв., при планирани за годината 63,0 млн. лева. Изпълнението на приходите от данъка върху застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори, рисковете по които са поети от застрахователи, зависят основно от ръста или спада на записаните застрахователни премии. В сравнение със същия период на 2023 г. приходите отчитат ръст от 4,2 млн. лв. (15,3 на сто).

Постъпленията от *други данъци* по държавния бюджет към края на юни 2024 г. са в размер на 132,5 млн. лв. или 47,8 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 г. Съпоставени с данните към юни 2023 г., приходите от други данъци са с 85,3 млн. лв. по-малко. Въведената мярка „временна солидарна вноска и енергийни вноски“ по Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията с действие от 1 октомври 2022 година е с изтекъл срок на действие и не се прилага през 2024 година.

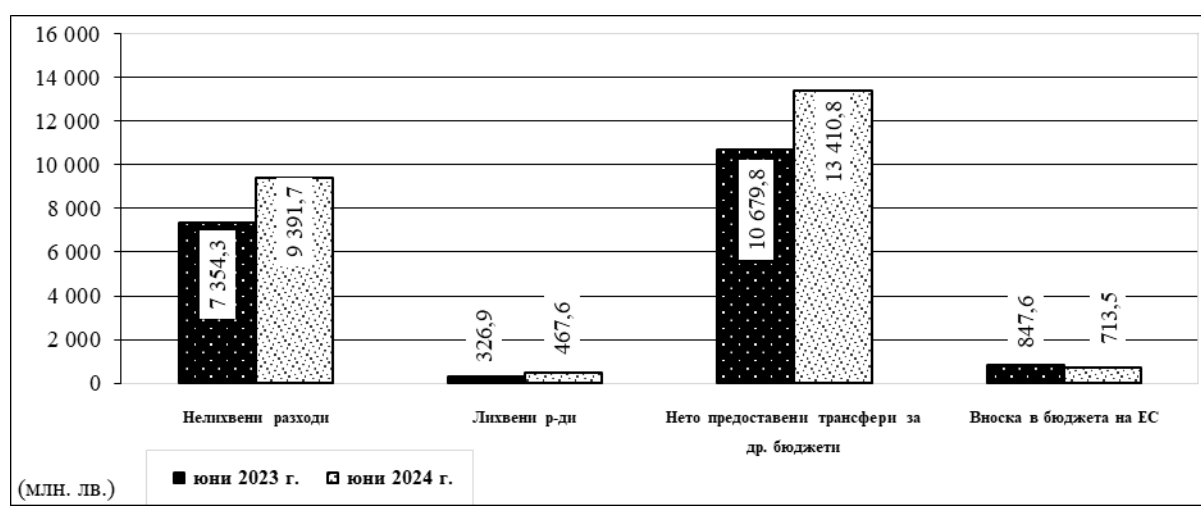
Отчетените **неданъчни приходи** по държавния бюджет към юни 2024 г. са в размер на **2 961,2 млн. лв.** и се формират основно от приходи от държавни такси, приходи и доходи от собственост, вкл. приходи от дивидент за държавата от държавните предприятия, приходи от концесии и други неданъчни приходи. Сравнени със същия период на предходната година неданъчните приходи нарастват с 226,7 млн. лв. (основно поради постъпилите през месец

април 660 млн. лв. от вноската от Българска народна банка, която се формира от превишението на приходите над разходите за 2023 година).

Постъпилите **помощи и дарения** по държавния бюджет към юни 2024 г. са в размер на **60,3 млн. лева**.

Общият размер на **разходите по държавния бюджет** (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) към юни 2024 г. е **22 783,6 млн. лв.**, 44,3 % от годишните разчети. С оглед постигане на съпоставимост с предходната година на графиката по-долу е елиминирано влиянието на трансакцията по чл. 71, ал.1 от Постановление № 13 на Министерския съвет от 2024 г. (възстановени разходи в размер на 1 200 млн. лв. от сметката за чужди средства по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството).

Разходи, трансфери за други бюджети и вноска в бюджета на ЕС **към юни 2023 г. и 2024 г. на съпоставима база**

Нелихвените разходи (без трансферите за др. бюджети) по държавния бюджет към юни 2024 г. на съпоставима база са в размер на **9 391,7 млн. лева**.

Размерът на извършените текущи нелихвени разходи за периода е 8 099,5 млн. лв., което представлява 42,3 % от разчета за годината. За капиталови разходи по държавния бюджет на съпоставима база са изразходвани 1 338,5 млн. лева. Нетният прираст на държавния резерв към 30.06.2024 г. е отрицателен в размер на 52,8 млн. лева. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 6,5 млн. лв. или 23,6 % спрямо предвидените за 2024 г.

Лихвените плащания по държавния бюджет за първото полугодие на 2024 г. са в общ размер на 467,6 млн. лв. или 48,4 % от предвидените в разчета за годината. Лихвите по вътрешни заеми по държавния бюджет към 30.06.2024 г. са в размер на 48,7 млн. лв. (36,5 % от разчета за годината). Лихвите по външни заеми по държавния бюджет за отчетния период са в размер на 419,0 млн. лв. (50,3 % от ЗДБРБ за 2024 г.). От тях 410,0 млн. лв. са разходите по централния бюджет и 8,9 млн. лв. са тези по бюджетите на министерствата и ведомствата.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. средствата по чл. 1, ал. 2, раздел II, т. 5.1. за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия са в размер на 130,0 млн. лева. Възстановените средства от общините в изпълнение на чл. 32, ал. 4 и 5 от Постановление № 13 на Министерския съвет от 2024 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2024 г. са в размер на 0,2 млн. лв.

Към 30.06.2024 г. с ПМС №198 от 06.06.2024 г. за сметка на резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия е одобрен допълнителен трансфер за

целеве разходи по бюджета за 2024 г. на община Карлово за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия в общ размер 10,6 млн. лева.

Нетният размер на трансферите и временните безлихвени заеми по държавния бюджет към края на юни 2024 г. е 13 410,8 млн. лв., в т.ч.:

- на социалноосигурителните фондове (нето) – 6 878,4 млн. лв.
- на други автономни бюджети (ДВУ, БАН, БНТ, БНР, БТА и ССА) – 751,9 млн. лв.;
- трансфери/субсидии от държавния бюджет за общините (нето) – 5 238,3 млн. лева.

Частта от **вноската на Република България в общия бюджет на ЕС**, изплатена към 30.06.2024 г. от централния бюджет, възлиза на **713,5 млн. лева**.

Бюджетното салдо по държавния бюджет към 30.06.2024 г. е отрицателно в размер на **2 407,8 млн. лева**.

1.1 Бюджет на Народното събрание

За първото полугодие на 2024 г. отчетените **приходи** са в размер на 1,1 млн. лв. или 63,0 % от предвидените в ЗДБРБ за 2024 г. С най-голям относителен дял (78,5 %) са отчетените приходи и доходи от собственост.

Отчетените **разходи** към 30.06.2024 г. на Народното събрание са в размер на 47,1 млн. лв. или 39,2 % от разчетените средства със ЗДБРБ за 2024 г. От тях 33,7 млн. лв. са разходи за персонал, 13,2 млн. лв. са издръжка и 0,3 млн. лв. - капиталови разходи.

1.2 Бюджет на съдебната власт

По бюджета на съдебната власт за първите шест месеца на 2024 г. са постъпили **приходи** в размер на 55,6 млн. лв., които представляват 55,6 % от предвидените за годината. От отчетените приходи най-голям дял имат постъпленията от съдебни такси – 45,4 млн. лв., като одобрени със ЗДБРБ за 2024 г. са 85,0 млн. лв. или изпълнението е 53,5 %. За сравнение, към 30.06.2023 г. са отчетени общо приходи в размер на 47,3 млн. лв. (47,3 % от планираните), от които 40,0 млн. лв. - приходи от съдебни такси.

Разходите по бюджета на съдебната власт са в размер на 589,3 млн. лв. или 48,3 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 г. (1 221,3 млн. лв.). За сравнение, през същия период на 2023 г. са отчетени разходи в размер 466,5 млн. лв., които представляват 42,9 % от определените с годишния закон 1 087,5 млн. лева. От общата сума на отчетените разходи към 30.06.2024 г. 544,0 млн. лв. са разходи за персонал, 37,0 млн. лв. – издръжка и 8,3 млн. лв. - капиталови разходи.

2. Бюджети на общините

➤ Приходи, помощи и дарения

Собствените приходи по бюджетите на общините към 30.06.2024 г. са в размер на 1 960,3 млн. лв., което представлява 51,0 % от планираните с разчетите за 2024 година. Прямо същия период на миналата година приходите по общинските бюджети се увеличават номинално с 87,3 млн. лв. *Данъчните приходи* по общинските бюджети са в размер на 922,7 млн. лв. или 57,4 % от годишните разчети към ЗДБРБ за 2024 г. и с 10,8 % повече спрямо тези за същия период на предходната година, а неданъчните приходи, помощите и даренията възлизат на 1 037,6 млн. лв. или 46,5 % от разчетите или с 2,8 млн. лв. по-малко спрямо първото шестмесечие на предходната година, като намалението се дължи основно на спад в постъпленията от продажба на нефинансови активи. От имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси в местните бюджети към 30 юни 2024 г. са постъпили общо 914,7 млн. лв., което представлява 58,1 % от годишния разчет. С най-значителен дял в приходите от имуществени данъци е данъкът върху недвижимите имоти – 34,8 %, следват данъкът върху превозните средства – 32,3 %, данъкът върху придобиването на имущество по дарения и възмезден начин – 31,9 % и туристическият данък – 0,9 %. Към 30.06.2024 г. по бюджетите на

общините са постъпили 7,9 млн. лв. от патентен данък и данък върху таксиметров превоз на пътници.

Общият размер на *неданъчните приходи* по местните бюджети е 1 024,6 млн. лв. (46,4 % от разчетите по КФП за 2024 г.). Най-голям относителен дял в тях заемат приходите от общински такси (712,5 млн. лв.) или 69,5 %, следват приходите и доходите от собственост (186,9 млн. лв.) – 18,2 %, постъпленията от продажба на нефинансови активи (64,4 млн. лв.) – 6,3 %, постъпленията от глоби, санкции и наказателни лихви (45,9 млн. лв.) – 4,5 % и приходите от концесии (32,2 млн. лв.) – 3,1 %. Съпоставени с първите шест месеца на 2023 г. постъпленията от неданъчни приходи са с 0,7 млн. лв. по-малко, което се дължи на спад в постъпленията от продажба на нефинансови активи, които са с еднократен характер.

През отчетния период по общинските бюджети са постъпили 12,9 млн. лв. приходи от *помощи и дарения* или 48,2 % от разчетените за годината 26,9 млн. лв.

➤ **Разходи**

Към 30.06.2024 г. общините са отчетели общо разходи в размер на 6 263,9 млн. лв., които представляват 62,5 % от разчетените по КФП за 2024 г. разходи.

Нелихвените разходи възлизат на 6 235,5 млн. лв. или 62,4 % от годишния разчет. С най-голям относителен дял са разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски), които са в размер на 3 644,2 млн. лв. – 58,4 %, следвани от разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности, платени данъци, такси и административни санкции), които са в размер на 1 373,5 млн. лв. – 22,0 %. Разходите за субсидии възлизат на 317,3 млн. лв. В разходите за субсидии за нефинансови предприятия се отчитат предоставените от общините субсидии за вътрешноградски и междуселищни превози на транспортните фирми и дружества, които се планират в централния бюджет, както и тези, които се предоставят по решение на общинския съвет. Като разходи за субсидии за организации с нестопанска цел се отчитат отпусканията по решение на общинския съвет субсидии по реда на Закона за физкултурата и спорта за подпомагане дейността на спортните клубове в общините (отчитат се в местните дейности). Социалните разходи (текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата, вкл. разходите за стипендии) са в размер на 145,9 млн. лева.

Капиталовите разходи са в размер на 753,3 млн. лв. и в сравнение със същия период на 2023 г. са се увеличили със 155,1 млн. лв. В общия размер на капиталовите разходи най-съществен дял (54,2%) заемат разходите за основен ремонт (408,5 млн. лв.) и за придобиване на ДМА (42,8% дял, 322,2 млн. лева).

Разходите за лихви възлизат на 28,4 млн. лв. и са 65,0 % от разчета за 2024 г., като от тях 9,0 млн. лв. са лихви по външни заеми.

Общият размер на отчетените разходи за дофинансиране на делегираните от държавата дейности с местни приходи е 119,2 млн. лв.

➤ **Финансиране**

През второто тримесечие на 2024 г. по общинските бюджети са получени заемни средства, в размер на 82,1 млн. лв., които са по договори с чуждестранни кредитори. Средствата са отчетени от Столична община и са за финансиране на проекти за изграждане и реконструкция на основни пътни артерии в град София и за осигуряване на транспортна свързаност и достъпна среда.

Изплатените главници от общинските бюджети по външните заеми от началото на годината до 30.06.2024 г. са в размер на 23,0 млн. лв. (от Столична община са 17,4 млн. лв., от Бургас – 2,0 млн. лв.; от Варна – 1,9 млн. лв.; Пловдив – 1,5 млн. лв., а от община Ловеч са 0,2 млн. лв.).

За периода получените заемни средства от банки в страната са в размер на 33,6 млн. лв., а от други местни лица са 26,7 млн. лв. („ФЛАГ“ ЕАД) или общо получените заемни средства са 60,3 млн. лв. Отчетените изплатени главници по банкови заеми от страната са 54,4 млн. лв., а

по заеми от др. лица са 88,1 млн. лв., в т.ч. 83,6 млн. лв. към „ФЛАГ“ ЕАД, 0,2 млн. лв. по заеми към Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“, а останалите 4,3 млн. лв. към други кредитори по договори за заеми по финансов инструмент, управляван от „Фонд Мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД. Погашенията за периода по заемите от страната е по-голям от получените средства, поради което нетният размер на операциите по тези заеми е отрицателен (-82,2) млн. лв. За същия период на 2023 г. получените заемни средства от банки в страната и др. местни лица са били повече от погашенията т.е. имало е положителен нетен размер по тези заеми (88,4 млн. лв.).

Погашенията по емитирани през предходни периоди общински ценни книжа са в размер на 3,2 млн. лв. и са отчетени от 6 общини. За отчетния период няма емитиран нов дълг.

Другото финансиране /нето/ по общинските бюджети към 30.06.2024 г. е 98,9 млн. лв., като съществена част от него представляват отчетените операции по Закона за управление на отпадъците. Нетният размер за периода на задълженията и погашенията по финансов лизинг и търговски кредити, като форми на дълг, е в размер на (-0,5) млн. лв.

Нетният размер на събраните средства и извършени плащания от общините за сметка на други бюджети, сметки и фондове е в размер на (-20,2) млн. лв.

Към 30.06.2024 г. отчетеният от общините нетен размер на операциите по придобиване на дялове, акции и съучастия е в размер на (-1,7) млн. лв.

Средства по общинските бюджети от приватизация на дялове, акции и участия за периода не са отчетени.

Отчетеният нетен размер по общинските бюджети на възмездната финансова помощ е (-0,1) млн. лв., а на предоставените кредити (-0,7 млн. лв.).

Общините отчитат 2 131,5 млн. лв. бюджетен преходен остатък, а наличността към края на второто тримесечие на 2024 г. (по банкови сметки и каса) нараства и е в размер на 3 168,5 млн. лв. (с 479,3 млн. лв. повече от същия период на миналата година). Преводите в процес на сепълмент са (- 2,5) млн. лв. при (- 13,1) млн. лв. към същия период на миналата година.

Отчетеният остатък в делегираните от държавата дейности е 1 506,6 млн. лв. (47,5% от общата наличност), а 1 661,9 млн. лв. (52,5%) е в местни дейности.

3. Социалноосигурителни фондове

3.1 Държавно обществено осигуряване

Общата сума на **приходите, помощите и даренията** по бюджета на Държавното обществено осигуряване (ДОО) към 30.06.2024 г. възлиза на 6 312,1 млн. лв., което представлява 49,0 % от заложените в бюджета на ДОО за 2024 г. 12 883,9 млн. лева. Най-голям е дялът на приходите от осигурителни вноски (98,5 % от общите приходи), които за отчетния период са в размер на 6 220,5 млн. лв., 48,9 % от заложените в бюджета на ДОО за 2024 година.

Съпоставени с първото полугодие на 2023 г., приходите по бюджета на ДОО нарастват с 882,2 млн. лв. (16,2 %). Върху състоянието на приходите през 2024 г. влияние оказват следните основни фактори: минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица през целия отчетан шестмесечен период е в размер на 933 лв., при 710 лв. през първото полугодие на 2023 г.; нивата на минималните осигурителни доходи по основните икономически дейности и квалификационни групи професии също са приравнени на минималната работна заплата – 933 лв., като това е повече от нивото на показателя през (710 лв.) през първото полугодие на 2023 г.; увеличението на максималния осигурителен доход на 3 750 лв.; увеличението на възнагражденията в бюджетния сектор със ЗДБРБ за 2023 г. и ЗДБРБ за 2024 г. и увеличението на възнагражденията в частния сектор.

Отчетените неданъчни приходи към края на юни 2024 г. по бюджета на ДОО възлизат на 91,6 млн. лв., в т.ч. 82,7 млн. лв. постъпили средства по чл. 46, чл. 4в и чл. 69б от Кодекса за

социално осигуряване (КСО). Тази група приходи са нараснали с 6,2 млн. лв. в сравнение със същия период на миналата година и представляват 59,7 % от годишния разчет.

Получените трансфери от централния бюджет (вкл. за поети осигурителни вноски) за периода са 5 324,3 млн. лв.

Размерът на извършените **разходи** за първото полугодие на 2024 г. по бюджета на ДОО е 11 568,8 млн. лв., което представлява 47,5 % от предвидените в бюджета за 2024 г. средства. От структурна гледна точка с най-голям относителен дял в общите разходи са разходите за пенсии, обезщетения и помощи, изплащани на основание Кодекса за социално осигуряване – общо 11 478,5 млн. лв. или 99,2 % от общия размер на разходите за отчетния период. Спрямо същия период на миналата година, общите разходи по бюджета на ДОО са с 1 411,9 млн. лв. (13,9 %) повече. Отчетените разходи за **пенсии** по бюджета на ДОО към 30.06.2024 г. възлизат на 10 201,6 млн. лв., което е с 1 165,9 млн. лв. повече спрямо първото полугодие на 2023 год. Основната причина за това е изплащането на увеличените с 12 % от 1 юли 2023 г. пенсии, вкл. увеличението на минималната пенсия.

Изплатените разходи за **краткосрочни обезщетения и помощи по КСО** са в размер на 1 276,8 млн. лева. С най-голям размер са изплатените обезщетения за временна нетрудоспособност поради общо заболяване – 450,7 млн. лв., следвани от обезщетенията и помощи за безработица – 297,4 млн. лв., обезщетенията за бременност и раждане – 287,2 млн. лв., обезщетенията за отглеждане на малко дете – 138,2 млн. лв. и др. Спрямо същия период на миналата година изплатените обезщетения по КСО са повече с 234,4 млн. лв. (22,5 %), като най-голямо е увеличението при обезщетенията за временна нетрудоспособност поради общо заболяване (103,6 млн. лв.), което е свързано с поемане изплащането на обезщетението за третия ден от периода на неработоспособност от ДОО.

По бюджета на ДОО за 2024 година са утвърдени 178,8 млн. лв. за административни разходи на институцията, които включват разходите за персонал и за текуща издръжка. За първите шест месеца на годината са отчетени 90,2 млн. лв., което представлява 50,5 % от годишния разчет. Отчетените капиталови разходи за периода възлизат на 0,2 млн. лева.

3.2 Национална здравноосигурителна каса

Общият размер на събраните приходи по бюджета на НЗОК към края на първото полугодие на 2024 г. възлиза на 2 434,1 млн. лв., което представлява 49,6 % от предвидените със Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2024 г. (ЗБНЗОК за 2024 г.) – 4 910,9 млн. лева. Постъпленията от здравноосигурителни вноски са в размер на 2 420,5 млн. лв., 49,6 % изпълнение на утвърдените със ЗБНЗОК за 2024 г. средства в размер на 4 880,1 млн. лева. Събраните неданъчни приходи за първото полугодие на 2024 г. са 13,6 млн. лв., 44,1 % от заложените в ЗБНЗОК за 2024 г., като основната част от тях са приходи от глоби, санкции и наказателни лихви.

Полученият трансфер от МЗ за финансиране на разходите за лекарствени продукти – ваксини и дейности по прилагането им за здравните дейности по чл. 82, ал. 2, т. 3 от Закона за здравето; за дейности за здравно неосигурени лица, включващи: комплексно диспансерно (амбулаторно) наблюдение при пациенти с кожно-венерически и психиатрични заболявания; интензивно лечение; дейности по чл. 82, ал. 1, т. 2 от ЗЗ, за сумите по чл. 37, ал. 6 от Закона за здравното осигуряване и за медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания извън обхвата на задължителното здравно осигуряване за отчетния период е в размер на 105,8 млн. лева.

Трансферите за здравно осигуряване (вкл. за поети осигурителни вноски) от централния бюджет за периода са 1 542,4 млн. лв.

Отчетените разходи към 30.06.2024 г. са в размер на 3 957,2 млн. лв. и представляват 48,4 % от предвидените в ЗБНЗОК за 2024 г. 8 168,4 млн. лева. Спрямо същия период на 2023 г. разходите нарастват с 760,7 млн. лв. (23,8 %).

Най-голям относителен дял (96,7 %) заемат здравноосигурителните плащания, които възлизат на 3 827,5 млн. лева. В отделните направления на здравноосигурителни плащания изпълнението на бюджета за първото полугодие на 2024 г. е следното:

- ✓ *първична извънболнична медицинска помощ* – 266,1 млн. лева;
- ✓ *специализирана извънболнична медицинска помощ* – 283,1 млн. лева;
- ✓ *дентална помощ* – 200,2 млн. лева;
- ✓ *медико-диагностични дейности* – 99,3 млн. лева;
- ✓ *лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за домашно лечение на територията на страната* - 547,5 млн. лева;
- ✓ *лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ* – 501,3 млн. лева;
- ✓ *медицински изделия, прилагани в болничната помощ* – 75,9 млн. лева;
- ✓ *болнична медицинска помощ* – 1 827,2 млн. лева;
- ✓ *други здравноосигурителни плащания* – 26,9 млн. лева.

Като здравноосигурителни плащания следва да се третират и преведените 93,6 млн. лв. трансфери по договори за извършване на медицински услуги към бюджетни организации, в структурата на които има лечебни заведения по чл. 5 от Закона за лечебните заведения. Заедно с преведените трансфери усвоените средства за здравноосигурителни плащания възлизат на 3 921,0 млн. лева.

За периода са отчетени плащания в размер на 75,2 млн. лв. от предоставения трансфер от Министерството на здравеопазването за дейности за здравноосигурени лица, лекарствени продукти, потребителска такса, медицински изделия за хората с увреждания и за лечение на лица до 18-годишна възраст по чл.82, ал.1а, 3 и 6 от Закона за здравето и на лица над 18-годишна възраст по чл.82, ал.1а и 6.

По бюджета на НЗОК за 2024 година са утвърдени 114,9 млн. лв. за административни разходи на институцията, които включват разходите за персонал и за текуща издръжка. За първите шест месеца на годината са отчетени 51,7 млн. лв., което представлява 45,0 % от годишния разчет. Усвоените средства за административни разходи заемат 1,3 на сто в структурата на общите разходи за отчетния период. Отчетените капиталови разходи за периода възлизат на 2,9 млн. лева.

4. Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси и бюджет на Селскостопанска академия

4.1 Държавни висши училища

Приходите на висшите училища за първото полугодие на 2024 г. са в размер на 222,0 млн. лв. или 57,4 % от планираните за годината. Прямо същия период на 2023 г. постъпленията на ДВУ са се увеличили с 15,4 млн. лева. Преобладаваща част от приходите – 89,9 % (199,6 млн. лв.) са приходите от продажба на услуги, стоки и продукция, където се включват събраните такси, заплащани от студентите и докторантите за летния семестър на учебната 2023/2024 г. Приходите от наеми на имущество са 22,5 млн. лева.

Разходите на висшите училища към края на месец юни 2024 г. са в размер на 728,2 млн. лв. и представляват 57,1 % от разчетите за 2024 г. С най-голям относителен дял са разходите за персонал (заплати, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) – 70,9 %, следвани от плащанията за издръжка (14,7 %). Разходите за стипендии са 7,0 % от общите разходи. Капиталовите разходи на ДВУ към 30.06.2024 г. са в размер на 52,3 млн. лв. (7,2 % от общите разходи).

4.2 Българска академия на науките

Реализираните приходи на БАН към 30.06.2024 г. възлизат на 11,8 млн. лв. или 37,8 % от разчетите към ЗДБРБ за 2024 година. Сравнени с приходите към първото полугодие на 2023 г., постъпленията са по-високи с 0,2 млн. лв. С най-голям дял от реализираните приходи са тези от продажби на услуги, стоки и продукция (9,6 млн. лв. или 81,5 % от общите приходи).

Към края на първото полугодие на 2024 г. **БАН отчита разходи** в размер на 119,8 млн. лв., което представлява 56,1 % от годишния разчет. Спрямо първото полугодие на предходната година се отчита увеличение на разходите с 27,2 млн. лв. С най-голям относителен дял са разходите за персонал – 94,5 млн. лв. или 78,9 % от отчетените общо разходи.

4.3 Селскостопанска академия

Приходите на Селскостопанската академия (ССА) за първото полугодие на 2024 г. са в размер на 9,5 млн. лв. или 52,7 % спрямо разчетените за 2024 г.

Разходите на ССА към края на месец юни са в размер на 38,9 млн. лв., което представлява 54,2 % от предвидените в разчетите за 2024 г., в т.ч. разходи за персонал – 27,3 млн. лв., разходи за издръжка – 10,7 млн. лв. и капиталови разходи – 0,8 млн. лв.

4.4 Българско национално радио

Приходите по бюджета на Българското национално радио (БНР) към 30.06.2024 г. са в размер на 0,9 млн. лв., което представлява 49,4 % изпълнение на заложените приходи в разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. (1,8 млн. лв.).

Отчетените приходи са постъпления от продажба на услуги, стоки и продукция (реклама, спонсорство, технически услуги, съвместни продукции, приходи от концертна дейност), наеми на имущество и други неданъчни приходи.

Изпълнението на **разходите по бюджета на БНР** възлиза на 33,9 млн. лв., което представлява 51,2 % от предвидените разходи в разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. – 66,3 млн. лв.

Българското национално радио съставя, изпълнява, приключва и отчита бюджет, съгласно чл. 70, ал. 1 от Закона за радиото и телевизията (ЗРТ). За периода са отчетени 31,9 млн. лв. текущи разходи и 2,0 млн. лв. капиталови разходи. Общият размер на отчетените текущи разходи включва: 21,1 млн. лв. разходи за персонал и 10,8 млн. лв. разходи за издръжка (вкл. разходи за членски внос, платени данъци, такси и административни санкции). Отчетените разходи за персонал представляват 62,2 % от отчетените за периода разходи.

В разпределението на разходите по бюджета на БНР е включен преходния остатък за 2023 г. (съгл. чл. 70, ал. 6 от ЗРТ) в размер на 3,9 млн. лв.

За отчетния период средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНР по подготовката, създаването и разпространението на национални и регионални програми съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията.

Бюджетни взаимоотношения на БНР с централния бюджет по уточнен план възлизат на 63,8 млн. лв., в т.ч.: 63,0 млн. лв. съгласно чл. 50, т. 1 от ЗДБРБ за 2024 г. и 0,8 млн. лв. одобрен допълнителен трансфер съгласно ПМС № 100 от 2024 г. за разходи по подготовката и произвеждането на изборите за народни представители и за членове на Европейския парламент от Република България на 9 юни 2024 г. За отчетния период е усвоена сума в размер на 32,9 млн. лв. или 51,5 % от размера на бюджетните взаимоотношения на БНР с централния бюджет по уточнен план.

4.5 Българска национална телевизия

Приходите на Българската национална телевизия (БНТ) към 30.06.2024 г. са в размер на 4,3 млн. лв., което представлява 43,4 % изпълнение на заложените приходи в разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. (10,0 млн. лв.). В сравнение с първото шестмесечие на 2023 г. приходите са с 2,8 млн. лв. по-малко. Отчетените приходи са постъпления от продажба на услуги, стоки и продукция (реклама, технически услуги, продажба на програми, приходи от почивно дело, приходи от участия в предизборни форми), наеми на имущество и други неданъчни приходи.

Отчетените разходи по бюджета на БНТ са в размер на 45,3 млн. лв., което представлява 46,0 % от предвидените разходи в разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. – 98,5 млн. лв.

Българската национална телевизия съставя, изпълнява, приключва и отчита бюджет, съгласно чл. 70, ал. 1 от Закона за радиото и телевизията (ЗРТ). За периода са отчетени 39,7 млн. лв. текущи разходи и 5,6 млн. лв. капиталови разходи. Общият размер на отчетените текущи разходи включва: 22,9 млн. лв. разходи за персонал и 16,8 млн. лв. разходи за издръжка (вкл. разходи за членски внос, платени данъци, такси и административни санкции). Отчетените разходи за персонал представляват 50,5 % от отчетените за периода разходи.

В разпределението на разходите по бюджета на обществената медия е включен преходния остатък за 2023 г. (съгл. чл. 70, ал. 6 от ЗРТ) в размер на 1,0 млн. лв.

За отчетния период средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНТ по подготовката, създаването и разпространението на телевизионни програми съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията.

Бюджетни взаимоотношения на БНТ с централния бюджет по уточнен план възлизат на 89,0 млн. лв., в т.ч.: 87,0 млн. лв. съгласно чл. 50, т. 2 от ЗДБРБ за 2024 г. и 2,0 млн. лв. одобрен допълнителен трансфер съгласно ПМС № 100 от 2024 г. за разходи по подготовката и произвеждането на изборите за народни представители и за членове на Европейския парламент от Република България на 9 юни 2024 г. За отчетния период е усвоена сума в размер на 45,4 млн. лв. или 51,1 % от размера на бюджетните взаимоотношения на БНТ с централния бюджет по уточнен план.

4.6 Българска телеграфна агенция

Приходите на Българската телеграфна агенция (БТА) към 30.06.2024 г. са в размер на 0,4 млн. лв., което представлява 66,0 % от заложените приходи в разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. (0,6 млн. лв.). Средствата са основно от продажба на услуги, стоки и продукция (реклама, технически услуги, продажба на продукция), наеми на имущество и др.

Отчетените **разходи по бюджета на БТА** са в размер на 7,7 млн. лв., което представлява 61,9 % от предвидените разходи в разчетите към ЗДБРБ за 2024 г.

Българската телеграфна агенция съставя, изпълнява, приключва и отчита бюджет, съгласно чл. 19, ал. 1 от Закона за Българска телеграфна агенция (ЗБТА). За периода са отчетени 6,8 млн. лв. текущи разходи и 0,9 млн. лв. капиталови разходи. Общият размер на отчетените текущи разходи включва: 5,0 млн. лв. разходи за персонал и 1,8 млн. лв. разходи за издръжка (вкл. разходи за членски внос, платени данъци, такси и административни санкции). Отчетените разходи за персонал представляват 74,0 % от отчетените текущи разходи.

В разпределението на разходите по бюджета на агенцията е включен преходния остатък за 2023 г. (съгл. чл. 20, ал. 3 от ЗБТА) в размер на 1,7 млн. лева.

За отчетния период средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БТА като национален независим информационен институт на Република България, съгласно разпоредбите на Закона за Българска телеграфна агенция.

Бюджетни взаимоотношения на БТА с централния бюджет възлизат на 11,9 млн. лв. съгласно чл. 50, т. 3 от ЗДБРБ за 2024 г., а след извършени промени по бюджета в изпълнение на ПМС № 204 от 2024 г., сумата е увеличена с 2,0 млн. лв. и в изпълнение на ПМС № 100 от 2024 г. са добавени още 0,25 млн. лв. За отчетния период е усвоена сума в размер на 5,9 млн. лева.

5. Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации

5.1 Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите

По сметките на НФ към 30.06.2024 г. са постъпили приходи (нето) в размер на 1 303,0 млн. лв. по програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие,

Европейския социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд на ЕС за финансовата рамка, както Европейския социален фонд+, ФМ на ЕИП 2014–2021 г. и НФМ 2014–2021 г., като в тази сума са включени и отразените (нето) в отчетността на НФ операции по постъпването по банковите бюджетни сметки на Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) на чуждото финансиране по двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС (ПТСВГ) и изплатените средства от получения ресурс към бенефициенти извън страната.

Извършените разходи (нето) за периода с натрупване чрез сметките на НФ възлизат на 457,3 млн. лева. По видове разходи изпълнението е както следва: 93,89 % от общата стойност са капиталови трансфери, 5,83 % са субсидии, 0,28 % предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина и 0,0002 % - издръжка.

Трансферите (нето), временните безлихвени заеми (нето) и временна възмездна финансова помощ за разглеждания период са на стойност 571,1 млн. лв. (включват предоставените трансфери към бенефициенти по Оперативните програми (ОП) на ЕС - програмен период 2014 – 2020 г. и програмен период 2021 – 2027 г., ПТСВГ за периода 2014 – 2020 г. и програмен период 2021 – 2027 г., Националният план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), ФМ на ЕИП 2014–2021 г. и НФМ 2014–2021 г., както и възстановени трансфери от бенефициенти-бюджетни организации за неусвоени суми по приключили проекти, за недопустими разходи или други надплащания. В консолидираната отчетност на НФ са отразени и трансфери (нето) към бенефициенти – бюджетни организации, които са за сметка на средства, предоставени от държавите-партньори по ПТСВГ.

Във връзка с изпълнение на програмите и проектите по програмен период 2014 – 2020 г., 2021 – 2027 г., ФМ на ЕИП и НФМ и НПВУ по сметките на НФ са получени трансфери от централния бюджет на стойност 315,9 млн. лева.

Общата сума от други приходи (корективи за касови постъпления, отчетени за дължими суми от бенефициенти), отчетени по сметката за средства от ЕС на НФ, са в размер на 0,3 млн. лева.

Структурни и Кохезионен фондове (СКФ) 2007 – 2013 г.

През отчетния период са отчетени (нето) възстановени суми от бенефициенти на стойност на 0,2 млн. лв. и възстановено авансово финансиране по реда на ДДС6/2011 г. в размер на 0,7 млн. лева.

Европейски фонд за регионално развитие, Европейски социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и ФЕПНЛ на Европейския съюз за финансова рамка 2014 – 2020 г.

Общо получените средства (нето) от ЕК за периода са в размер на 611,8 млн. лв. (вкл. за REACT-EU в размер на 9,1 млн. лв.) и са разпределени както следва:

- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” – 215,3 млн. лв.;
- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г.” – 37,8 млн. лв.;
- Инициативата за младежка заетост – 9,2 млн. лв.;
- ОП „Добро управление” – 34,7 млн. лв.;
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г.“ – 111,3 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж“ – 174.5 млн. лв. (вкл. за REACT-EU в размер на 9.1 млн. лева) и
- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” – 29.0 млн. лв.

Направените разходи (нето) по Оперативни програми и трансферите (нето) към бюджетни организации и операции с активи към края на полугодия са на стойност 571,0 млн. лв. (в тях влизат и извършените разходи по REACT-EU в размер на 7,4 млн. лева), като разпределението по Оперативни програми е следното:

- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г.” – 95,1 млн. лв. (вкл. за REACT-EU в размер на 5,1 млн. лева);
- Инициативата за младежка заетост – 4,5 млн. лв.;

- ОП „Иновации и конкурентоспособност” – 6,8 млн. лв. (вкл. за REACT-EU в размер на 3,3 млн. лева);
- ОП „Добро управление” – 29,8 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж“ – 63,3 млн. лв. (вкл. възстановени средства от бенефициенти по REACT-EU в размер на 0,9 млн. лева);
- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” – 150,5 млн. лв.;
- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” – 26,8 млн. лв. (вкл. възстановени средства от бенефициенти по REACT-EU в размер на 0,002 млн. лева) и
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г.“ – 194,2 млн. лв.

Възстановеното авансово финансиране по реда на ДДС6/2011 г. е в размер на 282,4 млн. лева, в т.ч. възстановена възмездна финансова помощ по ОПТТИ и ОПОС.

Изплатените средства от оперативните програми за мерките за минимизиране на отрицателните последици от епидемичното разпространение на COVID-19 през отчетния период са в размер на 2,4 млн. лева.

Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие (включително Фонда за справедлив преход) и Кохезионния фонд за програмен период 2021-2027 г.

Получените средства (нето) от ЕК за периода са в размер на 675,6 млн. лв.

Направените разходи (нето) за периода са в размер на 312,7 млн. лв. и са разпределени както следва:

- Програма „Развитие на човешките ресурси” 2021-2027 г. – 72,1 млн. лв.;
- Програма „Храни и основно материално подпомагане” 2021-2027 г. – 60,9 млн. лв.;
- Програма „Образование” 2021-2027 г. – 23,8 млн. лв.;
- Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. – 87,8 млн. лв.;
- Програма „Техническа помощ“ – 5,8 млн. лв.;
- Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г. – 10,4 млн. лв.;
- Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. – 4,7 млн. лв.;
- Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. – 9,4 млн. лв. и
- Програма „Транспортна свързаност“ – 37,8 млн. лв.

Национален план за възстановяване и устойчивост (НПВУ)

През отчетния период чрез НПВУ бяха извършени разходи и трансфери (нето) в размер на 290,0 млн. лева.

Двустранни програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз 2007 – 2013 г., 2014 – 2020 г. и 2021 – 2027 г.

Получените средства към 30.06.2024 г. са на стойност 0,1 млн. лв., представляващи постъпили средства за съфинансиране от страните-партньори, както разпределени към администратори в чужбина за сметка на средствата, получени от страната-партньор.

Сумата на разходите и трансферите (нето) към бюджетни организации в страната, които са направени през същия период по двустранните програми са на обща стойност 8,2 млн. лв., включително за плащания към бенефициенти в страната, извършени за сметка на полученото финансиране от страната-партньор по тези програми.

Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежки финансов механизъм за периода 2009-2014 г. и 2014-2021 г.

Получените средства към 30.06.2024 г. са в размер на 15,5 млн. лв.

Сумата на разходите и трансферите (нето) за периода са на обща стойност 32,2 млн. лева.

Резерва за приспособяване във връзка с последиците от Брексит

Сумата на разходите и трансферите (нето) за периода са на обща стойност 1,7 млн. лева.

Програма ФАР

През отчетния период са възстановени суми от бенефициенти на стойност 0,005 млн. лева.

Програма САПАРД

През периода са извършени възстановявания от бенефициенти по дългове на стойност 0,0001 млн. лв.

5.2 Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд “Земеделие”

➤ Приходи, помощи и дарения

За 2024 г. планираните приходи по утвърдените годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие” са в размер на 674,7 млн. лева. Към 30.06.2024 г. постъпленията са в размер на 341,6 млн. лв., което представлява 50,6 % от годишния план. За същия период на предходната година отчетената сума в частта „Приходи“ е 174,1 млн. лева.

Приходната част е формирана от приходи от наказателни лихви, помощи и дарения от чужбина и коректив на касови постъпления, както следва:

✓ Приходи от наказателни лихви

Към края на първото полугодие на 2024 г. са отчетени приходи от получени наказателни лихви, свързани с вземания за възстановяване на средства от ЕК в размер на 0,7 млн. лева.

✓ Текущи помощи и дарения от Европейския съюз

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Текущи помощи и дарения от Европейския съюз“ към 30.06.2024 г. е 35,7 млн. лв., при планирани за годината средства в размер на 52,6 млн. лева.

Получените текущи приходи от възстановяване на средства от Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) по линия на Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) без директни плащания към 30.06.2024 г. възлизат на 26,5 млн. лв., което е 91,1 % от планираните за годината 29,1 млн. лева. За същия период на миналата година отчетените текущи приходи са били в размер на 24,4 млн. лева.

Получените текущи приходи от възстановяване на средства по линия на схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ от Европейски фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) към 30.06.2024 г. са 3,4 млн. лв., което представлява 47,2 % от планираните 7,2 млн. лв. за годината. За първото полугодие на 2023 г. по това направление са отчетени 3,5 млн. лева.

За периода 01.01-30.06.2024 г. са получени 5,8 млн. лв. текущи приходи, възстановени средства от Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР), което представлява 35,6 % от годишния план в размер на 16,3 млн. лева. През същия период на миналата година са получени 2,1 млн. лв. текущи приходи.

✓ Капиталови помощи и дарения от Европейския съюз

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Капиталови помощи и дарения от Европейския съюз“ към 30.06.2024 г. е 311,9 млн. лв. при планирани за годината 622,1 млн. лева.

Получените капиталови приходи от ЕЗФРСР по линия на ПРСР без директни плащания към края на месец юни 2024 г. са 308,3 млн. лв., от които 27,6 млн. лв. са аванс по линия на Стратегическия План по ОСП 2023-2027. Изпълнени са 50,8 % от годишния план, който е в размер на 606,6 млн. лева. За сравнение, за първото полугодие на предходната година, капиталовите приходи по ПРСР са били 144,9 млн. лева.

В периода 01.01-30.06.2024 г. са получени капиталови приходи в размер 3,6 млн. лв. от фонд ЕФМДР. Степента на изпълнение спрямо годишния разчет от 15,5 млн. лв. е 23,2 %. За същия период на предходната година по това направление са отчетени 2,2 млн. лева.

✓ Коректив на касови постъпления

Към 30.06.2024 г. отчетеният коректив на касови постъпления е минус 6,8 млн. лв. Той е формиран от размера на принудително събрани суми от НАП, за които не е извършен превод на средства по сметката на ДФЗ-РА.

➤ **Разходи**

Общият размер на планираните за 2024 г. разходи по утвърдените годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие” е 971,2 млн. лева.

Уточненият план на субсидиите за текуща дейност и капиталовите трансфери за 2024 г. е 676,3 млн. лв. Изпълнението към 30.06.2024 г. възлиза на 40,0 % от годишния план при отчетени разходи в размер на 270,5 млн. лева.

Останалите планирани разходи в размер на 294,9 млн. лв. са формирани от: разходи за заплати и възнаграждения на персонала 11,1 млн. лв., задължителни осигурителни вноски от работодатели 3,5 млн. лв., издръжка 27,3 млн. лв. и придобиване на ДМА 253,0 млн. лв. Те подлежат на отчитане в § 63-00 Трансфери между сметки за средствата от ЕС.

Изпълнението на отчетените разходи е както следва:

✓ **Субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия**

За 2024 г. са планирани средства в размер на 265,0 млн. лв. за субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия. Отчетените към 30.06.2024 г. средства представляват 55,9 % от планираните за годината и са в размер на 148,0 млн. лв. Към 30.06.2023 г. отчетените текущи субсидии са 76,9 млн. лв.

Изпълнението по дейности е както следва:

- национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 111,2 млн. лв., изпълнение 0,1 % от планираните за годината 195,2 млн. лв.;
- текущи субсидии по Програмата за морско дело и рибарство – 3,6 млн. лв., изпълнение 20,8 % от планираните 17,3 млн. лв.;
- текущи субсидии по Програмата за развитие на селските райони – 4,2 млн. лв., изпълнение от 7,6 % на планираните за годината 55,5 млн. лв.;
- текущи субсидии за пазарни мерки – 29,0 млн. лв., изпълнение от 58,1 % на планираните за 2024 г. 49,9 млн. лв.

✓ **Субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел**

За 2024 г. за субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел са планирани 21,0 млн. лева. Към края на първото полугодие на годината са отчетени разходи в размер на 8,7 млн. лв., степен на изпълнение – 41,4 %. За същия период на предходната 2023 г. този вид разходи са възлизали на 9,0 млн. лв.

Разпределението по дейности е както следва:

- текущи субсидии национално съфинансиране към директни плащания: 0,1 млн. лв.;
- текущи субсидии по ПМДР – 2,4 млн. лв., възлизащи на 26,4 % от планираните 9,1 млн. лв.;
- текущи субсидии по Програмата за развитие на селските райони – 6,2 млн. лв., при планирани 11,9 млн. лв., степен на изпълнение 52,1 %;

✓ **Капиталови трансфери за нефинансови предприятия**

За 2024 г. за капиталови трансфери за нефинансови предприятия са планирани 376,2 млн. лв. Към 30.06.2024 г. са отчетени 110,8 млн. лв., представляващи 29,5 % от годишния план. Отчетените за периода 01.01-30.06.2023 г. разходи за капиталови субсидии за физически лица и предприятия са били 61,5 млн. лв.

Разпределението по дейности е както следва:

- капиталови трансфери по Програмата за морско дело и рибарство (ПМДР) – 4,2 млн. лв., 76,4 % изпълнение на годишния план (5,5 млн. лв.);
- капиталови трансфери по ПРСР – 106,5 млн. лв., 28,9 % изпълнение на годишния план, възлизащ на 368,5 млн. лв.;

- капиталови трансфери за пазарни мерки – 0,1 млн. лв., при годишен разчет 2,2 млн. лв., изпълнение 4,5 %.

✓ **Капиталови трансфери за организации с нестопанска цел**

Годишните разчети за капиталови трансфери за организации с нестопанска цел за 2024 г. възлизат на 14,2 млн. лв. Към 30.06.2024 г. са отчетени 2,9 млн. лв., като степента на изпълнение е 20,4 %. През същия период на предходната година са отчетени 4,6 млн. лв.

Разпределението по дейности е както следва:

- капиталови трансфери по ПМДР – няма усвоени средства, при годишен разчет 1,7 млн. лв.;
- капиталови трансфери по ПРСР – 2,9 млн. лв., 23,3 % изпълнение на годишния план от 12,5 млн. лева.

➤ **Трансфери**

В частта на трансферите, в касовия отчет на ДФЗ-РА към 30.06.2024г. са отразени следните касови потоци:

✓ **Трансфери между бюджети и сметки за средства от Европейския съюз**

Получените трансфери от бюджетни сметки на бюджетни организации и общини са формирани при възстановяване на суми по вземания по ПРСР и директни плащания и техният размер е 3,9 млн. лв.

Предоставените за периода трансфери във връзка с чл.14 от Закона за подпомагане на земеделските производители възлизат на 0,4 млн. лв.

✓ **Трансфери между сметки за средства от Европейския съюз:**

Предоставените трансфери са формирани от изплатените субсидии на публични бенефициенти. Към 30.06.2024 г. са отчетени 54,9 млн. лв., в т.ч.:

- по Програмата за развитие на селските райони: 45,5 млн. лв.;
- по Програмата за морско дело и рибарство: 9,1 млн. лв.

Към края на първото полугодие на 2023 г. предоставените трансфери са възлизили на 26,8 млн. лв.

➤ **Финансиране**

✓ **Суми по разчети за поети осигурителни вноски и данъци**

Към края на първото полугодие на 2024 г. сумата по разчети за поети данъци, формирани от удържан и внесен окончателен данък на физически лица, съгл. чл. 65, ал. 14 от ЗДДФЛ възлиза нето на 0,07 млн. лева.

✓ **Друго финансиране**

За периода 01.01-30.06.2024 г. извършените плащания, възстановените суми, разчетът с централния бюджет и операциите с чужди средства, включени в отчетността в „Друго финансиране“ възлизат общо на -19,6 млн. лв., при планирани -4,8 млн. лв.

Към 30.06.2024 г. са отчетени плащания в общ размер на 1 064,6 млн. лв., представляващи 59,0 % от годишните разчети, които са 1 803,5 млн. лв. За същия период на 2023 г. плащанията, отчитани като финансиране са били 858,9 млн. лв.

Отчетените плащания са по следните направления:

- 987,2 млн. лв. за директни плащания за сметка на ЕФГЗ, представляващи 60,9 % от планираните 1 620,3 млн. лв.;
- 74,5 млн. лв. средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директни плащания, което е 62,5 % от планираните 119,2 млн. лв.;
- 2,6 млн. лв. за пазарни мерки при разчет за плащания в размер 37,0 млн. лв. изпълнение 7,0 %;

- 0,3 млн. лв. за реструктуриране, изпълнение 1,1 % от планираните плащания в размер 27,0 млн. лв.

Възстановените суми от Европейския съюз към 30.06.2024 г. възлизат общо на 906,6 млн. лв., представляващи 50,6 % от планираните 1 792,6 млн. лв. Отчетеното изпълнение за периода 01.01-30.06.2023 г. е 1 647,4 млн. лв.

Възстановени са суми по следните направления:

- 859,5 млн. лв. за директни плащания от ЕФГЗ – 53,5 % от планираните 1 605,8 млн. лв.;
- 24,4 млн. лв. от ЕЗФРСР, прехвърлени към директни плащания – 19,8 % от заложените 123,2 млн. лв.;
- 21,9 млн. лв. за пазарни мерки от ЕФГЗ при планирани 38,5 млн. лв., степен на изпълнение: 56,9 %;
- 0,8 млн. лв. за реструктуриране от ЕФГЗ при планирани 25,1 млн. лв., изпълнение 3,2 %.

Предоставените суми (нето) по разчети с ЦБ за финансиране на плащания при недостиг на средства по сметки към 30.06.2024 г. възлизат на 138,4 млн. лв., при планирани 6,1 млн. лв.

6. Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси

6.1 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

Отчетените **приходи** по бюджета на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за първото полугодие на 2024 г. са в размер на 9,1 млн. лв., при годишен разчет от 15,4 млн. лв. или изпълнението възлиза на 59,2 %.

За първото полугодие ПУДООС отчита приходи от държавни такси в размер на 3,4 млн. лв. при разчет 4,0 млн. лв. или изпълнението възлиза на 85,6 %.

Постъпилите приходи от глоби, санкции и наказателни лихви са в размер на 1,2 млн. лв., като по разчет са 1,5 млн. лв.

За отчетния период по бюджета на ПУДООС са отчетени приходи от продажба на квоти на парникови газове от авиационна дейност в размер на 4,1 млн. лв., като по разчет са 8,4 млн. лв. или 48,5 % от планираните.

Към 30.06.2024 г. ПУДООС е отчетело **разходи** в размер на 4,8 млн. лв., които са разпределени както следва: за персонал - 1,3 млн. лв., 0,5 млн. лв. за текуща издръжка, 0,4 за субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел, 0,1 млн. лв. за придобиване на нефинансови активи и 2,6 млн. лв. за капиталови трансфери.

Разчетените разходи по придобиване на дълготрайни материални активи, след решения на Управителния съвет на ПУДООС, се предоставят като трансфер на други бюджетни организации. Към 30.06.2024 г. отчетените средства като трансфери от/за държавни предприятия и други лица, включени в консолидираната фискална програма (нето), са в размер на 28,0 млн. лева.

6.2 Фонд „Сигурност на електроенергийната система“

Отчетените **приходи** на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ към 30.06.2024 г. са в размер на 1 173,7 млн. лв. Изпълнението им спрямо годишните разчети за 2024 г. (2 609,6 млн. лв.) е 45,0 %. Постъпленията от отделните приходи, са както следва:

- 229,3 млн. лв. целеви вноски, в т.ч. 111,6 млн. лв. по § 3, ал. 1, 3, 4 и 5 от ПЗР на Закона за държавния бюджет на Република България за 2023 г. и за 2024 г. и 0,2 млн. лв. по § 8 от Закона за прилагане на разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2022 г., предназначени за покриване на разходи по одобрени от МС програми за компенсиране високите цени на енергията, и 117,5 млн. лв. по Закона за компенсиране на разходите на потребителите за транспорт;

- 0,6 млн. лв. приходи от глоби, санкции и наказателни лихви;

- 198,6 млн. лв. от 5 %-ни вноски, като изпълнението им спрямо включените в КФП 586,7 млн. лв. е 33,9 %;

- 745,2 млн. лв. приходи, получени от търговете за продажба на квоти по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата, като изпълнението им спрямо включените в КФП 2 022,8 млн. лв. е 36,8 %.

Отчетените към 30.06.2024 г. **разходи** на фонда са в размер на 1 274,8 млн. лв., като изпълнението спрямо годишните разчети (2 609,6 млн. лв.) е 48,9 %.

Изпълнението на отделните разходи е, както следва:

- 0,8 млн. лв. разходи за персонал, чието изпълнение спрямо годишните разчети (1,8 млн. лв.) е 45,4 %;
- 0,2 млн. лв. разходи за издръжка, чието изпълнение спрямо годишните разчети, които са в размер на 1,7 млн. лв. (в т.ч. издръжка, платени данъци, такси и административни санкции и разходи за чл. внос) е 11,3 %.
- 1 273,8 млн. лв. субсидии за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик, произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94 от Закона за енергетиката /ЗЕ/ и за предоставяне на премия на производител по чл. 162а от ЗЕ и производител с обект с обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW по Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ), включително за минали регулаторни периоди. Изпълнението на тези разходи спрямо включените в КФП 2 603,7 млн. лв. е 48,9 %.

Към 30.06.2024 г. РМС № 294 от 23.04.2024 г. е одобрена Програма за компенсиране на разходи на крайни клиенти за електрическа енергия за периода от 01.01.2024 г. до 30.06.2024 г. Не са отчетени разходи във връзка с тази програма.

6.3 Държавно предприятие „Научно-производствен център“ (ДП „НПЦ“)

Отчетените **приходи** за първото полугодие на 2024 г. от ДП „НПЦ“ са в размер на 0,7 млн. лв. и представляват основно приходи и доходи от собственост. Изпълнението на приходите е 26,1 % от годишния им разчет за 2024 г.

За отчетния период **разходите** на ДП „НПЦ“ са в размер на 1,2 млн. лв. или 46,1 % спрямо годишния разчет за 2024 г., като с най-голям относителен дял са отчетените разходи за персонал.

6.4 Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“ (ДП „УСЯ“)

Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“ няма планирани собствени приходи по бюджета си за 2024 г., а към 30.06.2024 г. отчита приходи от наеми на имущество в размер на 0,01 млн. лв.

Към 30.06.2024 г. ДП „УСЯ“ е отчетело **разходи** в размер на 5,8 млн. лв. Отчетените разходи са за: персонал – 2,5 млн. лв. и издръжка, платени данъци, такси и административни санкции – 3,3 млн. лв.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на отчетените данни и анализа на изпълнението на бюджета за първото полугодие на 2024 г. могат да се направят следните изводи:

✓ През първото полугодие на 2024 г. brutният вътрешен продукт на България възлезе на 88 430 млн. лв., което представлява увеличение с 6 % спрямо същия период на 2023 г. Реалният растеж на БВП за полугодията достигна 2 % с положителен принос от вътрешното търсене.

✓ Броят на заетите през първото тримесечие на 2024 г. отбеляза годишен ръст от 0,7 %, като достигна 3 425 хил. души. Основен принос имаха секторът на услугите и на строителството, където броят на работните места се е увеличил съответно с 1,7 % и 2,7 % на годишна база. Проблемите в промишлеността оказват влияние върху динамиката на заетостта в сектора, която е намаляла с 1,8 % спрямо първото тримесечие на 2023 г. Регистрираният през първото тримесечие коефициент на безработица в страната е 5,0 на сто.

✓ Към края на полугодията на 2024 г. средната заплата в страна се повиши номинално със 17,1 %, а в реално изражение (дефлирана с ХИПЦ) темпът се ускори до 13,6 % в сравнение с 2023 г. Ръстът на компенсацията на един нает за първото тримесечие на годината възлезе на 13,7 %, като се ускори спрямо края на предходната година. За отчетеното нарастване на доходите от труд допринесоха заложеното увеличение на минималната работна заплата, както и динамиката на средната работна заплата.

✓ Тенденцията на намаление на инфлацията по месеци на годишна база, която започна от последното тримесечие на 2022 г., продължи през цялата 2023 г., както и през първото полугодие на 2024 г. Процесът на дезинфлация продължи без прекъсване до април 2024 г., когато инфлацията спрямо същия месец на предходната година достигна 2,5 % - най-ниската стойност за последните три години. Намалението на годишната инфлация до април обхващаше всички основни компоненти на ХИПЦ. През май годишният темп на инфлация се ускори до 2,7 %, а през юни – до 2,8 %.

✓ През месец юни Европейската комисия и Европейската централна банка публикуваха конвергентните доклади за 2024 г., в които представят оценката си за напредъка по пътя към еврозоната, постигнат от шестте държави членки, задължени да приемат еврото: България, Чехия, Унгария, Полша, Румъния и Швеция. Според докладите страната ни изпълнява три от четирите числови критерия за членство в еврозоната, а именно: стабилност на публичните финанси (бюджетно салдо и държавен дълг), валутен курс и дългосрочен лихвен процент. България не изпълнява единствено критерия за ценова стабилност, като очакванията са инфлацията да се понижи през следващите месеци.

✓ Фискалните развития през първото полугодие на 2024 г. бяха доминирани от множество фактори, влияещи разнопосочно върху бюджетните показатели. От една страна, завръщането към нормалния бюджетен процес и приемането на закона за бюджета преди началото на бюджетната година повиши предвидимостта за икономиката и се очаква да подкрепи растежа с одобрената безпрецедентна по размер капиталова програма. Тенденциите на забавяне и спад при инфлацията продължиха, а безработицата остана на ниско равнище. От друга страна обаче, страната отново се завърна към периода на политическа нестабилност, което съответно води до по-голяма неопределеност сред икономическите субекти за политиките и приоритетите, които ще бъдат следвани в краткосрочен и средносрочен план.

✓ Продължителният период на политическа нестабилност допълнително поставя предизвикателства както при изпълнението на бюджета за 2024 г., така и при изпълнението на етапите на бюджетната процедура за изготвянето на законопроекта за държавния бюджет за следващата година, Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2025-

2027 г. и Националният средносрочен фискално-структурен план на Република България за периода 2025-2028 г. Последният е от изключително значение в контекста на усилията на България за присъединяване към еврозоната.

✓ Рамката по приходите в разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. е планирана амбициозно и изисква максимална мобилизация на приходните администрации за подобряване на събираемостта на приходите, борба със сивата икономика и данъчните престъпления и насърчаване доброволното плащане на дължимите публични вземания.

✓ През първите шест месеца на 2024 г. се наблюдава относително ускорено нарастване на разходите, докато нарастването в частта на приходите е по-умерено, което съответно се отрази във формиране на дефицит в размер на 0,6 млрд. лв. (0,3 % от прогнозния БВП) по консолидираната фискална програма към края на юни 2024 г. За разлика от предходната година, когато през юни и юли еднократните приходи от дивидент за държавата от държавни предприятия компенсират натрупания дефицит от предходните месеци, през 2024 г. ръстът на разходите е по-висок от темпа на нарастване на приходите, включително и поради липсата на еднократни приходи, което е причината бюджетното салдо да премине на отрицателна територия още към полугодieto.

✓ При отделните елементи на разходите, съпоставено със същия период на предходната година, най-значителен номинален ръст се отчита при социалните и здравноосигурителните разходи (2,5 млрд. лв. или 18,2 на сто), разходите за персонал (с 1,9 млрд. лв. или 24,5 на сто), капиталовите разходи (на съпоставима база), които нарастват с 1,0 млрд. лв. или 47,9 на сто, и други.

✓ В частта на разходите съществуват потенциални рискове, свързани с възможностите за финансиране в рамките на одобрените разходи за годината на планираните за реализиране през 2024 г. проекти по Инвестиционната програма по чл. 106 и чл. 107 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г., тъй като индикативният размер на прогнозния бюджет в Приложение № 2 към чл. 106, ал. 5 и Приложение № 3 към чл. 107, ал. 13 на ЗДБРБ за 2024 г. е по-висок от заложените разходи в разчетите към закона за бюджета за настоящата година.

✓ В контекста на усилията за присъединяване на България към еврозоната и поддържане на дефицита и дълга на сектор „Държавно управление“ в рамките на критериите за конвергенция при спазване на референтните стойности от Пакта за стабилност и растеж, в краткосрочен план за 2024 г. основните предизвикателства за постигане на заложената цел - дефицитът на сектор „Държавно управление“ да не надвиши 3 на сто от прогнозния БВП, се свързват, от една страна, с постигане на заложените цели по отношение на приходите, и от друга – с недопускане възникването на нови задължения за разходи в края на годината, които независимо че не оказват влияние на касова основа се отразяват като разход за годината по методологията на ЕСС 2010.

✓ По отношение на планираните траншове по Механизма за възстановяване и устойчивост затруднения могат да възникнат при евентуално допълнително забавяне на изпълнението на заложените съгласно актуалния профил за плащане по НПУ етапи и цели в т.ч. и приемането на необходимите законодателни промени, съответно закъснение при отчитането им и изпращането на ново искане за плащане до Европейската комисия, което ще създаде риск от неполучаване на планирания приход в рамките на финансовата година.

✓ Размерът на фискалния резерв към 30.06.2024 г. е 11 303,1 млн. лв., в т.ч. 9 143,3 млн. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 2 159,8 млн. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

✓ Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФМДР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за първите шест месеца на 2024 г. е 2 781,0 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 30.06.2024 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 2 067,5 млн. лева.